BOLŞEVİK

Devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz!

SAYI 2 OCAK 1983 FİATI 3 DM, 6 FF, 25 ÖS, 75 TL

Çin Komünist Partisi'nin "Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında" 1963 yılında getirdiği "Öneri" üzerine

ULUSLARARASI ML BİR ÇİZGİNİN TALEPLERİ VE ÇİN KP'NİN MODERN REVİZYONİZME KARŞI MÜCADELESİ

IV. Bölüm

Proleter Dünya Devriminin Güçleri ve Seyri

V. Bölüm

Uluslararası Karşı-Devrimin Güçleri

-:- Bir tartışma yazısı -:-

KIZIL BAYRAK, AKIMA KARŞI, BATI BERLİNLİ KOMÜNİST YAZI KURULLARININ ORTAK AÇIKLAMASI

BU SAYIMIZ
ooooooooooo

Bilindiği gibi, Avusturya Marksist-Leninist Partisi, Akıma Karşı ve Batı Berlinli Komünist uzun süreden beri 1963 polemikleri yazılarının değerlendirilmesi çalışmasını sürdürmektedirler. Bu çalışmanın ürünü olarak şimdiye dek toplam 7 broşür; son olarak da gelen eleştirilere cevap veren bir broşür çıkmıştır.

Bunlardan ilk dördü:

- Marksist-Leninist dünya hareketinin gelişmesinin bazı çok önemli sorunları ve "büyük polemik" belgelerinin eleştirisinin gerekliliği

- Modern revizyonizme karşı mücadelenin tarihi üzerine

- Modern revizyonizme karşı mücadelede yöntem ve bunun Leninizmin yöntemi ile ilişkileri üzerine

- Marksizm-Leninizmin ilkelerinin önemi

daha önce "Akıma Karşı" başlığı altında Türkçe olarak da basılmış, tartışmaya sunulmuştur.

Bu sayımızda kardeşlerin çıkardığı yazıların 5. ve 6. bölümlerini:

- Proleter dünya devriminin güçleri ve seyri

- Uluslararası karşı-devrimin güçleri

başlıklı bölümlerini de Türkçe olarak okuyucuya sunuyoruz.

Bu belgeler üzerine yürütülecek tartışmanın sonuçlarını da daha sonra okuyucularımıza sunacağız.

Çin Komünist Partisinin "Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında" 1963 yılında getirdiği "öneri" üzerine

ULUSLARARASI MARKSİST-LENİNİST BİR ÇİZGİNİN TALEPLERİ
VE
İN KOMÜNİST PARTİSİNİN MODERN REVİZYONİZME KARŞI MÜCADELESİ

BÖLÜM IV

PROLETER DÜNYA DEVRİMİNİN GÜÇLERİ VE SEYRİ

BÖLÜM V

ULUSLARARASI KARŞI-DEVRİMİN GÜÇLERİ

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM IV

PROLETER DÜNYA DEVRİMİNİN GÜÇLERİ VE SEYRİ

BÖLÜM V

ULUSLARASI KARŞI-DEVRİMİN GÜÇLERİ
===================================

("Uluslararası Baş Düşman" Konusundaki Yanlış Teori ve Kökleri Üzerine)

Tersi belirtilmedikçe, metinde altı çizili olan yerler bizim tarafımızdan çizilmiştir. —Yazı Kurulu

PROLETER DÜNYA DEVRİMİNİN GÜÇLERİ VE SEYRİ

I. "DÖRT ESASLI ÇELİŞME" FORMÜLÜ SORUNU ÜZERİNE

1. Kruşçev revizyonistleri yeni bir çağ inşa ediyorlar ve sosyalist ülkelerin gerçek rolünü tahrif ediyorlar

II. Dünya Savaşından sonra gerçekten büyük değişiklikler meydana gelmişti. 1949'daki Komünform kararında "demokrasi ve sosyalizm cephesinde muazzam güç artışı" olduğundan haklı olarak bahsediliyordu. 'Uluslararası Yazı Dizisi, Broşür 7, s.7) (*)

ir dizi ülkede halklar emperyalizmin zincirini kırmıştı ve Stalin' n:

> "... dünya devriminin gelişme seyri içinde bütün dünyada, tek tek kapitalist ülkeler şeklinde emperyalizmin merkezleri, ve bu ülkelerin sistemleri yanında; bütün dünyada, tek tek sovyet ülkeleri şeklinde sosyalizmin merkezleri, ve bu merkezlerin sistemleri meydana gelecektir" (Stalin, 1924, "Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği", Eserler, c.6, s.357, Almanca; ayrıca bkz. Leninizmin Sorunları, s.134, Sol yayınları)

öngörüsünün doğruluğu ortaya çıkmıştı.

Şüphesiz ki bu, sosyalist ülkeler ile dünya emperyalizmi sisteminin ülkeleri arasındaki mücadelenin öneminin artmasına yolaçıyordu.

3ununla birlikte, çok önceden öngörülen ve şimdi ortaya çıkan bu değişiklikler, emperyalizm **çağının** ve proleter dünya devriminin ana hatlarında hiçbirşeyi değiştirmiyordu.

Tam da böyle esaslı bir değişiklik (olduğunu —ÇN) Kruşçev SBKP'nin XX. Parti Kongresinde iddia ediyordu. Orada:

> "Bizim **çağımız** bilhassa sosyalizmin bir ülkenin sınırlarını aşmasıyla ve bir dünya sistemine dönüşmesiyle karakterize edilmektedir"("SBKP XX. Parti Kongresi", "Das neue Wort" yayınevi, Düsseldorf 1956, s.6) diye propaganda yapıyordu.

Ve SBKP XX. Parti Kongresinin Kruşçev'in çalışma raporu hakkındaki kararında şöyle denmektedir:

> "Olayların bütün seyri, canlı bir şekilde, uluslararası gelişmede sosyalizmin mevzilerinin sağlamlaşmasına yolaçan **esaslı** değişikliklerin meydana geldiğini göstermektedir.
>
> **Çağımızın esas özelliği** (Grundzug), sosyalizmin bir ülkenin sınırlarını aşmasından ve bir dünya sistemi haline gelmesinden oluşmaktadır." (age, s.348)

(*) Komünform aynı yerde —sonraları Kruşçev tarafından yapıldığı gibi— böylelikle savaş tehlikesinin **azaldığı** şeklinde mekanik bir işitlemenin kurulmasına karşı da uyarıda bulunuyordu. Orada:

> "Demokrasi ve sosyalizm cephesindeki muazzam güç artışı gerçek barış savaşçılarının saflarında hiçbir kendi kendini uyuşturmaya yol açmamalıdır. Savaş tehlikesinin azaldığını farzetmek, ağır, affedilmez bir hatadır" (age, s.7) denmektedir.

Böylece açıktan, çağımızın "emperyalizm ve proleter devrimi çağı" şeklindeki bilinen ve o zamana kadar genel olarak kabul edilen Lenin-Stalin tanımlamasına karşı saldırı yapılmıştı.

Çünkü bir yandan Kruşçev tarafından pratikte yeni bir çağın başladığı propagandası yapılıyor, bu suretle Marksizm-Leninizmin devrimci ilkeleri ve esaslı ilkelerinin geçerliliği şüpheli görülüyor (Kruşçev XX. Parti Kongresinde emperyalist devlet aygıtının silahlı işçi sınıfı tarafından şiddet yoluyla parçalanması yasasını, emperyalizmde savaşların kaçınılmazlığı yasasını, vb. reddetti); diğer yandan ise sosyalist ülkelerin rolünün her bakımdan yanlış yükseltilmesi yapılıyor, onların varlığı "çağımızın esas özelliği" olarak açımlanıyor, ve böylece onların rolü pratikte mutlaklaştırılıyordu.

Modern revizyonistler 1963'te Çin KP ile polemikte doğrudan doğruya "sosyalist dünya sistemi ülkeleri"nin

"emperyalizme karşı mücadelede ana güç"

olduğunun propagandasını yapıyorlardı. (SBKP MK'nin Bütün Parti Örgütlerine ve Sovyetler Birliğinin Bütün Komünistlerine Açık Mektubu" 14 Temmuz 1963, Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Üzerine Polemik'ten aktarma, s.641, Almanca)

Başka bir yerde "çağımızın esas belirtisi"nin (Hauptmerkmal):

"insan toplumunun gelişmesinde sosyalist dünya sisteminin **belirleyici etmeni** (ausschlaggebende Faktor)" (age, s.634)

olduğu söylenmektedir.

Böylece Kruşçev revizyonistleri tarafından tanımlanan yeni "çağ"da sömürü düzeni altında yaşayan halkların **devrim** sorunları yok ediliyordu (ausgeblendet).

Gerçekte biraz evvel aktarılan sosyalist ülkelerin rolünün görünürde özel değerlendirmesi, emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve bağımlı ülkelerdeki halk kitlelerinin rolünü hor görmenin yanında; "esas güç" olarak değerlendirilen sosyalist ülkeler için tamamiyle devrimci olmayan bir taslak içermektedir. Bu sosyalist ülkelere proleter dünya devriminin desteklenmesi görevi **değil**, "dış politikanın genel çizgisi" olarak "barış içinde birarada yaşama" aracıyla "emperyalizme karşı mücadele" görevi verilmektedir.

Gerçekte Kruşçev revizyonistlerinin sosyalist ülkelerin sözde herşeyi belirleyen rolü hakkındaki revizyonist tezi başından itibaren emperyalizmle "çok yönlü işbirliği", vs. propagandasına bağlıydı. Kruşçev revizyonistleri Sovyetler Birliği ve ABD'nin "bütün insanlığın refahı için ortak eylemler ve gayretler için temel bulabilecekleri" ni (N.S. Kruşçev ve L.I. Brejnev'in J.F. Kennedy'ye 30 Aralık 1961 tarihli tebrik telgrafı, "Polemik"ten aktarma, s.305), "Sovyetler Birliği ve ABD'nin barışı sağlamlaştırmak ve bütün devletlerin gerçekten uluslararası işbirliğini kurmak için kolkola girebilecekleri" ni (Kruşçev, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 23 Eylül 1960 tarihli konuşma, "Polemik"ten aktarma, s.305) iddia ediyorlardı. Aynı zamanda sosyalizmin barış içinde yarıştaki zaferinin "kapitalist ilişkilerin bütün sistemi için yokedici bir darbe olacağı" görüşündeydiler. (Ponomarev, "Devrimci hareketin bazı sorunları", "Polemik"ten alıntı, s.306)

Modern revizyonistler sosyalist ülkelerin proleter dünya devrimi için özel ve doğru anlaşılması gereken rolünü vurgulamak istemiyorlardı ve istemiyorlar; bilakis tam tersine, dünya devrimci hareketini kendi tamamiyle devrimci olmayan hedefleri için kullanmak istiyorlardı ve istiyorlar.

Kruşçev revizyonizminin daha da gelişmesiyle bu, gittikçe daha açık belli oldu. "Sosyalist ülkelerin" "belirleyici etmen" olduğu tezinden, proleter dünya devriminin ilerleyişi esas olarak revizyonistlerin egemen olduğu ülkelerin ilerleyişi şeklinde ve emperyalist ülkelerle "barış içinde ekonomik yarış" üzerinden gerçekleşecektirden; komünistlerin herşeyden önce buna hizmet etmesi gerektiği, mücadelelerini "sosyalist" (gerçekte çoktan revizyonist) ülkelerin çıkarlarına tabi kılmaları ve hatta ondan vazgeçmeleri gerektiği tezine sadece ufak bir adım gerekiyordu. Böylece diğer halkların sömürülmesi ve baskı altında tutulması, etki alanı elde etme çabası, vs. kısaca Sovyetler Birliğinin sosyal-emperyalizmi, ideolojik haklılığını kazandı.

Modern revizyonistlerin bütün olarak sosyalizm cephesi, yani proleter dünya devriminin **bütün** güçleri ile, bu güçlerin bir **parçası** olarak **sosyalist ülkelerin** arasındaki farkı yoketme hilesi özellikle demagojik idi.

Örneğin SBKP, sanki kendisi böyle bir temel çelişkiden yola çıkıyormuş gibi, Çin KP'nin

> "zamanımızın temel çelişmesi sosyalizm ile emperyalizm arasındaki çelişki değildir" (Polemik, s.640)

şeklindeki iddiasına karşı polemik yapmakta, ve şöyle devam etmektedir:

> "Çinli yoldaşlara göre emperyalizme karşı mücadelede belirleyici güç sosyalist dünya sistemi, uluslararası işçi sınıfının mücadelesi değildir." (aynı yerde)

Burada modern revizyonistlerin gizlice inandırmak istedikleri gibi, hiç de bir ve aynı şey olmayan iki değişik şey "belirleyici güç" olarak gösteriliyor. "Sosyalist sistem" "belirleyici güç" değil, bilakis proleter dünya devriminin sadece bir müfrezesidir.

Eğer SBKP revizyonist önderlerinin Marksizm-Leninizmle çelişen iddialarını kısaca toparlarsak, ortaya şu çıkar:

--Birçok sosyalist ülkenin varlığından "yeni" bir "çağ" inşa ettiler.
--Bu sosyalist ülkelerin rolünü "belirleyici güç" olarak açıkladılar. Onları "ana güç" diye isimlendirdiler.
--Aynı zamanda kapitalist ülkelerin işçi sınıfının ve bağımlı ülkelerin ezilen halklarının devrimci görevlerini görmemezlikten geldiler.
--Aynı zamanda sosyalist ülkelerin devrimci görevlerini hiç de vurgulamadılar, bilakis "belirleyici güç" olarak onların "barış içinde birarada yaşama" dış politikalarını gördüler.
--Teoride emperyalizm ile sosyalizm arasındaki çelişkiyi zamanımızın temel çelişmesi olarak açıklayarak, Leninizm görüntüsü uyandırmaya çalıştılar. Fakat aynı zamanda sosyalizmin güçleri altında bazan sadece sosyalist ülkeleri, bazan da uluslararası işçi sınıfını anladılar(*) ve böylece çağımızın en temel çelişkisi olan, proleter dünya devriminin **bütün** güçleri anlamında sosyalizm cephesi ile; emperyalizm cephesi, yani dünya çapındaki karşı-devrim güçleri arasındaki çelişmeyi bulandırdılar ve çarpıttılar.

(*) Sosyalist cephe "ikili tanımı" ile hile hakkında bkz. "Teng Hsiao-ping'in Üç Dünya Şemasının Eleştirisi" s.12 ve devamı. "Gegen die Strömung", S.6; "Rote Fahne", S.165; "Westberliner Kommunist", S.3

2. Çin KP'nin Kruşçev revizyonistlerine göğüs germe çabası

Çin KP, SBKP önderliğinin XX. Parti Kongresinden sonra anti-Leninist bir şekilde sosyalist ülkelerin rolünü henüz emperyalizmin egemenliği altında olan ülkelerdeki devrimin **aleyhine** mutlaklaştırdığını doğru bir şekilde teşhis ve teşhir etti.

Çin KP kapitalist ülkelerde burjuvazi ve proletarya arasındaki çelişmenin ve boyunduruk altındaki uluslarla emperyalizm arasındaki çelişmelerin görmezlikten gelinmesini mahkûm etmiş ve SBKP önderliğini ima ederek şunları yazmıştı:

> "Kapitalist ülkelerdeki proletarya ve burjuvazi arasındaki çelişmelerin kendi ülkesinde proleter devrimi olmadan çözüleceğine inanılmakta; boyunduruk altındaki uluslar ile emperyalizm arasındaki çelişmelerin bu ezilen ulusların (*) bir devrimi olmadan çözüleceğine inanılmaktadır." ("Polemik", s.9)

Daha ilerde Çin KP

> "iki dünya sistemi, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki çelişmenin 'ekonomik yarış' ile kendiliğinden yokolacağı, ve böylece dünyadaki diğer temel çelişmelerin ortadan kalkacağı(nı) ..." (age, s. 9) farzetme görüşüne karşı çıkmaktadır.

Bütün bunlar tamamiyle doğrudur ve çok önemlidirler de.

Fakat bu pasajlar belirli, görüşümüze göre açık olmayan, hatta yanlış bir çerçeve içinde yer almaktadırlar.

Çünkü, daha aşağıda daha dikkatli inceleyeceğimiz gibi, Çin KP okuyucuyu ne çağımızın gerçek Leninist tanımı üzerine aydınlatmakta, ne de "sosyalist cephe" deyiminin iki anlamlı kullanımı, onun ilgili rolü ve imkanı ile ilintili olarak modern revizyonistlerin demagojisini açıklamaktadır. Bunun yerine "dört esaslı çelişme" formülü önplanda durmaktadır.

Aslında bu sorularda modern revizyonizme karşı mücadelede açıklık getirebilmek için, tartışılmaz çıkış noktası, Lenin ve Stalin'in çağımız üzerine, onda işleyen en önemli çelişkiler üzerine öğretilerinin incelenmesi ve propagandasını yapmak olmalıydı.

Meselenin özü, çağımızın ve onun anahatlarının doğru saptanması sayesinde

- bu çağın **uluslararası** niteliği üzerine
- bu çağda ortaya çıkan (doğan) (resultierenden) **dünya** devriminin **hedefi ve niteliği** üzerine
- çağın **merkezinde** duran **önder** uluslararası sınıf üzerine
- proleter dünya devriminin farklı güçleri üzerine
- yenilmesi ve yokedilmesi gereken düşmanlar üzerine
- proleter dünya devriminin gidişi ve gelişme yasaları üzerine, vs.

açık bir görüş elde etmektir.

(*) "Üç Dünya teorisyenleri"nin anti-Leninist çarpıtmalarıyla ilintili olarak "ezilen ulusların devrimi" formülasyonuna şüphesiz itiraz edilebilir. Her halükârda ezilen ulusların **halklarının** ulusal-demokratik devriminden bahsetmek daha iyi olurdu. Bununla birlikte Lenin ve Stalin'in eserlerinin dikkatli bir incelenmesinin gösterdiği gibi, aslında "ezilen uluslar" deyimi ile —"üç dünya teorisyenlerinde" her zaman olduğu gibi— bu ülkelerin **hakim sınıfları** kastedilmemektedir.

3. Bugünkü çağ ve onun en önemli çelişkileri üzerine Lenin ve Stalin

a) Sınıf sorunu

Lenin 1915'de:

"Burjuvazi yükselen ilerici bir sınıftan, çöken, çürüyen, içten ölen, gerici bir sınıfa dönüşmüştür. Tamamiyle başka bir sınıf —büyük bir tarihsel ölçekte— yükselen sınıf olmuştur " (Lenin, TE, c.21, s.138, 1915, "Yabancı bayrak altında") diye yazıyordu.

Burada **proletarya**nın rolünü saptayan Lenin için, **sınıf sorununu** doğru koyabilmek için çağın saptanması önemliydi. Lenin ilgili çağın saptanmasının önemi üzerine şöyle yazıyordu:

"Biz **hangi sınıfın**, şu veya bu çağın merkezinde durduğunu ve onun özsel içeriğini, onun gelişmesinin ana yönünü, ilgili çağdaki tarihsel durumun önemli özelliklerini vs. belirlediğini bilebiliriz ve gerçekten biliriz. Sadece bu temel üzerinde, yani herşeyden önce farklı 'çağların' (tek tek ülkelerin tarihindeki tek tek önemsiz olayların değil) esaslı farklı niteliklerini dikkate aldığımızda, taktiğimizi doğru olarak oluşturabiliriz; ve sadece belirli bir çağın anahatlarının bilinmesi şu veya bu ülkenin ayrıntılı özellikleri üzerine hüküm vermeye hizmet edebilir." (Lenin, agy, s.134)

Lenin yeni çağın, emperyalizm ve proleter devrimi çağı tahlili temeli üzerinde kendi içinde bütünlüklü proleter devrimi ve proletaryanın diktatörlüğü teorisini geliştirdi.

b) Emperyalizm ve proleter devrimi çağının üç en önemli çelişmesinin önemi

"Leninizmin ilkeleri"nde Leninizmin esaslı özelliklerinin parlak bir özetini sunan Stalin, Leninizm ile yeni çağ arasındaki ilinti hakkında şöyle yazıyordu:

"Leninizm, emperyalizm ve proleter devrimi çağının Marksizmidir. Daha tam olarak: Leninizm genel olarak proleter devriminin teori ve taktiği; özel olarak proletarya diktatörlüğünün teori ve taktiğidir." ("Leninizmin İlkeleri", Pekin 1969, s.3; Stalin, Eserler, c.6, s.63)

"Leninizmin İlkeleri"nde Stalin, "Teori" bölümünün "Proleter Devriminin teorisi" başlıklı üçüncü konusunda "en önemli olarak" görülmesi gereken emperyalizmin üç çelişmesini ortaya koyuyor. Şöyle yazıyor:

"**Birinci çelişme** emek ile sermaye arasındaki çelişmedir...

İkinci çelişme farklı sermaye grupları ve emperyalist güçler arasındaki çelişmedir...

Üçüncü çelişme bir avuç egemen 'uygar' ulus ile, yüzmilyonlarca sömürge ve bağımlı dünya halkları arasındaki çelişmedir...

Bunlar eski "gelişen ve ilerleyen" kapitalizmi, ölen kapitalizme dönüştürmüş olan, emperyalizmin genel olarak en önemli çelişmeleridir." ("Leninizmin İlkeleri", Pekin 1969, s.5-6; Stalin, Eserler, c.6, s.65-66)

Stalin bundan yola çıkarak aynı yazının biraz ilerisinde devrim için bu çelişmelerin önemini göstermektedir.

Stalin, emperyalizmin birinci olarak

> "**kapitalist ülkelerin içinde devrimci** bunalımın keskinleşmesi, 'anavatanlarda' iç proleter cephede patlayıcı maddenin birikmesi" (age, s.28; Stalin, Eserler, c.6, s.83)

anlamına geldiğini, ikinci olarak

> "sömürge ülkelerde devrimci bunalımın keskinleşmesi, emperyalizme karşı, dışta sömürge cephesinde kızgınlık etmenlerinin artması" (age, s.29; Stalin, Eserler, c.6, s.84)

anlamına geldiğini, üçüncü olarak

> "emperyalizmi zayıflatan ve ilk iki cephenin, devrimci proleter cephe ile sömürge kurtuluş hareketi cephesinin, emperyalizme karşı birleşmesini **kolaylaştıran**, üçüncü cephenin, **kapitalistler arası cephenin** kuvvetlenmesi" (age, s.29; Stalin, Eserler, c.6, s.84)

anlamına geldiğini söylüyordu.

Stalin bu çelişkilerden,

> "emperyalizm altında savaşların kaçınılmazlığı, **emperyalist dünya cephesine karşı devrimin birleşik dünya cephesi** halinde birleşmesi, Avrupa'daki proleter devrim ile doğudaki sömürge devriminin koalisyonunun kaçınılmazlığı" (age, s.29/30; Stalin, Eserler, c.6, s.84)

vargısını çıkarıyordu.

Stalin'in bu tahlili ile, Çin KP'nin "dört esaslı çelişme" açıklamasının bir karşılaştırılması bize, ilk önce, Stalin'in dört yerine üç çelişmeden yola çıktığını (o burada emperyalist ülkeler ile sosyalist ülkeler arasındaki çelişmeyi işlemiyor) gösterir. Fakat herşeyden önce, Stalin'in adı geçen çelişmeleri açık olarak farklı **değerlendirdiğini** ve devrimi doğrudan **ortaya çıkaran** çelişmelerle, dünya çapında devrimi sadece **kolaylaştıran** emperyalistler arasındaki çelişmeler arasında açık olarak ayrım yaptığını saptarız.

Stalin, Lenin'in tahlilinin çekirdeği ve sonucunun, **iki cephenin**, "dünya devrim cephesi ile emperyalist dünya cephesi"nin karşı karşıya durması olduğunun özellikle altını çiziyor. Stalin adı geçen çelişmeleri işledikten sonra, ekonomik ve objektif gelişmeden yola çıkarak proleter devrimin uluslararası niteliğini vurgulayarak, "emperyalizm sosyalist devrimin arifesidir" şeklindeki Leninist vargıyı açıklıyor:

> "Artık **proleter dünya devriminden** bahsetmeliyiz, çünkü sermayenin tek tek ulusal cepheleri, karşısına bütün ülkelerin devrimci hareketinin genel cephesinin konması gereken, **emperyalist dünya cephesi** denilen birleşik bir zincirin halkaları haline geldiler." (age, s.31; Stalin, Eserler, c.6, s.85/86)

c) Emperyalist dünya sistemi ile Sosyalizm ülkesi arasındaki çelişme

Stalin, devrimin, emperyalizmin zincirinin en zayıf halkasının hal ve şartlarına göre, bağımlı ülkelerde olduğu gibi kapitalist ülkelerde de koparak zafere ulaşabileceğini, proletaryanın bütün aşamalarda devrime önderlik etmesi gerektiğini, (proletarya diktatörlüğünün kurulmasında olduğu gibi sağlamlaştırılmasında da) köylülüğün devrimci kudretinin mümkün olduğu kadar çok önem kazanması gerektiğini, doğrudan zaferin "devrimci durumu" önşart koştuğunu, vs. açıkladıktan sonradır ki, **muzaffer** proletarya —yani sosyalizm— ile, emperyalizm arasındaki çelişmeden bahsediyor. Sosyalist ülkenin proletaryasına Stalin, proleter dünya devriminin devamı hedefi yönünde "sosyalist toplumu" inşa etme ve bunu "diğer ülkelerde proletaryanın zaferini

hızlandırmak için dayanak ve araç" olarak görme ve buna uygun olarak hareket etme görevini veriyor. (age, s.43; Stalin, Eserler, c.6, s.97)

Stalin'in emperyalizm ile sosyalist sistem arasındaki çelişmeyi **bu temel üzerinde** işlemesinin önemli nedenleri vardır:

Muzaffer devrimin, yani Ekim Devriminin de zaferinin önşartları bakımından, Stalin için önce konu emperyalist sistemin **iç** çelişmeleridir.

Fakat sosyalist ülkeler ile emperyalist ülkeler arasındaki çelişme emperyalist dünyanın **iç** çelişmesi **değildir**, bilakis sosyalist dünya ile emperyalist dünya **karşıkarşıya** durmaktadır.

Sosyalist ülkelerin yerini ve rolünü doğru anlamak ve propagandasını yapmak için bunun vurgulanması gereklidir. Konu, bir yandan sosyalist dünyanın emperyalistlere karşı **meydan okuma** olarak henüz kurtulmamış ülkelerde proletarya ve ezilen halkların **dayanağı** ve **teşviki** olarak, proleter dünya cephesinin kendi bölgesinde burjuvaziyi yok etmiş olan veya yok eden bir etmen olarak bütün herşeyi aşan önemi üzerinde durulmasıdır. Aynı zamanda konu, emperyalist zincirden diğer ülkelerde proletarya diktatörlüğünün kurulması sayesinde **başka** halkların koparılması anlamında proleter dünya devrimi için bu ülkenin veya bu ülkenin **sınırlı** olanaklarının anlatılmasıdır.

Stalin XVI. Parti Kongresinde kapitalizm ile sosyalizm ülkesi arasındaki çelişmenin yerini ve önemini vurguladı. O şöyle yazıyordu:

> "Önce dünya kapitalizminin çelişmelerinden bahsettim. Fakat bu çelişmelerin dışında bir çelişme daha vardır. Kapitalist dünya ile SSCB arasındaki çelişmeyi kastediyorum. Gerçi bu çelişme kapitalistler arası bir çelişme olarak **görülemez**. Bu, **bütün olarak kapitalizm ile, sosyalizmin inşa edildiği ülke arasındaki çelişmedir**. Bu, bu çelişmenin kapitalizmi temellerine kadar ayrıştırmasını ve sarsmasını engellemez. Bilakis kapitalizmin bütün çelişmelerini köküne kadar açığa çıkarmakta, onları tüm kapitalist düzenin var olma ya da yok olma sorusu haline getirerek, onları bir düğüm haline getirmektedir." (Stalin, "MK'nin SBKP(B) XVI. Parti Kongresine Siyasi Faaliyet Raporu", Eserler, c.12, 1930, s.223-224)

İşte bu çelişme kapitalist sistemin **içinde** bir çelişme **olmadığından**, Stalin'in daha etraflıca anlattığı gibi, hiç de kapitalist ülkelerde ve sömürge ve yarı-sömürgelerde devrimci hareketin yükselmesinde birincil neden olamaz. Zaten dünyanın geri kalan bölümlerinde devrimlerin gerekçesi ve yapılışı için belirleyici kaldıraç hiç olamaz.

Her yerde "Rus Bolşevikleri"ni işbaşında gören ve emperyalist dünya sisteminin **iç** çelişkilerinin bu ülkelerde devrimin yükselmesinin asıl değişmez temelini oluşturduğunu göremeyen burjuva propagandasının böyle bir görüşü ile Stalin alay etmektedir.

Sosyalist ülkelerin rolünün tüm önemi ve büyüklüğüne rağmen, proleter dünya devriminin bu gücü, proleter dünya devriminin diğer iki büyük gücünden; emperyalist devletlerin proletaryası ve yarı-sömürgelerin halklarından bir bakıma **öz** olarak bundan dolayı farklıdır:

Sosyalist ülkelerin veya bir sosyalist ülkenin proletaryası, muzaffer devrim anlamında emperyalizmin zincirinden bir halka daha koparamaz.

Buna uygun olarak, proleter dünya devriminin devamı, bu görevi sadece birbirleriyle ve sosyalist ülkelerin ya da bir sosyalist ülkenin proletaryası ile sıkı bir ittifak içinde çözebilecek olan kapitalist ülkelerin proletaryasının ve sömürge ve bağımlı ülkelerin ezilen halklarının **doğrudan doğruya** elinde bulunmaktadır.

Her ülkenin halkının kendi proletaryası ve proletarya partisi önderliğinde devrimini **kendisinin** yapması gerektiği gerçeğini, (II. Dünya

Savaşında olduğu gibi) sosyalizm ülkesinden yardım alabilmek değiştiremez. Belirli şartlar altında mümkün olan bir (veya birkaç) sosyalist ülkenin bu askeri yardımı (*) —isterse çok büyük olsun— hiçbir zaman gerçek devrim görevinin, proletarya diktatörlüğünün ve sosyalizmin kurulmasının yerini alamaz. Emperyalist dünya sisteminin **içindeki** çelişmeleri, bu sistem ile sosyalizm ülkeleri arasındaki çelişmeden ayırmak mutlaka gereklidir.

d) Emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki çelişme devrimin bir gücü DEĞİLDİR

Tabii ki emperyalizmin **iç** çelişkilerinin tahlili (emperyalizmin batışını açıklamak için) bakış açılarından sadece **biridir**. Bir başka bakış açısı ise proleter dünya devriminin farklı **güçlerinin** tahlilidir. Bu, emperyalizmin iç çelişmeleri sorunu ile sadece kısmen kesişen **başka** bir sorundur.

Proleter dünya devriminin güçlerinin teşhis edilmesi ve değerlendirilmesi konusunda görüşümüze göre Lenin ve Stalin için, **emperyalistler arasındaki çelişmelerin** kesinlikle proleter dünya devriminin bir gücünü oluşturmadığı; onların çıkarlarının şu ya da bu tarafın zaferine ya da yenilgisine bağlı **olmadığı**, ve bundan dolayı da kişinin şu ya da bu emperyalizmin tarafını tutmaması gerektiği açık bir şekilde hatırlanmalıdır.

Bu noktaya kadar, emperyalistler arasındaki çelişmeler —ilgili açıklamalar ve doğru değerlendirme ile birlikte— **ölen** kapitalizmin içindeki en önemli üç çelişmesinden biri olarak saptanabilir. Bununla birlikte bu, Stalin'in başka bir yerde söylediği gibi, onun "dolaylı yedek" (**) olarak rolünün anlaşılmasını önşart koşar. Bu bakımdan da Çin KP'nin açık bir şekilde ağırlık vermeden ve değer biçmeden, "dört esaslı çelişme"yi formül gibi ardarda sıralaması bize çok şüpheli görünmektedir ve ilerde değineceğimiz "emperyalistlerarası çelişmelerden yararlanma" yanlış görüşünün bir kaynağı gibi gözükmektedir.

4. Çin KP'nin yanlışları

a) Modern revizyonistlerin "sosyalist cephe" deyiminin ikili anlamıyla (yaptıkları —ÇN) demagojinin foyası meydana çıkarılmıyor

Çin KP, bugünkü çağın esaslı çelişmelerinin tanımına "Genel Çizgi Önerisi"nin 4. noktasında

> "sosyalist kamp ile emperyalist kamp arasındaki çelişmeler"i(4. nokta, "Polemik", s.7) aktararak başlıyor.

Burada Çin KP "Öneri"de "sosyalist cephe ile emperyalist cephe" arasındaki çelişmeden bahsettiğinde, Leninist çağ tanımı ile ifade edilen ve Stalin tarafından vurgulanan, dünyanın "emperyalizm ve proleter devrim" olarak esaslı sınıfsal bölünmesiyle, yani dünyanın emper-

---

(*) İkinci Dünya Savaşı sırasında meydana gelen **sosyalist** Sovyetler Birliği'nin böyle bir imkânına demagojik bir şekilde dayanarak, Sovyet sosyal emperyalistlerinin uşaklarıyla birlikte ya da onlar olmadan bugün yaptıkları emperyalist saldırganlıkla bunun hiçbir ilgisinin olmadığı açıktır.

(**) Bkz. "Le inizmin İlkeleri Üzerine", "Strateji ve Taktik" bölümü, Pekin 1969, s 96 ve devamı; Stalin, Eserler, c.6, s.137 ve devamı)

list burjuvazinin önderliğinde uluslararası karşı-devrim cephesi e, proleter dünya devrimi cephesine bölünmesiyle bir uygunluk var dır?

ıalesef bütünüyle hayır!

nin ve Stalin'in sürekli olarak çıkış noktası aldıkları ve şeyleri .nıfsal bakış açısından tahlil etmek anlamına gelen **bu** temel çeliş- ı **kastedilmemektedir.** Hatta ona —çağımızın tanımında olduğu gibi— ıtün "Öneri"de, bütün "Polemik"te **rastlanmamaktadır.**

ı noktasında bunu hemen izleyen pasajda açıkça ortaya çıktığı gibi, .n KP "sosyalist kamp ile emperyalist kamp arasındaki çelişmeler"den .lnızca "proletarya diktatörlüğü **ülkeleri** ile tekelci sermaye dikta- ›rlüğü altındaki **ülkeler** arasındaki" çelişmeleri anlamaktadır. (*)

nunla Çin KP, doğru olarak sosyalist ülkeleri devrim güçlerinin ktörleri arasında **biri** olarak göstermekte, fakat SBKP önderlerinin osyalist cephe"den bahsettikleri ve onu "ana güç" olarak açıkladık ırında, Marksizm-Leninizmin revizyonunun aslında nerede yattığı so- ısunu tamamiyle yanıtsız bırakmaktadır.

ın KP ne "Öneri"de, ne de tüm polemikte modern revizyonistlerin for ılasyonlarını **tahlil** etmemekte; **belirli bir anlamda**, yani "cephe" ›riminin yalnızca bir dizi **ülke** ile sınırlandırılmış anlamında **değil**, niş anlamında açıklandığı zaman, sosyalizm cephesi ile "emperya- .zm cephesi" arasındaki çelişmenin çağımızın **en esaslı çelişmesi** .arak adlandırılmasınının doğru olduğunu göstermemektedir.

in KP

bunun sadece ve **sadece** "sosyalizm cephesi"nden proleter dünya dev- riminin **bütün** güçleri anlaşıldığında doğru olduğunu;

bunun, çağımızın Stalin tarafından formüle edilmiş tanımına sıkı sıkıya sarılmak ve onu savunmak anlamına geldiğini;

teorik olarak bakıldığında SBKP önderliğinin püf noktasının, sos- yalist ülkelerin rolünün mutlaklaştırılarak Leninizmin ilkelerinin eskimiş olduğu bir "yeni çağ" inşa etmek (istemelerinde —ÇN) yat- tığını

çıklamalı ve anlatmalıydı.

in KP bütün bunları yapmıyor.

Polemik"in hiçbir yerinde çağımızın tanımını savunmuyor, hiçbir ye- inde bu çağın en temel çelişmesinden, proleter dünya devrimi cephe- i ile emperyalist karşı-devrim cephesi arasındaki çelişmeden gerçek- en yola çıkmıyor.

---

*) Bizim kelime cambazlığı yapma diye bir niyetimiz yok. Eğer bağın- ı ve anlamı açık olsa, "sosyalist kamp"tan bazen bütün proleter dün- a devrimi kampının (mesela Stalin, c.7, s.81, Mayıs 1925 yazısında olduğu gibi), bazen de Sosyalizm ülkelerinin kastedilmesi (mesela Stalin, "Ekonomik sorunlar", s.37, Pekin 1969) büyük bir sorun de- ğildir.

Ama kullanılan bağıntının mutlaka açıklık kazandırması gereklidir.

Yani bizim yukarıda Çin KP'ne getirdiğimiz eleştiri; onun "sosyalist kamp" kavramını yalnızca "sosyalist devletler" anlamında kullandığına yönelmiyor; bizim eleştirimiz Çin KP'nin, SBKP'nin Kruşçevci yöneti- cilerinin bu kavramın **iki** anlamı üzerine yaptıkları spekülasyonu or- taya çıkarmaktaki yeteneksizliğine yöneliyor.

Tam tersine:

Halâ süren çağın karakteristiğini ve ondan doğan yasaları vurgulamak ve Leninizmi emperyalizm ve proleter devrimi çağının Marksizmi olarak savunmak yerine, Çin KP başka bir yerde

> "II. Dünya Savaşından sonra emperyalizm ile sosyalizm arasındaki güç dengesinde esaslı değişiklikler olmuştur. Bu değişikliğin **ana karakteristiği**, dünyada artık sadece **bir** sosyalist ülkenin değil, güçlü bir sosyalist cephe kurmuş olan bir dizi sosyalist ülkenin ortaya çıkmasında yatmaktadır" ("Öneri", madde 6, s.9)

diye yazıyor.

Halâ emperyalizm ve proleter devrimleri çağında yaşadığımız anlayışının **gerçek bir savunması yerine**, bu çağın anahatlarının vurgulanması yerine böylesi formülasyonlar modern revizyonistlerin propagandasına ödün vermektir. (*)

b) Çin KP'nin dört "esaslı çelişme" formülü çağımızın en temel çelişmesini yadsıyor

Görüşümüze göre modern revizyonistlerin yukarıda sayılan sorulardaki demagojilerine yalnızca çağımızın "emperyalizm ve proleter devrimi" tanımının savunmasıyla ve bu tanıma uygun olarak çağımızın en esaslı çelişmesinin proleter dünya devrimi cephesi ile emperyalist karşıdevrim cephesi arasındaki çelişme olduğunun yanlış anlamaya meydan vermeyecek bir açıklamasıyla karşı koyulabilirdi ve koyulabilir.

Halbuki Çin KP Marksizm-Leninizmin bu öğretilerinin bir açımlamasıyla modern revizyonizme karşı direnmek yerine, modern revizyonistlerin merkezi saldırıları karşısında her bakımdan geri çekiliyor.

Çağımızın tanımının ve onun öneminin Marksist-Leninist açımlaması yerine, "25 maddelik öneri"nin 6. maddesinde revizyonistlerin inşa ettikleri "yeni çağ" incelenmeden, aşağıdaki pasaj kendi görüşleri olarak öne çıkarılıyor:

> "Günümüz dünyasında esaslı çelişmeler hangileridir? Marksist-Leninistler her zaman, esaslı çelişmelerin şunlar olduğu görüşündedirler:
>
> Sosyalist kamp ile emperyalist kamp arasındaki çelişmeler;
>
> kapitalist ülkelerde proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmeler;
>
> boyunduruk altındaki uluslar ile emperyalizm arasındaki çelişmeler;
>
> çeşitli emperyalist devletler arasındaki çelişmeler ve çeşitli tekelci kapitalist gruplar arasındaki çelişmeler." ("Polemik", s.7-8)

(*) AEP'de de sosyalist ülkelerin rolü üzerine modern revizyonistlerle kararlı bir şekilde araya sınır koymayan formülasyonlar ve tavırlar vardır. Örneğin Enver Hoca:

> "Bir milyardan fazla insanı kapsayan ve büyük bir ekonomik ve askeri potansiyele ... sahip olan sosyalist dünya sistemi (E. Hoca bundan sosyalist ülkeleri anlıyor —YN) **dünya tarihinin seyrinin** bugün **belirleyici etmenidir** " (Enver Hoca, 7.11.1961 tarihli konuşma, s.32) diyor.

Bu, proleter dünya devrimi güçlerinin b i r bölümünün doğru olmayan bir mutlaklaştırılmasıdır.

"Dört esaslı çelişme"nin sayılmasında apaçık görüleceği gibi, ilk olarak bu çelişmelerin **hiçbir değerlendirmesi** yapılmıyor. Bu sık sık (göreceğimiz gibi "Polemik"in kendisinde de) bu "dört esaslı çelişme" nin koyduğu çerçeve içinde, bu dörtten **birini** seçmeye, özellikle vurgulamaya ya da hatta bunu "baş çelişme" ilan etmeye kadar götürür. Bütün bu çabalar temelden **yanlıştır** — ister özellikle "proleter" olmak bahanesiyle **kapitalist** ülkelerin proletaryası ile burjuvazisi arasındaki çelişme öne çıkarılsın; ister güncel durum bahanesiyle emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişme "baş çelişme" ilan edilsin; ister apaçık teslimiyetçi bir tavır sonucu bütün dikkatler emperyalistler arasındaki çelişmeye çekilsin, yani savaş tehlikesi öne çıkarılsın; isterse başlıca dikkat emperyalist kampın ülkeleri ile sosyalist ülkeler arasındaki çelişmelerde yoğunlaşsın. Bütün bunlar yanlıştır çünkü bu dört çelişmenin her biri sorunun yalnızca bir yönünü kapsamaktadır. (*)

"Öneri"nin de polemik yaptığı bütün bu mutlaklaştırmalara karşı mücadelede çıkar yol, bu "dört esaslı çelişme"nin bir tür "eşit haklılığı"nı vaaz etmek değildir.

Bu formül içinde hiçbir çıkar yol yoktur!

Çin KP tarafından aktarılan bu "dört esaslı çelişme"nin **her** biri gerçekten de çok önemlidir, ama ancak **daha geniş bir çerçevede** çağımızın saptanmasından yola çıkarak gerçekten temellendirilebilir ve sınıflandırılabilir. Ancak bu şekilde, bahsi geçen her çelişmenin değeri ve özelliği anlaşılabilir, bu çelişmelerin kendi aralarındaki iç bağlantıları çeşitli bakış açılarından ortaya konabilir ve bundan doğan görevler saptanabilir.

Ama bu formül **içinde** kalındığı sürece, yalnızca karışıklık ve hattâ revizyonistçe demagoji ortaya çıkabilir.

Bundan dolayı "dört esaslı çelişme" formülünün birinci ve en önemli hatasının, çağımızın tanımı yerine bir tür eklektik tanım getirmesinde ve bu çağın belirleyici çelişmesini karartmasında yattığı görüşündeyiz.

Çin KP'nin, modern revizyonistlerin çağımızın tanımına saldırmalarına; çağımızın esaslı sınıf zıtlıklarını, yani proleter dünya devrimi kampı ile dünya emperyalizmi kampı arasındaki çelişmeyi bulandırmalarına (ve buna bağlı olarak sosyalist ülkelerin rolünü mutlaklaştırmalarına) göğüs germe çabası, aslında kendisi tarafından formüle edilen dört esaslı çelişmenin (doğruluğuna) Marksist-Leninistlerin "her zaman" inandığını iddia etme ve bu çelişmelerden birisinin mutlaklaştırılmasına ya da "unutulmasına" karşı çıkma , bu konuda uyarıda bulunmaya indirgendi.

Gerçekte Lenin ve Stalin, gördüğümüz gibi, hiç de dört çelişmeyi çağımızın esaslı çelişmeleri olarak sıralamamışlar, tam tersine her duruma ve bağıntıya göre, çeşitli bakış açılarından zamanımızın esaslı çelişmelerini tek tek veya birkaçını birarada incelemişlerdir.

Dünya Komünist Hareketinin büyük kesimlerinde (biz de içinde olarak) bugünkü çağın "dört esaslı çelişmesi" eleştirisiz kabul edilen, sürekli, adeta "dile yerleşmiş" ve kaçınılmaz olarak çağımızın en temel çelişmesinin unutulmasına yolaçan bir formül olmuştur. Tam da bundan dolayı, bu hatanın açığa vurulmasında, teorik olarak buradan türetilen hatalar yumağının bir bütün olarak kökten yokedilmesi için önemli bir

---

(*) Bkz. Not 1: Kapitalist-revizyonist ülkelerdeki burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmeyi "baş çelişme" olarak adlandırmak yanlıştır.

kaldıraç olarak görüyoruz. (*)

Çin KP, SBKP önderliği tarafından proleter dünya devrimi üzerine Leninizmin teorisinin revizyonuna karşı ne çağımızın tanımının önemini, ne dünyanın dünya emperyalizm cephesi ve proleter dünya devrimi cephesine bölünmesini, ne emperyalist dünya sisteminin üç iç çelişmesini, ne emperyalist dünya sistemi ile sosyalist ülkeler arasındaki çelişmenin özel rolünü, ne de proleter dünya devriminin çeşitli güçlerinin rolünü ve onların emperyalistler arası çelişmelerden farkını Leninizm anlamında açıklamış ve savunmuştur.

Bu, Çin KP'nin proleter dünya devriminin güçlerinin ve onların karşılıklı etkilerinin tahlilinde, proleter dünya devriminin seyri ve gelişmesi üzerine görüşlerinde ("Odak noktası Asya, Afrika, Latin Amerika"), ve emperyalistler arası çelişmeleri değerlendirmesinde ("Ara bölgeler", "başdüşman olarak ABD", vs.) düştüğü diğer teorik ve siyasi hatalarını dolaysız etkileyen **teorik** kaynaktır.

(*) Bildiğimiz kadarıyla bu formülü ilk geliştiren Çin KP'dir. Daha önce bu formül Dünya Komünist Hareketinde yoktu. "Dört esaslı çelişme" formülünü aksiyom ve çıkış noktası olarak görme eğilimi, "dört büyük çelişme"nin yeniden öne çıkarıldığı Çin KP'nin IX. Parti Kongresinin etkisi altında arttı. ("IX. Parti Kongresi Belgeleri", s.94)

II. PROLETER DÜNYA DEVRİMİNİN GELİŞMESİ VE PROLETER DÜNYA DEVRİMİNİN ANA GÜÇLERİNİN İTTİFAKININ YARATILMASI VE KURULMASI GÖREVİ

1. Modern revizyonistlerin ulusal-devrimci kurtuluş hareketleri karşısında şövenist konumları

Modern revizyonistlerin, sosyalist ülkelerin rolünü her bakımdan yanlış gösteren bugünkü çağın sözümona "baş çelişme" ve "ana güç" üzerine tezleri, özellikle **Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki devrimci-demokrat ve ulusal kurtuluş hareketlerine** karşı yönelmiştir.

Revizyonistlerin nefreti özellikle **silahlı mücadeleye**, bu kıtaların ülkelerindeki halk savaşına karşı yöneliyordu, çünkü bu "kıvılcımlar" "barış içinde birarada yaşama" ve "barışçıl yol" saçmalarını ve sözümona "barışçıl hale gelmiş" ABD emperyalizmi hakkındaki propagandalarını bozuyordu.

Revizyonistler, ilkesiz demagoglar hangi "Marksist" tekerlemeyle kendilerini gizlemeye çalışırlarsa çalışsınlar, daima şövenisttirler. Modern revizyonistler kendilerine "proletaryanın hegemonyası"nın tek gerçek temsilcisi süsünü veriyorlardı ve bazen sosyalist ülkelerin rolüne, bazen de Avrupa proletaryasının rolüne atıfta bulunarak, ezilen halkların **boyuneğmelerini** ve silahlı mücadelelerini tasfiye etmelerini talep ediyorlardı.

"Proletaryanın hegemonyası"na dayanarak ve "ulusal-devrimci kurtuluş hareketlerinin proleter dünya devrimi davasına tabi kılınması"nı talep ederek, bütün şövenistler gibi, Avrupa halklarının ve Sovyetler Birliği halklarının, sanayileri daha o kadar gelişmemiş ülkelerin halklarına karşı "üstünlük" ırkçı duygularını tahrik ettiler.

Tabii ki gerçekte onlar için sözkonusu olan, "proleter dünya devrimi"ne tabi olma değil, bir zamanlar sosyalist, şimdi revizyonist olan Doğu Avrupa ülkeleri ve Batı Avrupa'daki revizyonist hale yozlaşan eski komünist partileri tarafından temsil edilen **kendi revizyonizmlerine tabi olma** idi.

Modern revizyonistler ulusal-devrimci kurtuluş hareketlerine karşı büyük devlet şövenisti propaganda seferlerinde, Leninizmi en utanmaz bir şekilde tahrif ediyorlardı.

Çıplak bir şekilde, kurtulmuş halklar için, "sosyalist devletlerin yardımı olmaksızın" ekonomik ve siyasi bağımsızlığı sürdürmenin "**tamamiyle olanaksız** olduğunu" açıklıyorlardı. (Bkz. "Polemik", s.641)

Ulusal-devrimci kurtuluş hareketlerinin önemi önünde ikiyüzlü bir şekilde eğilerek, proletaryanın hegemonyası fikrini kendi büyük güç şövenizmleri için kanıt olarak kötüye kullanmaya çalışıyorlardı.

SBKP MK şöyle yazıyordu:

> "Marksist-Leninistler her zaman ulusal kurtuluş hareketinin dünya tarihindeki önemini ve onun büyük geleceğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte onlar, ilerdeki zaferlerinin ana koşullarından biri olarak emperyalizme karşı mücadelede **ana güç** olan **sosyalist dünya sistemi ülkeleri ile** sürekli ittifak ve işbirliğini ve kapitalist ülkelerin işçi hareketi ile sıkı ittifakını görmektedirler." ("Polemik", s.641) (*)

(*) Bunun için bkz. Not 2: "Üç Dünya Şeması"na şövenist bir "eleştiri", s.

Burada açık olarak sosyalizm ülkelerinin "emperyalizme karşı mücadelede ana güç" olduğu tamamiyle yanlış tezi içerilmektedir. (*) Böylece proleter dünya devriminin bir dizi gücünden birine —Leninizme tam zıt olarak— emperyalizme karşı mücadelede baş rol verilmektedir.

Bu aşırı anti-Leninist görüş sadece **büyük güç şövenizminin** siyasi ifadesi değil, aynı zamanda ulusal-devrimci kurtuluş hareketinin bir yandan uluslararası işçi sınıfıyla, ve diğer yandan kapitalist ve sosyalist ülkelerin işçi sınıfıyla ilişkisi üzerine Leninizmin öğretilerine **teorik** bir merkezi saldırıdır.

Marksist-Leninistlerin görevi, siyasi ve ideolojik olarak tamamiyle çürümüş bu büyük güç şövenisti görüşlere karşı sadece Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki silahlı mücadelenin büyük öneminin vurgulanması, onların desteklenmesinin talep edilmesi ve propagandasının yapılması değil; bilakis herşeyden önce burada değinilen sorunlar üzerine Marksizm-Leninizmin teorik temel bilgilerini etraflı bir şekilde açımlamak ve modern revizyonistlerin tahrifatlarına karşı (onları —ÇN) savunmak olmalıydı.

Çin KP'nin modern revizyonistlere nasıl bir cevap verdiğini inceleyelim.

2. SBKP önderliğinin ulusal-devrimci kurtuluş mücadelelerine karşı revizyonist burnu büyüklüğüne Çin KP'nin verdiği doğru karşılıklar

"Öneri"de Çin KP "ulusal-demokratik devrimci hareket" sorununu **proleter dünya devriminin parçası** olarak sistematik bir biçimde 8. maddede ele almaktadır (**); daha önce ÇKP 1. maddede Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisinin,"proletaryanın tarihsel görevi üzerine Marksizm-Leninizmin devrimci teorilerini kendisine yolgösterici çizgi olarak alması" gerektiğini çok doğru olarak vurgulamıştı.

Çin KP bizi burada özellikle ilgilendiren sorunları "Yeni Sömürgeciliğin Savunucuları" yorumunda, öncelikle "Bugünkü dünyada çelişmelerin yoğunlaştığı bölgeler" bölümünde (s.224-227) ve "Devrimde önderlik üzerine Leninizmin öğretisi çarpıtılıyor" bölümünün son paragrafında (s.230) ele alıyor.

İlkönce şu vurgulanmalıdır ki, Çin KP "Öneri"de ve "Yeni Sömürgeciliğin Savunucuları" yorumunda Kruşçev revizyonistlerini gerçekten fevkalâde teşhir eden tam anlamıyla isabetli darbeler indirmektedir.

(*) Modern revizyonistler büyük güç şövenizminin bir çeşidi olarak bazen de kapitalist ülkelerin işçi sınıfını ana itici güç ilan ediyorlardı. Bunun, "sosyalist ülkelerin ana güç olduğu" teziyle çelişmesi onları rahatsız etmiyor. Örneğin 1969 Moskova dönekler toplantısı belgelerinde şöyle denmektedir:

> "Kapitalizmin merkezlerindeki işçi sınıfı **anti-emperyalist demokratik hareketin** devrimci mücadelesinin **ana itici gücü**(dür)." (Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısının Belgeleri, Moskova 1969, s.28)

(**) Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki program ve strateji sorunu ÇKP tarafından önerinin 9. maddesinde ve herşeyden önce "Yeni Sömürgeciliğin Savunucuları" yorumunda ele alınmaktadır. Bu sorunlar burada değil, kendi başına bir konu olarak ilerdeki sayılardan birinde ele alınacaktır.

Marksizm-Leninizm ile uyum içinde olduklarından aşağıda kısa olarak verilen Çin KP'nin düşünce ve pasajlarının, modern revizyonizme karşı mücadelede değerli silahlar oluşturmuş oldukları ve oluşturduklarına inanıyoruz.

- Çin KP silahlı "ulusal-demokratik devrim"i proleter dünya devriminin bileşken unsuru ve dünya barışının savunması için bir güç olarak savundu. ("Öneri"nin 8. maddesi)

- Tamamiyle doğru olarak "üstün ulus" teorisinin her türünün reddedilmesini talep etti. (Madde 8)

- Kapitalist ve sosyalist ülkelerin işçi sınıfı için proleter enternasyonalizmi ilkelerini savundu ve bu güçlerin ezilen halklarla ittifakı olmadan, işçi sınıfının mücadelesinin "doğrudan doğruya bir aldatmaca" olduğu şeklindeki Lenin'in öğretisini hatırlattı. (Madde 8)

- Çin KP isabetli bir şekilde "barış içinde birarada yaşama" reçetesini ezilen halkların devrimi için açık revizyonist bir tez olarak (s.216-217, "Yeni-Sömürgeciliğin Savunucuları") ve SBKP önderliğinin "ABD ile birlikte" geri kalmış ülkelerin "ayağa kalkmalarına yardım etmek" revizyonist önerilerini (age, s.218-220) eleştirdi.

- Çin KP doğru olarak Kruşçev'in Cezayir halkına karşı yönelen politikasının, "Fransa'nın zayıflamasına karşı" yöneldiğini teşhir etti. (age, s.222)

- Çin KP heryerde dünya yangını çıkartabilecek "kıvılcımları söndüreceğini" ilan eden ve bundan dolayı da Kongo'ya Birleşmiş Milletler'in asker göndermesini kabul eden Kruşçev'in doğrudan karşı-devrimci teorisini ve pratiğini teşhir etti. (age, s.221-223)

- Çin KP Stalin'den bir dizi alıntı ile, sosyalizm ülkesini proleter dünya devriminin ilerletilmesi için **araç olarak** görmeyen SBKP önderliğinin şövenist zihniyetini parlak bir şekilde teşhir etti. (age, s.230-233)

- Cezayir halkına karşı şövenizmi saçları diken diken eden bir dizi alıntılarla açık bir şekilde kanıtlanan Fransa KP önderliğine karşı Çin KP'nin polemiği de en derin ve en alaylı pasajlardan biridir. (age, s.235-237)

- Bir sürü sorunda tamamiyle uyumluluk gösteren Kautsky ve II. Enternasyonalin görüşleri ile Kruşçev'in görüşlerinin karşılaştırılması da güncel bir yardımdır. (age, s.241-243)

3. Çin KP'nin modern revizyonistlerin demagojilerine karşı yetersiz ve yanlış görüşleri

Aynı zamanda Çin KP'nin polemiğinin ayırdedici özelliği, politik ve ideolojik açık sorunları önplana çıkarması, fakat bunların arkasında duran teorik sorunları **yetersiz**, hatta **yanlış** ele almasıdır.

Görüşümüze göre modern revizyonistlerin tezlerinin yetersiz ele alınışı için bir örnek, ulusal-devrimci kurtuluş hareketinin sosyalist devletler veya kapitalist ülkelerin işçi hareketi tarafından "önderliği" tezinin, tahrifatın özüne girmeden, sadece reddedilmesidir.

SBKP'nin "açık mektubu"nun bizim yukarıya aktardığımız ilgili bölümünü Çin KP sadece aşağıdaki paragrafta incelemektedir:

> "SBKP MK'nin açık mektubu sosyalist cephe ile, bir taraftan kapitalist ülkelerin işçi hareketinin, diğer taraftan ulusal kurtuluş hareketi arasındaki karşılıklı yardım ilişkilerini tahrif etmekte ve ulusal kurtuluş hareketinin sosyalist ülkeler ve metropollerdeki işçi hareketi tarafından "yönetilmesi" gerektiğini iddia etmekte-

dir. Bunun Leninist proletaryanın önderliği fikrine "dayandığını" iddia edecek küstahlığa sahiptir. Açıktır ki böylece Lenin'in öğretisi geniş ölçüde çarpıtılmakta ve revize edilmektedir. Bu, SBKP önderlerinin devrimin tasfiyesi çizgilerini ezilen halkların devrimci hareketine zorla kabul ettirmek istediklerini göstermektedir." ("Yeni-Sömürgeciliğin Savunucuları", "Polemik", s.230)

Çin KP'nin bu görüşünü tamamiyle kabul ediyoruz. Fakat modern revizyonistlerin asıl demagojisi, yani **birkaç** ülkenin proletaryası ile **uluslararası** proletaryanın, yani **bütün** ülkelerin proletaryasının aynı gösterilmesine burada hiç değinilmiyor, teşhir edilmiyor ve çürütülmüyor.

a) **Uluslararası** proletaryanın ezilen halklarla ilişkisi ile
b) **kapitalist ülkelerin** proletaryasının ezilen halklarla ilişkisi arasında

ayırım yapan Lenin'in gerçek görüşleri anlatılmıyor ve savunulmuyor.

Görüşümüze göre bu yetersizlik bir tesadüf olarak görülemez. Bilakis birbiriyle ilintili **iki** başka hatayla, yani Çin KP'nin "emperyalizme dolaysız darbe indiren en önemli güçler" ("Yeni Sömürgeciliğin Savunucuları","Polemik", s.226) olarak ulusal-devrimci kurtuluş hareketleri üzerine tezi ile ve Çin KP'nin görüşüne göre içinde "şimdiki çağın değişik türde çelişmelerinin" yoğunlaştığı (age, s.224) ve "emperyalizmin egemenliği içinde zincirin en zayıf halkası" olarak görülen Asya, Afrika ve Latin Amerika bölgeleri tezi ile bağıntılıdır.

Kıtasal devrimlerin birbiri ardına (gelmesi —ÇN) anlamında Çin KP "Batı Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da da ... **bir gün** büyük mücadele çanları çalacağı"nın (age, s.227) propagandasını yapıyordu.

Çin KP'nin bu görüşlerine itirazımız aşağıdaki noktalarla ilgilidir:

- dünya devriminin seyri ve gelişmesinin önceden tahmin edilebilirliği üzerine yanlış görüş;
- koskoca kıtalardaki durumun yanlış bir genelleştirilmesi;
- ilkönce Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın emperyalizmden kopacakları ve ondan sonra Avrupa ve ABD'nin geleceği üzerine yanlış inşa;
- Ulusal kurtuluş hareketleri ve onların gücü ile proleter dünya devriminin diğer güçlerinin gücü arasında başından yanlış bir karşılaştırma.

Çin KP'nin bu tezlerinin **yanlış** olduğunu, ve SBKP önderliğinin tezleriyle çelişmesine rağmen Leninizmle çeliştiğini etraflıca kanıtlayabilmek için, ilkönce Marksizm-Leninizmin proleter dünya devrimi üzerine bir dizi teorik, programatik ve stratejik ilkelerini hatırlamak gereklidir.

4. Proleter dünya devriminin hedefleri, seyri ve güçleri üzerine Lenin ve Stalin

a) Proleter dünya devriminin birleşik (einheitliche) teorisi ve birleşik programı olarak Marksizm-Leninizm.

Teori bilindiği gibi objektif süreçleri araştırır ve onun sonuçları, **hedefleri**, yani program maddelerinin bilimsel olarak formüle edilmesini mümkün kılar. O bu hedeflere varmak, formüle edilen programı gerçekleştirmek için vazgeçilmez gerekliliği ve tarihsel imkânı kanıtlar.

Burada, iç çelişmelerinden dolayı kemirilmiş kapitalizm olarak emperyalizmin tahlilinden ve proletaryanın objektif olarak artan gücünün tahlilinden elde edilen en ilkesel, en programatik hedefin kesinlikle yalnızca emperyalizmin tamamiyle yokedilmesi değil, bilakis olumlu bir şekilde formüle edildiğinde **dünya komünizminin** kurulması anlamına geldiğini vurgulamak istiyoruz.

Proleter dünya devriminin "maksimal programı" olarak bu büyük hedef gözönünde tutulmalıdır. Proleter dünya devriminin bu hedefe tabi olarak ve ona hizmet eden birleşik hedefi, **dünyanın bütün ülkelerinde proletarya diktatörlüğünü** kurarak dünya komünizmi için şartları yaratmaktır.

Dünya emperyalizmi sisteminin bütün destekleri ve görüntüleri ile yokedilmesi bunun için diğer taraftan önşart ve proleter dünya devriminin daha yakında duran hedefidir.

Proleter dünya devrimi teorisi dünyanın çeşitli ülkeleri arasındaki **farklılığın çokluğunu** kabul ve tahlil eder, ve her ülkenin, teorinin uygulanmasında dikkate alınması gereken özellikler gösterdiğinin tamamiyle bilincindedir.

Proleter dünya devrimi teorisi buna rağmen sadece tek tek ülkelerdeki devrim teorisinin **toplamı** değil, bilakis **kapsamlı** ve enternasyonal bir teoridir.

Stalin, proleter devrim teorisinin emperyalizm çağında bir proleter dünya devrimi teorisi olmasının objektif nedenlerini şöyle koyuyor:

> "Artık proleter dünya devriminden bahsedilmelidir, çünkü sermayenin tek tek ulusal cepheleri, emperyalizmin dünya cephesi denen, karşısına bütün ülkelerin devrimci hareketlerinin genel cephesinin konması gereken birleşik bir zincirin halkaları haline gelmişlerdir." ("Leninizmin İlkeleri Üzerine", 1924, Stalin, Eserler, c.6, s.85/86; Pekin 1969, s.31)

"**Bütün** olarak sistemin devrim için olgun olduğu" (age, s.85; veya s.31) bir çağda tek tek ülkelerin çok farklı ekonomik ilişkilerine **rağmen** proleter dünya devrimi teorisi bütün olarak bütün ülkelerde objektif koşulların devrim için olgun olduğundan yola çıkar. (*) Bütün bu devrimlerin hepsi proleter dünya devriminin bileşken unsurlarıdır. Böylece, sübjektif unsurla ilgili strateji için çok önemli olan, bir ülkenin proletaryasının kendi ülkesinde hakim sınıfı devirme ve ülkeyi emperyalist zincirden koparma imkânı vardır.

Fakat burada proleter dünya devrimi ve onun programının **asla bir** ülkede devrimin seyri ile dolaysız karşılaştırılamayacağı ortaya çıkmaktadır. **Bir** ülkeye uygulandığında, proletarya diktatörlüğü için önşartın emperyalist tahakkümün yokedilmesi olduğu açıkça söylenebilir. Ama böyle bir sıralama dünya çapında uygulanamaz. Diğer ülkelerde önde duran emperyalist tahakkümün yokedilmesi program hedefi henüz yerine getirilmemişken, bir ülkede proletaryanın diktatörlüğü gerçekleştirilebilir.

(*) Devrim için objektif şartların olgun olması tespiti ile, "aşağıdakilerin eskisi gibi (yaşamak —ÇN) istememeleri ve yukardakilerin ise eskisi (gibi yönetmeye —ÇN) gücü yetmemesi" anlamında bütün ülkelerde objektif olarak devrimci durumun varolduğu (tespiti —ÇN) aynı değildir. Çünkü birinci durumda sözkonusu olan devrimin tarihsel imkânı; ve ikinci durumda sözkonusu olan bu imkânın gerçekleştirilmesi için dolaysız şartlardır.

Komintern programı çok yerinde olarak şunu saptıyordu:

> "Dünya tarihi gelişiminin yeni bir aşamasına girmiştir: Kapitalist sistemin uzun süreli genel bunalımı aşaması. Dünya ekonomisinin birliği burada ifadesini devrimin uluslararası niteliğinde, dünya ekonomisinin tek tek parçalarının dengesiz gelişimi (ifadesini —ÇN) tek tek ülkelerde devrimin aynı zamanda olmamasında bulmaktadır." ("Komünist Enternasyonal Programı, 1928", s.16, "Marksist-Leninist Yazı Dizisi"nden aktarma)

Biz burada şu önemli sorunla karşılaşıyoruz ki, proleter dünya devriminin teorisi ve programı birleşik ve kapsamlıdır fakat o bunun **adım adım** gerçekleştirilmesinin tam bir şekilde anlaşılmasını da içermektedir. Bu, proleter dünya devriminin **stratejisi** hakkında doğru vargılara ulaşabilmek için, teorik ve programatik olarak tam bir çerçeve içine konması gereken, eşzamanlı olmayan çeşitli süreçler dizisi şeklinde olmaktadır.

b) Değişik ve dengesiz süreçler dizisinin kapsanması olarak proleter dünya devrimi

Emperyalizm çağında kapitalist ülkelerin dengesiz gelişme yasası ve dünyanın bir bölümünün dünya emperyalizmi, özellikle birkaç emperyalist büyük güç tarafından sömürülmesi yasası işlemektedir. Bunlar proleter dünya devriminin kendi içinde kapalı teorisi için büyük önemi olan objektif işleyen yasalardır, çünkü bunlar iki bakımdan ayrım yapmanın gerekliliğine neden olmaktadırlar:

1. Emperyalist çekirdek ülkeler dengeli bir şekilde gelişmemektedirler, o halde devrim, sanayi bakımından ilerlemiş bütün ülkelerin işçilerinin **eşzamanlı bir eylemi olamaz**. Bu yasa emperyalizme bağımlı ülkeleri de etkilemektedir. Orada da tarihinden dolayı çok farklı olan objektif gelişme, devrimin zaferinin **bütün** bağımlı ülkelerde eşzamanlı olmaması şeklinde ayrışmaktadır.

2. **Çeşitli ülkelerde devrimin niteliği** sadece ortak yönlere değil, bunun yanısıra önemli ayırdedici belirtilere (proleter devrimi, anti-emperyalist ve anti-feodal devrim) sahiptir.

Yani bu, proleter dünya devrimi teorisinin, dünya emperyalizmi üzerinde dünya devriminin zaferi için **birleşik eşzamanlı bir süreç** olmadığının gözönünde bulundurulması demektir. Bu daha çok, zaferin adım adım tek tek ülkelerde elde edileceği ve proleter dünya devrimi içinde çok değişik tipte devrimlerin birleşmesi gerektiği anlamına gelir.

Komintern programı şunu saptıyor:

> "Proletaryanın uluslararası devrimi, eşzamanlı olmayan ve türdeş olmayan bir süreçler dizisinden oluşmaktadır: saf proleter devrimleri; proleter devrimlerine dönüşen burjuva-demokratik tipte devrimler; ulusal kurtuluş savaşları; sömürge devrimleri. Bu devrimci süreç gelişmesinin en sonunda proletaryanın dünya diktatörlüğüne götürmektedir.
>
> Emperyalizm çağında kapitalizmin artan dengesiz gelişmesi, (kapitalizmin —ÇN) tiplerinin daha büyük çeşitliliğini, tek tek ülkelerdeki devrimci sürecin olgunluk derecesinde farklılıkları, (devrimci sürecin — ÇN) çok çeşitli özel şartlarını yarattı. Bu şartların tarihsel vazgeçilmez gerekli sonucu, proletaryanın iktidara gelme yollarının çeşitliliği, hız farklılıkları ve bunun yanısıra bir dizi ülkede proletarya diktatörlüğüne belirli geçiş aşamalarının kaçınılmazlığıdır." ("Komünist Enternasyonal Programı, 1928", s.47-48)

Lenin ve Stalin bu sorunlarda sosyal-demokrat reformizme ve onun bir dalı troçkizme karşı şiddetli polemikler sürdürdüler. İlkönce **devrimin eşzamanlı olmama** sorununu ele alalım. Stalin "Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği"nde şöyle yazıyordu:

"Dünya devriminin gelişme yollarının, eskiden, devrimin tek bir ülkede zaferinden önce, "sosyalist devrimin arifesi"ni işaret eden gelişmiş emperyalizmin ortaya çıkmasından önce görünmüş olabilecekleri kadar basit olmadıkları kesindir. Çünkü yeni bir etken belirdi — gelişmiş emperyalizm koşullarında uygulanan ... kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişmesi yasası belirdi." (agy, Stalin, Leninizmin Sorunları, s.131, Sol Yayınları; Eserler, c.6, s.354, Almanca)

"Devrimin başlıca Avrupa ülkelerinde aynı anda zaferi teorisinin, sosyalizmin zaferinin tek bir ülkede olanaksızlığı teorisinin, yapay, yürütülemez bir teori olduğu kesindir. Rusya'da proletarya devriminin yedi yıllık tarihi, bu teorinin lehinde değil, aleyhinde tanıklık etmektedir. Bu teori, sadece dünya devriminin gelişme şeması olarak da kabul edilemez, çünkü apaçık olaylarla çelişmektedir. Slogan olarak ise hiç kabul edilemez, çünkü bazı tarihsel koşullar gereğince tek başlarına sermaye cephesini yarabilecek ülkelerin sermayeye karşı aktif tepkisini değil, "genel harekete geçiş"in pasif beklenmesini öneriyor; çünkü değişik ülkelerin proleterleri arasında devrimci kararlılık ruhunu değil, Hamlet'in "Ya diğerleri bizi desteklemezse!" tipi, kuşkucu ruhunu geliştirmektedir. Lenin, tek bir ülkede proletaryanın zaferi "tipik bir durumdur", "birçok ülkede aynı anda devrim" ancak "ender bir istisna" olabilir derken tamamıyla haklıdır. (Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, c.XXIII, s.354, Rusça)"
(age, s.130-131; c.6, s.353 ve devamı, Almanca)

Şimdi diğer yönü, **proleter dünya devriminin çeşitli parçalarının farklı niteliği sorununu** ele alalım.

Lenin daha 1916'da, değişik tipte ülkelerde devrimin farklı niteliğinin tahlili için temel taşını atmıştı.

O şöyle yazıyordu:

"Toplumsal devrim **bütün** ülkelerin proletaryasının birleşik eylemi olamaz, ülkelerin çoğunluğunun ve dünyada yaşayanların çoğunluğunun henüz kapitalist gelişme basamağına bile erişmemiş ya da kapitalist gelişmenin başlangıcında olmaları basit nedeninden dolayı." ("Marxizmin bir Karikatürü ve 'Emperyalist Ekonomizm'", 1916, Lenin, Eserler, c.23, s.51-52)

"Toplumsal devrim, gelişmiş ülkelerdeki proletaryanın burjuvaziye karşı içsavaşının, bir dizi demokratik ve devrimci hareketlerle — bunlar arasında gelişmemiş, geri kalmış ve ezilen ulusların ulusal kurtuluş hareketleri de vardır— bağlı olduğu bir çağ şeklinden başka bir şekilde olamaz.

Neden? Çünkü kapitalizm eşit olmayan bir şekilde gelişmektedir ve objektif gerçek bize, çok gelişmiş kapitalist ulusların yanında, ekonomik olarak çok zayıf veya hiç gelişmemiş uluslar da göstermektedir. P. Kievsky tek tek ülkelerin ekonomik olgunluğu açısından toplumsal devrimin **objektif** koşulları üzerine hiç düşünmemiş ..." (age, s.53)

Proleter dünya devriminin birleşik stratejisi için belirli vargılara ulaşabilmek için tam da bu objektif gelişme yasalarının kesinlikle bilinmesi önşarttır.

c) Dünya devriminin proleter niteliği ve bundan çıkan esaslı strateji

Leninizmin stratejisi ve taktiği, her ülke için geçerli olan bir dizi ilke içermektedir. Leninizmin objektif gerçeklerin tahliline dayanan stratejisi ve taktiği bu anlamda enternasyonaldir.

Her bir ülkede devrimin zaferi için stratejinin gerekli olduğu genel olarak bilinmektedir. Ama bizim için sözkonusu olan, Leninizmin bir bütün olarak proleter dünya devrimi için ne dereceye kadar bir strateji olduğu ve **bir ülkedeki** stratejiyle arasındaki önemli farklılıklardır.

Bu sorunun ortaya konuşunu gözönünde bulundurarak, Stalin'in bu konudaki başlıca düşüncelerini ele alalım.

Stalin stratejinin görevi üzerine şöyle yazıyordu:

> "Program direktiflerinden türetilen ve iç (ulusal) ve uluslararası planda mücadele eden güçlerin değerlendirilmesine dayanan **strateji**, oluşan ve gelişen güçler ilişkisinde en iyi sonuçlar elde edebilmek için proletaryanın devrimci hareketinin yöneltilmesi gereken **genel yolu, genel yönü** saptar. Buna uygun olarak toplumsal cephede proletaryanın ve müttefiklerinin güçlerinin dağılım şemasını mevzilendirir (genel güç dağılımı)." ("Rus Komünistlerinin Siyasi Stratejisi ve Taktiği Üzerine", 1921, Stalin, Eserler, c.5, s.54)

"Leninizmin İlkeleri Üzerine"de Stalin bu tanımı, başka şeyler arasında aşama sorununu da kapsamına alarak genişletti ve kesinleştirdi. Orada şöyle denmektedir:

> "Stratejinin konusu, devrimin belirli bir aşamasını temel kabul ederek proletaryanın başlıca darbesinin doğrultusunu saptamak; devrimci güçlerin uygun düzenlenişi için (ana ve ikincil yedek güçler) plan hazırlamak; devrimin belirli aşaması boyunca bu planın gerçekleştirilmesi için mücadele etmektir." ("Leninizmin Sorunları", Stalin, Sol Yayınları, s.71-72; c.6, s.134)

Stalin aynı bölümde şunu saptıyor:

> "Devrim, bir tek ülkenin sınırlarından taşmıştır: dünya devrimi çağı başlamıştır. Devrimin ana gücü: bir ülkede proletarya diktatörlüğü, bütün ülkelerin proletaryasının devrimci hareketi. Başlıca yedekler: gelişmiş ülkelerde yarı-proleter ve küçük köylü kitleleri, sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde kurtuluş hareketi. Ana darbenin doğrultusu: emperyalizmle anlaşma politikasının ana desteğini meydana getiren İkinci Enternasyonal partilerini tecrit etmek. Güçlerin düzenleniş planı: proletarya devriminin sömürgelerde ve bağımlı ülkelerdeki kurtuluş hareketi ile ittifakı." (age, s.72-73; veya c.6, s.135)

Burada Stalin'in **sadece ilkesel olarak**, dünya devriminin niteliği olarak proleter devrimine uygun bir şekilde, ana güçleri ve yedekleri saptadığı, sıralamayı değil, başlıca darbenin yönünü saptadığı açıkça ortaya çıkıyor.

Başka bir yerde Stalin, yine ilkesel olarak, strateji ve taktiğin üç genel temelini, yani proletaryanın hegemonyasını (ki bu ilk görev olarak komünist partisinin kurulmasını içermektedir), daha sonra **proleter enternasyonalizmini** ("**uluslararası** proletaryanın çıkarlarını ... baştacı etmek") ve üçüncü olarak "her türden doktrinciliğin" red edilmesini saptamaktadır.

Tam da bu sonuncu bakış açısı, proleter dünya devriminin stratejisinin birleşik, proleter karakterine uygun niteliğini, dünya devriminin gidişatının (Gang) bir "stratejik planlaması"na genişletilmesi yönündeki bir dizi çabanın reddedilmesinde özellikle önemliydi.

d) Devrimin uluslararası sırasını saptama çabası "bekleme stratejisi" ne götürür

Lenin ve Stalin, her türlü devrimci ruhtan yoksun "kürsü sosyalistleri" olarak neyin ne zaman olacağını önceden saptayan ve buna bilim süsü veren Kautsky ve Troçki'nin "sözde enternasyonalizmine" karşı keskin bir polemik yürüttüler.

Özellikle Ekim Devriminden sonraki yazılarında Lenin, Kautsky ve kafadarlarının teorik, anti-Marksist köklerini (**devrimci** diyalektiğin reddi) ve ideolojik özünü (reformizm ve Avrupa şövenizmi) teşhir etti.

Lenin Komintern'in III. Kongresinde Bolşeviklerin, gelişmenin planlanabilirliğinde %100 garanti isteyen müşkülpesentler olarak değil, proleter enternasyonalistler olarak devrimi başlattıklarını gösteren eski değerlendirmelerini anlattı.

> "Biz vaktiyle uluslararası devrimi başlattığımızda, bunu, gelişmesini hızlandıracağımıza inandığımız için değil, bilakis bir dizi ayrıntının bizi bu devrimi başlatmaya teşvik ettiği için yaptık. Biz düşünüyorduk ki, ya uluslararası devrim yardımımıza yetişir — o zaman zaferimiz kesindir; ya da biz mütevazi devrimci eylemimizi, yenilgi halinde bile devrim davasına hizmet ettiğimiz ve bizim tecrübelerimizin başka devrimlere yararlı olacağı bilinciyle yaparız. Uluslararası dünya devriminin desteği olmadan proleter devriminin zaferinin imkânsız olduğu bizim için açıktı. Devrimden hemen önce ve ondan sonra da düşünüyorduk ki, ya derhal, ya da hiç olmazsa çok yakında diğer ülkelerde, daha gelişmiş kapitalist ülkelerde devrim olacaktır, ya da biz mahvolacağız. Bu bilince rağmen, Sovyet sistemini her şart altında, her ne pahasına olursa olsun ayakta tutabilmek için herşeyi yaptık, çünkü sadece kendimiz için değil, uluslararası devrim için çalıştığımızı biliyorduk. Biz bunu biliyorduk, biz hem Ekim Devriminden önce, hem de ondan hemen sonra, ve Brest-Litovsk barışını yaparken, bu inancı tekrar tekrar dile getiriyorduk. Bu, genel olarak, doğru idi.
>
> Bununla birlikte hareket gerçekte bizim beklediğimiz gibi bir doğru çizgi izlemedi. Diğer büyük, kapitalist bakımdan ençok gelişmiş ülkelerde devrim bugüne kadar başlamamıştır." ("Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi", 1921, Lenin, TE, c.32, s.502-503)

Başka bir yerde Lenin, Ekim Devriminin zaferinden üç yıl sonra şöyle yazıyordu:

> "Üç yıl içinde, uluslararası devrime güvenmenin, belirli bir tarihte (uluslararası devrimi —ÇN) bekleme anlamına gelmediğini anlamayı öğrendik." ("RKP(B) X. Parti Kongresi", Lenin, TE, c.32, s.179)

Avrupa'da proleter devrimlerinin zaferi olmadan da geçerli olan ilke, Rusya'daki devrimin uluslararası planda desteklenmesinin vazgeçilmez gerekliliğini içeriyordu. Lenin ve Stalin'in ümit ettikleri **Batı Avrupa**'da çabuk bir **zafer**, bundan dolayı —Troçki'nin propagandasının tersine— Rusya'daki devrimin başarısı için **önşart** değildi. (Bkz. Lenin, TE, c.29, s.506 ve Stalin, Eserler, c.4, s.149) Somut değerlendirmelerinin ve ümitlerinin yanlış olduğu ortaya çıkınca, bunu, Troçki'nin tasfiyeci sonuçlarına varmadan, açıkça kabul ettiler.

Proleter dünya devrimi tarafından destek, diğer ülkelerde devrimin zaferinden **değil**, sadece devrimin **yükselmesinden** oluşuyordu. Lenin'den aktarılan bölüm, proleter dünya devriminin tek tek devrimlerinin sırasını saptama imkânı sorunuyla ilgili çok önemli bir düşünce içermektedir. Kastedilen, proleter dünya devriminin diğer bölümlerinin desteği ilkesel ve stratejik olarak doğru olmasına rağmen, bu deste-

ğin **şekli** ve dünya devriminin **ilerdeki** seyrinin en ince noktasına kadar planlanabilir olmadığı, ve bunun da zaten gerekli olmadığı görüşüdür. Çünkü her halükârda her ülkenin proletaryası, proleter dünya devrimi ile ittifak içinde, kendi ülkesinde emperyalist zinciri kırmaya çalışmalıdır.

Avrupa'da devrimlerin zaferinin gecikmesi ve proleter dünya devriminin perspektifleri ve gelişmesi sorunu Komintern'de bağımlı, ezilen ülkeler halklarının rolü üzerine tartışmalara yolaçtı.

Lenin, "planları karmakarışık hale gelen" sözde devrimcilerle alay etti.

"Devrimimiz üzerine" yazısında O "uygar olmayan Rusya"nın zaferinin zaten çürütmüş olduğu "ilk başta uygar Avrupa, ondan sonra diğerleri" şemasına karşı polemik yaptı.

Rusya örneğinden yola çıkarak, fakat dünya devriminin **tüm** gelişmesini ve özellikle doğunun halklarını dikkate alarak, Lenin şöyle diyordu:

> "Onların hepsi kendilerine Marksist diyorlar, fakat Marksizmi inanılmaz bir darlıkta kavrıyorlar. Marksizmin belirleyici yanını, yani onun devrimci diyalektiğini hiç anlamamışlar...
>
> Bütün hareketlerinde, burjuvaziden uzaklaşmaktan ya da onunla ilişkilerini kesmekten korkan ve aynı zamanda korkaklığını haddini bilmeyen boş lafazanlıklarla ve palavracılıkla örten korkak reformistler olarak gözüküyorlar. Fakat hattâ sadece teorik açıdan bile Marksizmin aşağıdaki fikir silsilesini anlama yeteneksizlikleri dikkatleri çekiyor: çünkü onlar şimdiye kadar Batı Avrupa'da kapitalizmin ve burjuva demokrasisinin belirli bir gelişme yolunu görüyorlardı. Ve şimdi bu yolun sadece gerekli değişikliklerle birlikte örnek olarak bazı düzeltmelerle (dünya tarihinin bakış açısından bakıldığında tamamiyle önemsiz olan) kabul edilebileceğini tasavvur edemiyorlar ...
>
> Onlara, bütün dünya tarihinde gelişmenin genel yasasında, şekilde veya gelişmenin sırasında özel bir durum gösteren, gelişmenin tek tek aşamalarının kesinlikle dıştalanmaması, bilakis tam tersine benimsenmesi gerektiği düşüncesi tamamiyle yabancı geliyor." ("Devrimimiz Üzerine", 1923, Lenin, TE, c.33, s.462-463)

Görüşümüze göre Avrupa proletaryasının ve doğu halklarının rolü üzerine tartışmanın derinlemesine anlaşılması ancak bu ilişki içinde mümkündür. Lenin'in bu düşüncelerini burada bu yüzden bu kadar etraflıca aktardık.

Leninizmin, proleter dünya devriminin stratejisinin **niteliğine** ilişkin olarak "ana güçler" ve "yedekler" tanıdığını; ve fakat proleter dünya devrimi süreci içinde tek tek devrimlerin zaferlerinin sırası üzerine kehanette bulunmayı reddettiğini saptamalıyız.

Leninizmin devrimci diyalektiği, bu "planlanamazlığa" rağmen, "kendini akıntıya bırakmamayı" ve beklememeyi, bilakis her ülkede devrimi hazırlamak ve yapmak için bütün güçleri toplamayı Komünistlere öğretmesinde yatmaktadır. Diğer taraftan dünya devriminin seyri ve sırası üzerine "kehanette" bulunmak, kaçınılmaz olarak uluslararası proletaryanın bir bölümünü —bu sözde plana göre sözümona "sırası gelmemiş" olan bölümünü— "bekleme"ye mahkûm eder.

e) Ulusal kurtuluş hareketlerine ilişkin olarak proleter dünya devriminin önderi olarak **uluslararası** proletarya ile, proleter dünya devriminin bir parçası olarak kapitalist ülkelerdeki proletarya arasındaki temel farklılık

Proleter dünya devriminin hedefleri açısından ulusal-devrimci kurtuluş hareketleri karşısında doğru bir tavır alabilmek için, Stalin'in uluslararası proletaryayı proleter dünya devriminin ana gücü ve ezilen halkları ve onların mücadelesini onun **yedeği** olarak tespiti çok önemlidir.

Stalin, "işçi sorunu"nun, proleter dünya devrimi sorununun herşeyin üstünde durduğunu açıkladı. Çoğu durumlarda ezilen halkların ulusal hareketi haklı olmasına rağmen, proleter dünya devrimi stratejisi açısından her ulusal hareketin desteklenmesi sonucu otomatik olarak çıkarılmamalıdır.

Stalin bu konuda şöyle yazıyordu:

> "Bu, doğal olarak, proletaryanın, her ulusal hareketi, her zaman ve her yerde, her somut durumda desteklemesi gerektiği anlamına gelmez. Desteklenmesi sözkonusu olan ulusal hareketler, emperyalizmin zayıflamasına ve devrilmesine yönelen hareketlerdir; onun güçlenmesine ve korunmasına yönelen hareketler değil. Tek tek ezilen ülkelerin ulusal hareketlerinin, proleter hareketinin gelişmesinin çıkarlarıyla çeliştiği durumlar vardır. Böyle durumlarda desteğin sözkonusu olamayacağı kendiliğinden anlaşılır. Ulusların hakları sorunu tecrit olmuş, kendi içinde kapalı bir sorun değil, bilakis proleter devrimi genel sorununun bütüne tabi olan ve bütünün bakışaçısından ele alınması gereken bir parçasıdır." ("Leninizmin İlkeleri Üzerine", 1924, Stalin, Eserler, c.6, s.125; Pekin 1969, s.81)

Lenin aynı anlamda şöyle yazıyordu:

> "biz, Komünistler olarak sömürge ülkelerdeki burjuva kurtuluş hareketlerini, ancak bu hareketler gerçekten devrimci iseler, onların temsilcileri bizim, köylülüğü ve sömürülen geniş kitleleri devrimci ruhla eğitmemize ve örgütlememize engel olmadıkları zaman desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz." ("Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi", 1920, Lenin, Eserler, c.31, s.230)

Yani **uluslararası** proletaryanın mücadelesi ile ezilen halkların mücadelesi kesinlikle eşit ağırlığa sahip değildir ve bu yollu propagandası da yapılmamalıdır. Bilakis, sözkonusu olan, bütünün bir parça ile ilişkisidir, ve parça —doğrudan proleter niteliği olmaması göz önüne alınmasa bile— şu ya da bu şekilde, belirli durumlarda bütünün çıkarlarına tabi olmalıdır.

Bu tabi olma, proleter dünya devriminin salt **bir parçasını** oluşturan ve keza uluslararası proletaryanın çıkarlarına tabi olması gereken kapitalist ülkelerin proletaryasının hareketleri için de (devrimlerinin proleter niteliğine rağmen) geçerlidir.

Lenin'in yazılarında üzerinde durduğu gibi, bu Avrupa ülkelerinin proleter devrimi içinde bütünüyle **soyut** bir ihtimal değildir.

Devrimin çıkarı gerektirdiğinde, devrimin patlak verdiği kapitalist ülkelerin proletaryası günün birinde "en büyük ulusal fedakârlığı" yapmaya hazır olmalıdır (bkz. Lenin, Eserler, c.37, s.137 ve c.29, s.133). Lenin bunu Rusya için Brest-Litovsk (anlaşması —ÇN) ile ve Almanya'da proletarya diktatörlüğünün geçici bir zaman için Versay anlaşmasını kabulü ihtimali örnekleriyle sergiledi.

öte yandan kapitalist ülkelerin proletaryası, emekçi kitleler için de bir dizi refah aracının kaynağı olan diğer ülkelerin sömürülmesinin, muzaffer bir devrim sayesinde ortadan kalkmasından, mümkün olan yıkımdan, vs. dolayı belirli bir süre ekonomik fedakârlıklara hazır olmalı, hattâ yaşam standardının düşürülmesini bile kabul etmelidir. (Bkz. Lenin, Eserler, c.32, s.511 ve c.29, s.11/12)

Burada da, parçanın, bütünün daha yüksek çıkarlarına tabi olması gerektiği geçerlidir.

Proleter dünya devriminin niteliğini ve uluslararası stratejisini ve stratejik hedef olarak dünya komünizmi için mücadele anlamında proletaryanın hegemonyasını ilgilendiren bu sorunlar kompleksi, başka bir sorundan; devrimci ulusal kurtuluş hareketlerinin kapitalist ülkelerin proletaryasıyla, yani proleter dünya devriminin **bir parçasının başka bir parçasıyla** ilişkisi (sorunundan —ÇN) çok kesin bir şekilde ayırdedilmelidir.

f) Dünya devriminin seyri için emperyalist dünyayı ezen ve ezilen uluslara ayırmanın önemi ve proleter enternasyonalizmi ruhu içinde iki yönlü eğitim

Proleter dünya devriminin stratejik görevlerini gerçekleştirmek, emperyalizm çağının özel sorunlarını çok iyi bilmek de demektir.

Yukarıda **kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişmesi yasasına değinmiştik.** Fakat bu yeterli değildir. Proleter dünya devriminin zaferi yolunda diğer bir temel sorun, emperyalizm çağında **ulusal sorundan** kaynaklanmaktadır.

Stalin şöyle yazıyordu:

> "Dünya iki cepheye; yeryüzü nüfusunun büyük çoğunluğunu sömüren, mali sermayeyi elinde bulunduran bir avuç uygar ulus ile, bu çoğunluğu oluşturan, **sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin** ezilen halkları cephesine bölünmüştür." ("Leninizmin İlkeleri Üzerine", Pekin 1969, s.84; c.6, s.127)

Buradan, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki proleter hareketi ile sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerini birleştirme görevi, karşılıklı güvensizliğin ortadan kaldırılması ve emperyalizme karşı gerçekten ortak bir dünya cephesinin yaratılması (görevi —ÇN), bu çok zor görev çıkmaktadır. (*)

Her iki güç de kendilerinin, bütünün, uluslararası proletaryanının, **bütün ülkelerin proletaryasının** ittifakının çıkarlarına tabi olması gereken proleter dünya devriminin birer parçası olduklarının bilincinde olmalıdırlar.

Her iki güç de kendilerinin, tecrit olmuş tek tek güçler olarak dünya devrimini gerçekten ilerletemeyeceklerinin ve kendilerini de kurtaramayacaklarının bilincinde olmalıdırlar:

> "Kapitalist ülkelerdeki proleter hareketinin ve sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketinin çıkarları, devrimci hareketin bu iki türünün ortak düşmana, emperyalizme karşı ortak bir cephede birleşmelerini talep ediyor.

(*) **Ulusal sorunla ilgili olarak** dünyanın bu iki cepheye bölünmesinin vurgulanması, böylelikle çağımızın en temel çelişmesinin, tüm dünya emperyalizmi cephesi ile proleter dünya devrimi arasındaki çelişmenin —"Üç Dünya teorisyenleri"nin sakat aktarma yöntemleri sayesinde inandırmak istedikleri gibi— gölgede bırakıldığı anlamına gelmez. **Sınıf sorunu**, ulusal sorunun üstünde yer alır.

Gelişmiş ülkelerde işçi sınıfının zaferi ve ezilen halkların emperyalizmin boyunduruğundan kurtulması, ortak devrimci bir cephe kurmadan ve onu sağlamlaştırmadan olanaksızdır." (age, s.86; c.6, s.128)

Leninizmin bu esaslı yolgösterici cümlesi (Leitsätze), tek yönlü olarak bu iki güçten birinin, diğer gücün "kurtarıcısı" olarak gösterilmemesini ya da böyle tek yönlü bir ilişkiyi (bir gücün üstüne — ÇN) yüklememeyi talep eder. Her iki gücün, emperyalizmin anavatanındaki cephe ile onun gerisindeki cephenin, aralarındaki ilişki içinde propagandası yapılmalı, bunların ittifakının gerekliliği gösterilmeli ve bu vurgulanmalıdır. Kimin kimi "kurtardığı" ve hangi gücün ilkesel olarak proleter dünya devrimine "daha büyük katkıda" bulunduğu düşüncelerini tahrik etmek yararsızdır, hatta zararlıdır, çünkü bu düşünceler bir tarafın kendini beğenmişliğine ve diğer tarafı küçümsemesine neden olur. Proleter dünya devriminin bu iki gücünün emperyalizmin sömürü sistemi içinde ittifakı, bu iki gücün işçi sınıfı partilerinin —kendi özel ideolojik düşmanlarına uygun olarak— proleter enternasyonalist eğitim yapmasıyla yaratılabilir. Bundan başka proleter dünya devriminin seyri, her ülke için "zincirin en zayıf halkasının" kopma ihtimali, vs. üzerine açıklık kazandırılmalıdır.

Bu iki görevden birincisi üzerine Stalin, "Leninizmin İlkeleri Üzerine"de Lenin'in görüşlerini aktararak ve özetleyerek, proleter enternasyonalizminde **iki yönlü** eğitimin gerekli olduğunu yazıyordu.

Ezen ulusların Komünistleri için görev olarak şu gerekliliği saptıyordu:

> "kendi emperyalist hükümetlerine karşı mücadele etmek istemeyen, 'kendi' sömürgelerinin ezilen halklarının baskıdan kurtulmak ve ayrı devlet kurmak (staatliche Lostrennung) için yürüttükleri mücadeleyi desteklemek istemeyen egemen ulusların (İngiltere, Fransa, Amerika, İtalya, Japonya, vs.) "sosyalistlerinin" büyük güç şövenizmine karşı inatçı, kesintisiz, kararlı bir mücadele.
>
> Bu mücadele olmadan, egemen ulusların işçi sınıfını gerçek enternasyonalizm, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin emekçi kitlelerine yakınlaşma ve proleter devrimin gerçekten hazırlanması ruhuyla eğitmek düşünülemez." (age, s.87; c.6, s.130)

Emperyalist ülkelerin Komünistlerinin bu mücadelesi hiç de kolay değildir. Çünkü birinci olarak işçi sınıfı içindeki işçi aristokrasisi büyük güç şövenizmi için toplumsal bir temel oluşturmaktadır; ve ikinci olarak kapitalist toplumun bütün egemen ideolojisi ezilen halklara karşı ırkçı bir üstünlük ideolojisini içermektedir. Komünistler egemen sınıfların bu ideolojisine karşı işçileri mücadeleye sokmalıdır.

Ezilen ulusların Komünistleri için Stalin görev olarak şu gerekliliği saptıyordu:

> "kendi ulusal ufuklarından ötesini görmek istemeyen ve kendi ülkesinin kurtuluş hareketi ile egemen ülkelerin proleter hareketi arasındaki bağı anlamayan ezilen ülkelerin sosyalistlerinin ulusal içe kapanıklılığına, dar kafalılığa ve tecrit olmuşluğuna karşı mücadele.
>
> Bu mücadele olmadan ezilen ulusların proletaryasının bağımsız bir politikası, ve ortak düşmanın devrilmesi mücadelesinde, emperyalizmi devirme mücadelesinde, egemen ülkelerin proletaryası ile sınıf dayanışmasını gerçekleştirmesi düşünülemez.
>
> Bu mücadele olmadan enternasyonalizm imkânsızdır.
>
> Egemen ve ezilen ulusların emekçi kitlelerini devrimci enternasyo-

nalizm ruhuyla eğitmenin yolu budur." (age, s.88; c.6, s.130-131)

Sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerin komünistlerinin bu mücadelesi hiç de kolay değildir. Onlar "yabancı"ya karşı olan haklı kini siyasi olarak eğiterek devrimci bir düzeye yükseltmeli, yabancı emperyalizme karşı mücadele yürütmeli ve yabancı emperyalist güçlerin işçi sınıfının mücadelesini destekleme üzerinde durmalıdır. Anti-emperyalist hareket içinde proletarya ve diğer emekçiler içindeki şövenizme karşı böyle mücadele edilmelidir. Bu, bu ülkelerin egemen kliklerinin ellerinde, mücadele eden kitlelerin başkaldırmalarını ideolojik olarak engellemek ve faşist ideolojiyi yaymak için bu şövenizm merkezi bir silah olduğundan dolayı daha da önemlidir.

Gelecek bölümde göstermek istediğimiz gibi, milliyetçiliğin **bütün** türlerine karşı varolan şartlara uygun mücadelenin bu ideolojik görevleri, dünya devriminin seyrinin önceden tam olarak söylenmesinin imkânsızlığına gerçekten açıklık getirmek göreviyle çok sıkı bir şekilde bağlıdır.

g) Zincirin en zayıf halkasından kopması
ve dünya devriminin seyri ile Ekim Devriminin seyri arasındaki
temel farklılıklar

Daha önceden, emperyalist sistemin **bütün** ülkelerde, çok gelişmiş emperyalist ülkelerde olduğu gibi, kapitalist bakımdan gelişmemiş ülkelerde, yani sömürge ve bağımlı ülkelerde de devrimin patlayabilmesi ve proletarya partisi tarafından zafere götürülebilmesi için, objektif bakımdan bir bütün olarak olgunlaştığını başlangıçta vurgulamıştık.

Kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişmesi yasası sonucu devrimin bütün ülkelerde **aynı anda** zafere **ulaşamayacağını** açıklamıştık.

Aşağıda bu sorunlar kompleksini dünyanın ezen ve ezilen uluslara bölünmesi açısından ve proleter dünya devriminin seyrine ilişkin yanlış şemalar açısından açıklayacağız ve sonra da Çin KP'nin proleter dünya devriminin seyrine ilişkin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin rolüne ilişkin tezlerini inceleyeceğiz.

Emperyalizmin zinciri gelecekte nereden kopacaktır?

Stalin bu soruyu "Leninizmin İlkeleri Üzerine"de sordu. İlkönce onun doğrudan Avrupa şövenizmine karşı yönelen yanıtını iyiden iyiye inceleyelim: (*)

Stalin şöyle yazıyordu:

"Gene en zayıf olduğu yerde. Zincirin örneğin Hindistan'da kopması

(*) "Kendi" emperyalizmini ateş hattından çekmek isteyen oportünistler, zincirin en zayıf halkasına işaret ederek ya da başka bahanelerin yardımıyla, özellikle ve herşeyden önce "kendi" emperyalizmi tarafından sömürülen ve ezilen halkları desteklemekten yan çizmektedirler. Örneğin Belçike'daki revizyonist Grippa, Vietnam halkının devrimci mücadelesini desteklemeyi —bu "desteğin" nasıl bir destek olduğu şüphelidir— önplana çıkarmayı, ama Belçikalı emperyalistlerin doğrudan parmağı olduğu Kongo halkının mücadelesini bilmezlikten gelmeyi tercih etmiştir. Belirli durumlarda mümkün olan "zincirin en zayıf halkası"nı oluşturan bir ülkenin tespit edilmesi, kapitalist ülkeler proletaryasının, herşeyden önce "kendi" emperyalizmi tarafından ezilen halkları destekleme esas proleter enternasyonalisti görevini geçersiz kılmaz. Ona karşı mücadelenin yoğunlaştırılması gereken "süper güçler" tezi de bir dizi durumda tehlikeli bir şekilde dikkatleri bu görevden (başka yönlere —ÇN) çekmektedir.

imkânsız değildir. Neden? Çünkü orada, şüphesiz büyük ve şüphesiz ciddiye alınması gereken bir müttefik olan ulusal kurtuluş hareketi gibi bir müttefike sahip olan, genç, mücadeleci, devrimci bir proletarya vardır. Çünkü orada devrim herhangi bir ahlaki itibardan mahrum olan ve Hindistan'ın ezilen ve sömürülen kitlelerinin genel kinini üzerine çekmiş olan yabancı emperyalizm gibi herkes tarafından tanınmış bir düşmanla karşıkarşıyadır.

Zincirin Almanya'da kopması tamamiyle mümkündür. Neden? Çünkü örneğin Hindistan'da işleyen etmenler Almanya'da da işlemeye başlamışlardır, tabii ki bunun yanında Hindistan ile Almanya arasında varolan gelişme düzeyindeki muazzam fark, Almanya'daki devrimin seyrine ve sonucuna kendi damgasını vuracaktır." (age, s.32-33; c.6, s.87)

Stalin burada üretici güçlerin seviyesinden, egemen üretim ilişkilerinden ve devrimin niteliği sorunundan (burada demokratik halk, orada proleter) bağımsız olarak, zincirin burada olduğu gibi orada da gelecekte kopabileceğini, bundan başka bunun sadece ekonomik bir sorun olmadığını, bilakis **herşeyden önce** siyasi **güç dengesi** sorunu, yani bir bütün olarak sözkonusu zincir halkasının kuvvetli ya da zayıf olduğu sorunu olduğunu vurguluyor.

Oportünistler şunu propaganda ediyorlardı:

"Sanayinin en gelişmiş olduğu, proletaryanın çoğunluğu oluşturduğu, daha fazla kültürün, daha fazla demokrasinin olduğu yerde zincir en önce kopacaktır."

Ve Stalin onları şöyle yanıtlıyordu:

"Emperyalist cephenin zinciri kural olarak zincirin halkalarının en zayıf olduğu yerde kopacaktır ve asla, mutlaka kapitalizmin en gelişmiş olduğu ve yüzde şu kadar proleterin ve yüzde bu kadar köylünün olduğu, vs. yerde değil.

Bundan dolayı proleter devrimi sorununun çözümünde tek tek ülkelerin proletaryasının yüzdelerle ifade edilen güçleri üzerine istatistiki hesaplar, emperyalizmi anlamamış olan ve devrimden vebadan korkar gibi korkan II. Enternasyonalin kitap alimlerinin verdiği önemi taşımamaktadır." (age, s.32-33; c.6, s.87-88)

Buharin de bu Leninist-Stalinist teoriyi çarpıttı. Avrupa şövenizmine karşı sözümona mücadelede Buharin ve taraftarları birden bunun **tam tersinin** doğru olduğunu propaganda ettiler: Sözümona devrim ilkönce Asya ve Afrika'da başlamak **zorundaydı**, çünkü orada ekonomi en zayıf durumdaydı.

Kautsky'ciler üretici güçlerin **güçlülüğüne** bel bağlarken, **Buharin** taraftarları üretici güçlerin **zayıflığına** bel bağlıyorlardı. İkisinin de ortak yanı, meselelere **salt ekonomik** açıdan yaklaşmalarıydı. Stalin bu sapmaya karşı da Leninizmin zincirin en zayıf halkasından kopması teorisini açıklığa kavuşturdu:

"'Emperyalist zincir en zayıf olduğu yerden kopacaktır' tezi ile Buharin'in 'emperyalist zincir ekonomi sisteminin en zayıf olduğu yerden kopacaktır' tezi arasına hiçbir şekilde bir eşit işareti konmamalıdır. Neden? Çünkü birinci durumda koparılması gereken emperyalist zincirin zayıflığından, yani emperyalist güçlerin zayıflığından bahsedilirken; Buharin'de emperyalizmin zincirini koparması gereken bir ülkenin ekonomi sisteminin zayıflığından, yani anti-emperyalist güçlerin zayıflığından bahsedilmektedir. Bunlar kesinlikle bir ve aynı şeyler değildir. Bundan da öte, bunlar birbirlerine tamamiyle zıt iki tezdir.

Buharin'e göre, emperyalist cephe ekonomi sisteminin en zayıf olduğu yerden kopacaktır. Eğer bu doğru olsaydı, proleter devrimi Rusya'da değil Orta Afrika'nın herhangi bir yerinde başlardı. 'Leninizme Girişin Özeti' yazısında ise Buharin'in tezine tamamiyle zıt bir şey, yani emperyalist zincirin en zayıf olduğu yerden kopacağı söylenmektedir. Ve bu tamamiyle doğrudur. Dünya emperyalizminin zinciri belirli bir ülkede belirli bir anda (zincir) en zayıf olduğu için kopar. Aksi taktirde kopmaz. Aksi taktirde Menşevikler Leninizme karşı mücadelelerinde haklı olurlardı.

Belirli bir ülkede emperyalist zincirin zayıflığı neyle belirlenir? Bu ülkenin sınai gelişmesi ve kültür seviyesinin belirli bir minimuma ulaşmış olmasıyla. Burada sanayi proletaryasının belirli bir minimuma ulaşmış olmasıyla. Bu ülkedeki proletaryanın ve proletaryanın öncüsünün devrimci ruhuyla. Bu ülkede proletaryanın (köylülük gibi) emperyalizme karşı tayin edici mücadelede proletaryayı izleyebilecek, ciddiye alınması gereken bir müttefiki olmasıyla. O halde bu ülkede emperyalizmin tecrit olmasını ve devrilmesini kaçınılmaz kılan şartların biraraya gelmesiyle." ("Gerekli Bir Düzeltme", 1929, Stalin, Eserler, c.12, s.122-123)

Stalin'in bu etraflı açıklamasında şu ortaya çıkmaktadır ki, her ne denli objektif etmenler (örneğin sanayinin ve işçi sınıfının belli bir alt düzeyi) "zincirin en zayıf halkasının" saptanmasında belli bir çerçevede zorunlu iseler de, bu çerçeve içinde sübjektif etmenlerin (örneğin proletaryanın ve onun öncüsünün devrimci ruhu) öneminin de vurgulanması gerekmektedir.

Bir bütün olarak görüldüğünde, emperyalizmin zincirinin gelecekte nereden kopacağı sorunu yalnızca ve öncelikle objektif ve ekonomik etmenlerin değil, Stalin'in dediği gibi, bilakis ancak bütün objektif ve sübjektif etmenlerin gözönünde bulundurulmasıyla tahlil edilebilir.

h) Troçki'nin sözde devrimci "Avrupacılığına" karşı Lenin ve Stalin'in mücadelesi

Yukarıda gösterdiğimiz gibi, Ekim Devriminden hemen sonraki durumun somut —daha sonra yanlışlığı ortaya çıkan— değerlendirmesinde, devrimin gelecekte ilkönce Batı Avrupa ülkelerinde zafere ulaşacağı ve bu suretle Avrupa'nın önemli emperyalist büyük güçlerinin kökünden tasfiye olacağı (görüşü —ÇN) vardı.

Lenin ve Stalin bu geçici değerlendirmeyi düzelttiler (bkz. Bölüm 4d), fakat onlar ta baştan beri proleter dünya devrimi için örneğin ilkönce Avrupa kendini kurtarmalı, **sonra** da dünyanın geri kalan kısmını, ya da hatta "ve **bunun sayesinde**" dünyanın geri kalan kısmını kurtarmalı sloganına uygun **hiçbir şema** geliştirmediler.

Troçki ve kafadarlarında ise durum bunun tam tersineydi.

Troçki 1919'da dünya komünist hareketi içinde henüz çok nüfuzlu bir önderdi. O da Ekim Devriminden sonra Avrupa'da dünya devriminin devam edeceği, etmesi gerektiği —yanlış— değerlendirmesinin propagandasını yapıyordu. Lenin ve Stalin'den farklı olarak o daha sonra özeleştiri yapmamakla ya da görüşlerini düzeltmemekle kalmadı; bu somut değerlendirmeden, Komünist Enternasyonal'in I. Kongresinde kendisi tarafından kaleme alınan kararın içerdiği, ve sonraları Troçki tarafından geniş sonuçlarla geliştirilen bütün bir teori yaptı.

Komintern'in I. Kongresinde kabul edilen, Troçki tarafından kaleme alınan "Komünist Enternasyonal'in Bütün Dünya Proletaryasına Manifestosu"nda o şöyle yazıyordu:

"Sömürgelerin kurtuluşu **ancak** metropollerin kurtuluşuyla **birlikte** mümkündür. Yalnızca Annam, Cezayir ve Bengal'in değil, aynı zamanda İran'ın ve Ermenistan'ın işçileri ve köylüleri **bağımsız varolma** imkânını, **ancak** İngiltere'nin ve Fransa'nın işçileri Lloyd George ve Clemencau'yu düşürüp devlet iktidarını kendi ellerine aldıkları **zaman** elde edeceklerdir."

Ve Troçki şöyle devam ediyordu:

"Afrika'nın ve Asya'nın sömürge köleleri! Avrupa'daki proleter diktatörlüğünün saati sizin de kurtuluş saatiniz olacaktır." ("KE I. Dünya Kongresi Tutanağı", 1919, s.177)

Bu teorik ve aynı zamanda ajitatif pasajda görüşümüze göre Troçki'nin çok önemli bir hatası gözükmektedir:

Troçki tamamiyle tekyanlı bir şekilde, proleter dünya devriminin güçlerinden **birisinin**, Avrupa proletaryasının; proleter dünya devriminin bir başka gücünü, sömürge halkları kurtarması gerektiğini ve kurtaracağını vurguluyor. Aynı zamanda Troçki'nin Avrupa'nın **tümünde birden** devrimin olmasını mümkün, hattâ **yegâne** yol olarak gördüğü gözükmektedir.

Bununla birlikte, birkaç mülahaza, burada kısa teorik ve ajitatif bir şekilde özetlenen Troçki'nin görüşlerinin temelden yanlış olduğunu göstermektedir:

1.) Troçki'nin, halkların kurtuluşlarını **diğer** halklar aracılığıyla elde edecekleri tezi, Marksizm-Leninizmin her ülkenin işçi sınıfının devrimde önderliği esaslı rolü üzerine öğretileriyle ve proleter enternasyonalizmi ilkeleriyle kesinlikle uyuşmamaktadır. Troçki'nin propagandasını yaptığı gibi bütün emperyalist metropollerde devrim aynı anda mümkün olsaydı, bu her ne kadar sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki devrimler için büyük kolaylık olsa da, bu ülkelerde kendi devrimini yapma, kendi halk iktidarının kurulması görevinin yerini hiçbir şekilde alamaz.

Yani Troçki'nin bu tezi temelden, genel olarak halkların ittifakı, özel olarak kapitalist ülkelerin proletaryasının ezilen halklarla ittifakı fikrine; işçi sınıfının önderliği altında **eşit haklara sahip** halkların birleşmesinin sonucu olarak dünya komünizminin kurulması fikrine karşı yönelmiştir.

Kapitalist ülkelerin proletaryası ile **ittifak** olmadan sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde devrimin zafere ulaşamayacağı Leninist tezini, Troçki, sömürgelerde devrimin zaferinin şartı olarak kapitalist ülkelerin proletaryasının **zaferinden** yola çıkarak doğrudan tahrif ediyor.

Troçki'nin bu fikri, Kautsky'nin II. Enternasyonalinde alışılmış karşı-devrimci Avrupa şövenizminin bir ürünüdür.

2.) Troçki'nin bu fikri bundan başka, kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişmesi yasasının işlemesi sonucu proleter devrimin **bütün** Avrupa ülkelerinde aynı anda başlayamayacağını anlatan Leninizme temelden karşıdır.

Proleter devrimin **bir** emperyalist Avrupa ülkesinde zafere ulaşması, **bir** emperyalist büyük güçte proleter devrimin halâ ona bağımlı ülkelerde sömürüyü ve baskıyı ortadan kaldırması; hiçbir şekilde, kendi devrimlerini yapmadan, kaçınılmaz bir şekilde proleter devrimin henüz zafere ulaşmadığı **diğer** bir emperyalist büyük gücün hükümranlığı altına girecek olan "bu halkların kurtuluşu" demek değildir.

3.) Bunun dışında bu tezin tüm eğilimi, yalnızca Avrupa proletaryasının diğer halkların "kurtarıcısı" olarak kendini büyük görmesini tahrik etmek değil, bunun yanında proleter dünya devriminin seyri hakkın-

da tamamiyle yanlış bir görüş yönündedir.

Troçki'nin tezi açık bir şekilde, devrimin **ilkönce** Avrupa'da başlayacağının propagandasını yapmakta, bunun yanında böylelikle Troçki'de ezilen halkların kurtuluşu gibi bütün diğer sorunlar da aynı anda çözülmüş gözükmektedir. (*) "Zincirin en zayıf halkası"nın boyunduruk altındaki uluslarda kopacağı olasılığı hiç dikkate alınmamaktadır. Bunun dışında, adı geçen "Manifesto"da ezilen halkların mücadelesinin Avrupa'ya etkisi de hiç dikkate alınmamaktadır.

Eğer Troçki'nin bu görüşünün ideolojik kaynağı açıkça çürümüş Batı Avrupa sosyal-demokrasisi ise, bununla birlikte —Ekim Devrimi örneği izin verilemez bir şekilde genelleştirildiğinde— bunun tehlikeli bir teorik kaynağı da vardır:

Ekim Devriminin zaferi, Ekim Devriminin yolunun bütün önemli sorunlarda bütün diğer ülkeler için yolgösterici olduğu görüşüne yolaçtı. Ama Ekim Devriminin yolu, tüm diğer ülkelere taşınamayacak bazı özelliklere de sahiptir.

Herşeyden önce, Leninizmin Ekim Devrimi teorisini dünya devrimi teorisine eşitlemediği; **bir** ülkedeki devrimin (teorisi —ÇN) olarak Ekim Devriminin teorisi ile proleter dünya devriminin teorisi arasında birçok **ortak yanın** bulunmasına rağmen, onların seyri hakkında birçok önemli **farklılıkların** bulunduğu vurgulanmalıdır.

Bizi burada ilgilendiren ezilen ulusların ezen uluslarla ilişkisi sorunu bu ayrımın önemini göstermektedir.

Ekim Devrimi ilk olarak ve herşeyden önce Rusya proletaryasının sanayi merkezlerindeki devrimiydi; **ancak bundan sonradır ki** köyde gelişti ve Çarlık tarafından ezilen Rus olmayan halkların ve milliyetlerin kurtuluşuna yolaçtı. Bunun üzerine, Sovyetler Birliği'nde eskiden ezen ulus olan Rus ulusu ile, ezilen halklar arasında elde edilen kardeşçe

---

(*) Stalin Komintern'in program taslağı hakkındaki açıklamalarında tam da Avrupa şövenizmine karşı şunları vurguluyordu:

"Taslak sadece şu ya da bu ülkenin komünist partisi için değil, toplu olarak tüm komünist partileri için bir programdır, çünkü o birbirleriyle ortak olan bütün şeyleri ve onlar için ilkesel öneme sahip herşeyi kapsamaktadır.

2. Eskiden "uygar" uluslar için bir program hazırlamak olağandı. Bunun tersine, program taslağı, dünyanın bütün uluslarını, beyazları ve renklileri, metropolleri ve sömürgeleri gözönünde bulundurmaktadır. Onun herşeyi kapsayan, derin uluslararası niteliği buradan gelmektedir.

3. Taslak çıkış noktası olarak, şu ya da bu ülkenin ya da kıtanın şu ya da bu kapitalizmini değil, karşısına sosyalist ekonominin dünya sistemini koyduğu kapitalizmin tüm dünya sistemini almaktadır. Böylelikle şimdiye kadarki bütün programlardan ayrılmaktadır.

4. Taslak, kapitalizm ülkelerinin gelişmesinin eşit olmamasından yola çıkmakta ve sosyalizmin tek tek ülkelerde zafere ulaşması imkânı sonucuna varmakta, böylelikle iki paralel çekim merkezinin — bir dünya kapitalizmi merkezinin ve bir dünya sosyalizmi merkezinin — kurulması perspektifine varmaktadır.

5. Taslak, Avrupa Birleşik Devletleri sloganı yerine, dünya sosyalizmi mücadelesinde kapitalist dünya sistemine karşı koyan bir federasyon, emperyalist sistemden kopmuş olan ya da kopan gelişmiş ülkelerin ve sömürgelerin Sovyet Cumhuriyetlerinin federasyonu sloganını koymaktadır." ("SBKP(B) MK Temmuz Plenumunun Sonuçları Üzerine", 1928, Stalin, Eserler, c.11, s.180-181)

birlik, dünya komünizmi yolunda dünya proletaryasının diktatörlüğünün kuruluşundan sonra bütün kurtulmuş halkların dünya çapında birliği için büyük bir örnek oluşturmaktaydı ve öyle kalacaktır. Bununla birlikte, bunun propagandasını yapmak —Troçki'nin demagojisi işte burada başlamaktadır—, Rusya'daki halkların kurtuluşunun seyrini, sırasını şematik olarak proleter dünya devrimine taşımak ve sözümona "ilk önce bütün Avrupa'da", yani sanayi merkezlerinde proleter diktatörlüğünün kurulması gerektiğini ve ancak bundan sonra (ya da hatta bunun sayesinde) ezilen ulusların kurtarılabileceğini "Ekim Devriminin yolu" olarak göstermek anlamına gelmez.

Bu noktada, Lenin ve Stalin'in özellikle Ekim Devriminin zaferinden sonraki dönemdeki eserlerinin bir incelemesi, Ekim Devriminin yolunun bu bakımdan proleter dünya devriminin yoluyla özdeş olmadığını açıkça göstermektedir. (Burada biz şunu daha şimdiden belirtmek istiyoruz: aynı şekilde, örneğin Çin ya da Arnavutluk devriminin yolu da şu ya da bu bakımdan proleter dünya devriminin yolu ile özdeşleştirilemez, çünkü bir ülkedeki devrimin yolu ilkesel olarak dünya devriminin yolu için örnek olarak alınamaz.)

Bütün şematik aktarmalara, Avrupa şövenizminin her biçimine ve devrimci ulusal kurtuluş hareketlerinin gerçek rolünün her küçük görülmesine karşı Lenin ve Stalin, sık sık "alıntı yapılan", fakat çoğu zaman bu ilişkiyi bilmeden, sadece "devrimci ulusal kurtuluş hareketlerinin değerini arttırmak" için propagandası yapılan insafsız bir mücadele yürüttüler. Bununla şunu kastediyoruz: Kapitalist ülkelerin proletaryası ile ezilen halklar arasındaki ilişkiler sorununu ve proleter dünya devriminin süreçleri içinde herbirinin rolünü daha iyi anlamak için, Lenin ve Stalin'in eserlerinden aşağıda aktarılan pasajlar üzerine mümkün olduğu kadar iyice düşünülmesi bir o kadar acildir.

i) Lenin ve Stalin'in Avrupa şövenizmine karşı mücadelesi

Bolşevikler Ekim Devriminin zaferinden önce de, Rusya'daki proleter devrimini Batı Avrupa proletaryası ile ittifaka değil de, Batı Avrupa'da devrimin zaferine bağımlı kılmak isteyen Avrupa şövenizmine karşı enerjik bir mücadele yürüttüler.

Stalin, Temmuz 1917'de SBKP(B) VI. Parti Kongresinde troçkist Preobrazenski'ye karşı şunları açıklıyordu:

> "Yalnızca Avrupa'nın bize yolgösterebileceği eskimiş görüşünü atmalıyız." (Stalin, Eserler, c.3, s.173)

Ekim Devriminin zaferinden sonra Lenin, kendini herşeyden önce ulusal-devrimci kurtuluş hareketlerinin küçümsenmesinde gösteren Avrupa şövenizmine karşı polemiği sertleştirdi. Lenin, Asya ve Afrika'nın muazzam nüfusunun artık uluslararası devrimin içine çekildiğine değindi ve

> "kendini dünyanın merkezi olarak görmeye alışmış olan eski burjuva ve emperyalist Avrupa" ("'Pravda'nın 10. Yıldönümü Üzerine", 1922, Lenin, TE, c.33, s.335/336)

ile olduğu gibi, ezilen halkların dünya devriminin güçlerinin içine çekilmesine karşı hemen

> "bu hesapta Avrupa ve Amerika'nın proletaryasının devrimci güçlerin içine katılmadığı" (age, s.337)

kehanetinde bulunan II. ve II 1/2. Enternasyonalin "süper zeki" önderleriyle alay etti.

Lenin, ölümünden önceki "Daha Az Ama Daha İyi" adlı son yazısında Sovyetler Birliğinin Avrupa ülkelerinde proleter devriminin zaferini bek-

leyemeyeceğinin açıklık kazandığı bir durumda, Sovyetler Birliği'nin dayanıp dayanamayacağı; Batının proleter hareketinin geri kalması karşısında dünya emperyalizmi üzerinde kesin zaferin sağlama alınıp alınamayacağı sorusunu kendilerine sorduklarını açıkladı:

"Bana göre, bu soru, sonucun burada birçok ayrıntıya bağımlı olduğu ve mücadelenin sonunun genel olarak sadece dünya nüfusunun dev çoğunluğunun nihai olarak kapitalizm tarafından mücadele için talim ve eğitilmesi temelinde kestirilebileceği şeklinde yanıtlanabilir.

Mücadelenin sonucu son çözümlemede Rusya, Hindistan, Çin, vs.nin dünya nüfusunun dev çoğunluğunu oluşturmasına bağlıdır. Nüfusun bu çoğunluğu son yıllarda alışılmamış bir hızla kurtuluşları için mücadeleye çekiliyorlar, ki bu anlamda dünya çapında savaşın kesin sonucunun nasıl olacağı üzerine en ufak bir şüphe olamaz. Bu anlamda sosyalizmin zaferi tamamiyle ve kesinlikle sağlama alınmıştır." ("Daha Az Ama Daha İyi", Lenin, TE, c.33, s. 488)

Doğu halklarının görevinin belirlenmesi için dünyadaki durumu inceleyen diğer bir yazısında Lenin şöyle yazmaktadır:

"Son olarak doğunun milliyetleri için durumun ne olduğunu incelememe izin veriniz. Sizler doğunun çeşitli halklarının komünist partilerinin ve komünist örgütlerinin temsilcilerisiniz. Şunu söylemek istiyorum: Eğer Rus Bolşevikleri kocamış emperyalizmde bir gedik açmayı,ve oldukça zor, fakat bir o kadar da şerefli bir görevi, devrime yeni yollar açma görevini üstlenmeyi başardılarsa, siz doğunun emekçi kitlelerinin temsilcileri de daha büyük ve daha yeni bir görevi çözmeyi başaracaksınız. Bütün dünyada yaklaşan sosyalist devrimin sadece herbir ülkede proletaryanın kendi burjuvazisi üzerindeki zaferinden oluşmayacağı gittikçe açıklık kazanmaktadır. Devrimler kolay ve çabuk gelişseydi, bu mümkündü. Ama emperyalistlerin buna izin vermeyeceğini, bütün ülkelerin kendi iç Bolşevizmine karşı silahlandıklarını ve onların tek düşüncesinin kendi ülkelerindeki Bolşevizmi nasıl yenecekleri olduğunu biliyoruz. Bundan dolayı her ülkede eski sosyalist uzlaşmacıların burjuvazinin tarafında yeraldıkları içsavaş olgunlaşmaktadır. Bu suretle sosyalist devrim yalnızca ve esas olarak her bir ülkenin devrimci proletaryasının kendi burjuvazisine karşı bir mücadelesi olmayacaktır. Hayır, o, emperyalizm tarafından ezilen bütün sömürgelerin ve ülkelerin, bütün bağımlı ülkelerin uluslararası emperyalizme karşı bir mücadelesi olacaktır. Bu yılın Mart ayında kabul edilen Parti programımızın toplumsal devrimin yaklaştığından bahsettiği yerde, bütün ülkelerdeki emekçilerin emperyalistlere ve sömürücülere karşı içsavaşının uluslararası emperyalizme karşı ulusal savaşla **birleşmeye** başladığı yazmaktadır. Devrimin seyri bunu doğrulamaktadır, ilerdeki gelişmeler de tekrar tekrar doğrulayacaktır. Aynısını doğuda da yaşayacağız." ("Doğu Halklarının Komünist Örgütlerinin II. Kongresinde Söylev" 1919, Lenin, TE, c.30, s.143-144)

Bu iki tavrın bazı yönlerini biraz daha yakından inceleyelim. Birinci alıntıda Lenin, "son çözümlemede" sosyalizmin kesin zaferinin, kendi kurtuluşları için mucadeleye atılan dünya nüfusunun çoğunluğunun, doğu halklarının, katılmasıyla sağlama alınacağından söz etmektedir. Görüşümüze göre bu düşünce şöyle açıklanabilir: Dişine kadar silahlanmış emperyalistler ile kapitalist ülkelerin proletaryası karşı karşıya durmaktadır. Bununla birlikte emperyalistler, "dünyanın geri kalanında" büyük yedeklere sahip oldukları için, orada elde ettikleri ekstra kârlarla kendilerine hareket serbestisi yaratarak, ekonomik olarak belirli olanaklar elde ederek bazı reformcuklar gerçekleştirerek, işçi sınıfının belli bir kesimini satın alarak proletaryanın mücadelesini sabote etmeyi başarabilmektedirler.

Bu nasıl devam edecektir? Emperyalistlerin bu yedeği, proletaryanın mücadelesi sadece kendine dayandığı için onu umutsuz hale getirmeyecek midir?

Leninizm kesinlikle hayır diye yanıtlar. Emperyalizmin bu yedeği, dünya kapitalizminin girdabına giren ve dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturan ezilen halklardır. Onlar devrimci mücadele içinde bütün dünyadaki gelişme tarafından eğitilmekte ve bundan dolayı, Stalin'in dediği gibi, **emperyalizmin bir yedeğinden, uluslararası proletaryanın bir yedeğine** dönüşmektedirler. Uluslararası proletarya için görünürde hiç uygun olmayan, hatta umutsuz olan durum, ezilen halkların devrimci fırtınası sayesinde tersine dönüşür. Ezilen halkların devrimleri kapitalist ülkelerin proletaryasını teşvik eder ve dünya emperyalizminin güç aldığı, sayesinde işçi aristokrasisini satın aldığı ve proleter dünya devrimini sabote edip bastırabildiği, ekstra kârlar kazandığı cephe gerisini sarsar. Böylece emperyalizmin geniş yedekleri elinden alınır ve bununla birlikte ona kesin darbe indirilirken, dünya çapında savaş son çözümlemede sonuçlandırılır.

Görüşümüze göre, Lenin'in sözleri, dünya çapında bakıldığında, proleter dünya devriminin ilkönce küçük bir öncünün mücadelesi olarak başladığını da içermektedir. "Aşırı kârlar" ve II. Enternasyonalin ihanetinden dolayı batının proletaryasının önemsiz olmayan bir bölümünün proleter dünya devriminden uzak tutulduğunu, fakat bütün bunların dünya emperyalizmine "son çözümlemede" hiçbir yararı olmayacağını da içermektedir. (*)

Çünkü bütün ülkelerin devrimci proletaryasının, proleter dünya devriminin güçlerinin, kaçınılmaz olarak "son çözümlemede" —diğer bütün devrimci güçlerle birleşmiş bir şekilde— proleter dünya devrimini zafere götürmesi gereken bir **yedeği** vardır. Tabii burada Lenin için sözkonusu olan bu henüz yeni gelişen gücün **önemini** görmezlikten gelen ve halâ Avrupa'da hızlı bir zaferin hayalini taşıyan oportünistlere ağır bir darbe indirmekti.

Bu bakış açısıyla ikinci alıntıyı da inceleyelim.

Dünya devriminin "çabuk ve kolay ilerlediği" görüşlerine karşı polemik, Avrupa'daki proleter devrimi sayesinde proleter dünya devriminin hızlı bir şekilde halledilmesinin iki bakımdan saçmalık olduğu açık olduğu için acildi:

-- Birinci olarak **bir** gücün, yani Avrupa proletaryasının mutlaklaştırılması

-- İkinci olarak da henüz sosyalist olmayan devrimci güçlerin, proleter dünya devrimine katılabilmesi imkânının yadsınması anlamında dünya devriminin proleter niteliğinin tamamiyle yanlış mutlaklaştırılması.

(*) Bazıları, Lenin'in bu hatalara karşı mücadelede, dünya çapında sosyalist devrimin, her bir ülkenin devrimci proletaryasının yalnızca ve esas olarak kendi burjuvazisine karşı mücadelesi olmadığından söz etmesinin nedenleri üzerine spekülasyon yapıyorlar.

Özellikle "Üç Dünya teorisi"nin öncülleri ve bugünkü savunucuları tarafından, böylelikle dünya devriminin "esas olarak" proleter niteliğe "değil", bilakis ulusal-devrimci karaktere sahip olduğu, bundan dolayı ulusal kurtuluş hareketlerinin "ana güç" olduğu ima ve telkin edilmekte ya da söylenmektedir. Bu, bilinçli ya da bilinçsiz, Lenin'in polemikteki fikir silsilesini, hedef yönünü tamamiyle görmezlikten gelen ve tahrif eden bir görüştür. Lenin için sözkonusu olan, proleter dünya devriminin niteliği değil, bilakis bu proleter dünya devriminin farklı **güçleri** sorunuydu. O burada özellikle, dünya devrimi ile emperyalist metropollerdeki devrimi az-çok eşitleyen ya da buna indirgeyen görüşe karşı polemik yürüttü.

j) Kapitalist ülkelerin proletaryası ile ezilen halkların ittifakının kurulması için ideolojik mücadelenin yoğunlaştırılması

Aktarılan alıntının son kısmından görüleceği gibi, Lenin bir gücün diğerine karşı "yükseltilmesini" hedeflemiyordu, proleter dünya devriminin **niteliğinden** ise hiç bahsetmiyordu; onun için sözkonusu olan, proleter dünya devriminin **seyri**, adı geçen iki gücün b i r l e ş t i r i l m e s i ve bu birleşmenin önündeki ideolojik engellerden **birinin**, yani **yalnızca bir** gücün (**herşeyden önce** kendi burjuvazisine karşı mücadelenin —proleter devrimin— sürmekte olduğu **en ileri ülkelerin** proletaryasının) "başlıca güç" olduğu görüşünün bertaraf edilmesiydi.

Proleter dünya devriminin bir gücünü **tekyanlı olarak** "başlıca güç" ilan etmek, Lenin'in proleter dünya devriminin dolambaçlı yolunda mutlaka gerekli olan bu güçlerin ittifakının propagandasını yapmak hedefiyle tamamiyle çelişmektedir.

Yani eğer Lenin proletaryanın kendi burjuvazisine karşı mücadelesini proleter dünya devrimi için "başlıca (güç —ÇN) olarak" görmüyorsa, bundan ne biçimsel mantık ile ne de tüm metnin muhtevasından, böylelikle Lenin'in ulusal kurtuluş hareketlerini "başlıca güç" olarak göstermek istediği sonucu çıkmaz.

Bu iki hareketten hiçbiri **yalnız başına** "başlıca güç" değildir. Bunlar birleşmelidir, proleter dünya devriminin uzun yolunda iki hareketten de vazgeçilemez.

Lenin'in bu sorundaki polemiğinin anlamı ve amacı, proleter dünya devriminin bu güçlerinin ittifakı yolunda duran **herşeyle** mücadele etmekti.

Bu bağıntıda, Stalin'in, içinde hem proleter dünya devrimi için doğu halklarının muazzam önemini vurguladığı, hem de deyim yerindeyse Avrupa şövenizmine karşı mücadelenin gerekli bir tamamlayıcısı olarak Asya şövenizmi zihniyetine karşı tavır aldığı,ve herşeyden önce aynı Lenin gibi, ezilen halkların kapitalist ülkelerin proletaryasıyla ittifakının propagandasını yaptığı "Doğu'daki Devrimci Hareket Üzerine" yazısı önemlidir. Stalin doğunun devrimci halklarının mücadelesinin önemi üzerine şöyle diyordu:

> "Benim, Çin, Hindistan, İran, Mısır ve diğer ülkelerde devrimci hareketin güçlenmesinin, batılı güçlerin doğuda kendilerinin kazdıkları çukurun kendi mezarları olacağı zamanın yakın olduğunu gösteren bir işaret olduğu görüşünde olup olmadığımı soruyorsunuz.
>
> Evet, ben bu görüşteyim. Sömürge ülkeler emperyalizmin belirleyici cephe gerisini oluşturuyorlar. Bu cephe gerisinin devrimcileştirilmesi, yalnızca emperyalizmin kendi cephe gerisini kaybedeceği anlamında değil, aynı zamanda doğunun devrimcileştirilmesi batıdaki devrimci bunalımın keskinleşmesine belirleyici bir neden olması anlamında da emperyalizmi sarsacaktır. İki taraftan saldırıya uğradığında —hem cephe gerisinden, hem de cepheden—, emperyalizm yokolmaya mahkûm olduğunu anlamak zorunda kalacaktır." ("Doğudaki Devrimci Hareket Üzerine", 1925, Stalin, Eserler, c.7, s.199-200)

Stalin, doğu halklarının mücadelesinin etkisini batıdaki devrimci bunalımın keskinleşmesinde "belirleyici **bir** neden" olarak vurguluyor — **"yegâne"** belirleyici neden olarak değil. Bunun bir raslantı olmadığı açıktır; bilakis, bu bunalımın keskinleşmesi için başka çok önemli nedenlerin de olduğu gerçeğini hesaba katmaktadır.

Stalin sömürge ülkeleri "emperyalizmin cephe gerisi" ve batı ülkelerini ise "cephe" olarak nitelendirmekten, bir gücün "daha önemli",

"daha başlıca" olduğu sonucunu çıkarmıyor; tam tersine, **ortak** mücadeleyi vurguluyor: **iki taraftan saldırıya uğradığında** emperyalizm yenilecektir.

Bir Japon gazetesinin Fusse adlı redaktörüyle yapılan aynı mülakatta Stalin, sözkonusu ittifakın önündeki diğer bir engele, yani Asya şövenizmine de savaş ilan ediyor.

Mülakatta şöyle deniyor:

" 'Asya Asyalılarındır' sloganı ile, Bolşeviklerin doğunun sömürge ülkeleri hakkındaki devrimci taktiğinin ortak yanı var mıdır diye soruyorsunuz.

'Asya Asyalılarındır' sloganı batı emperyalizmine karşı devrimci savaşa çağrı anlamına geldiği sürece, bu noktaya kadar —ama yalnızca bu noktaya kadar— şüphesiz ortak yanlar vardır.

Ama 'Asya Asyalılarındır' sloganı meselenin sadece bu yönünü içermemektedir. O, Bolşeviklerin taktiğiyle bütünüyle uyuşmayan iki parça daha içermektedir. Bu sloganla birinci olarak, doğu emperyalizminin batınınkinden iyi olduğu, doğu emperyalizmine karşı mücadeleden feragat edilebileceği görüşü ile, hangi şekilde olursa olsun doğu emperyalizmi sorunu geçiştirilmektedir. Bu sloganla ikinci olarak, Avrupa işçilerine karşı Asya işçilerine güvensizlik telkin edilmekte, aralarındaki uluslararası bağ koparılmakta, ve böylece kurtuluş hareketinin temelleri sarsılmaktadır.

Bolşeviklerin devrimci taktiği yalnız batılı emperyalistlere karşı değil, bilakis bir bütün olarak emperyalizme ve böylelikle doğulu emperyalizme de karşı yönelmiştir. Onların hedefleri Asyalı işçilerin Avrupalı ve Amerikalı işçilerle olan uluslararası ilişkilerini gevşetmek değil, bilakis bu ilişkileri genişletmek ve güçlendirmekte yatmaktadır.

Bundan dolayı, burada gördüğünüz gibi, ortak yanların yanında, 'Asya Asyalılarındır' sloganı ile Bolşeviklerin doğudaki taktiğinin köklü bir şekilde birbirlerinden ayrıldıkları noktalar da vardır." (age, s.198-199)

Stalin'in bu tahlilinde şu Leninist ana fikir sezilmektedir: Emperyalistlerin biri değil, **hepsi** devrilmelidir, ama bunun için her şart altında bütün tehlikelere ve sapmalara karşı proleter dünya devriminin güçlerinin ittifakının propagandası yapılmalıdır. Lenin'in kapitalist ülkelerin işçileri karşısında bu ülkelerdeki devrimci hareketin, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin halklarıyla tamamiyle birleşmeden "düpedüz dolandırıcılık" olacağını vurgulaması gibi (Lenin, TE, c.31, s.260); Stalin de bir başka bağlantıda Asya halklarının her türlü içe kapanıklık eğilimine, egemen ulusların proletaryası ile zor ama kesinlikle gerekli ittifakın kurulmasını engelleyebilecek her eğilime karşı mücadele etti.

Görüşümüze göre, Komintern programında, milliyetçiliğe karşı iki cepheli mücadeleyi gözönünde bulunduran ve aynı zamanda proleter dünya devriminin niteliği için uluslararası proletaryanın hegemonyasının belirleyici vurgulanmasını içeren çok iyi düşünülmüş bir formülasyon bulunmaktadır.

Orada şöyle denmektedir:

"Sınıf mücadelesi tek tek işçi gruplarının tecrit olmuş eylemleri biçimini üzerinden atmakta, ulusal sınıf mücadelesi ve sonunda dünya proletaryasının dünya burjuvazisine karşı uluslararası mücadelesi haline gelmektedir. Mali sermayenin güçlü birleşik güçlerine karşı iki devrimci ana güç: **kapitalist ülkelerin işçi sınıfı** ve uluslararası devrimci proletarya hareketinin önderliği ve hegemon-

yası altında yürüyen sömürgelerin yabancı sermaye tarafından ağızları bağlanmış **halk kitleleri** toplanmaktadır." ("Komünist Enternasyonal Programı", 1928, MLYD: "KE Programı", s.12'den aktarma)

Özet

1.) Devrimin **uluslararası** niteliğinin objektif ekonomik temeli, birleşik dünya ekonomisi olgusudur.

2.) Dünya komünizminin kurucusu olarak çağımızın odak noktasında duran dünya proletaryasının, sermayenin mezar kazıcısının üstün rolü gerçeğinden; dünya devriminin **proleter** niteliği, uluslararası proletaryanın önderliği, ve gerektiğinde, proleter dünya devriminin bütün parçalarının **uluslararası** proletaryanın davasına, dünya komünizmi davasına tabi olması sonucu çıkmaktadır.

3.) Kapitalizmin ve ona bağımlı ülkelerin eşit olmayan gelişmesi yasasının işlemesi gerçeğinden; tek tek ülkelerde devrimin **aynı anda olamayacağı**, ve bunun yanında dünya emperyalizminin zincirinin her yerde kopabileceği ve her bir ülkenin proletaryasının "bekleyemeyeceği", bilakis devrimin zaferi için gerekli koşulların yaratılmasına kendini çok yönlü hazırlaması gerektiği ve hazırlayabileceği için, hiçbir "plan", hiçbir tahmin, hiçbir "ilkönce Avrupa, sonra diğer ülkeler" şeması, hiçbir "önce azgelişmiş kapitalist ülkeler, sonra Avrupa" şemasının doğru olmadığı sonucu çıkmaktadır.

4.) Dünyanın boyunduruk altında tutulan ve tutan uluslara bölünmesinden; dünya emperyalizminin doğrudan etki alanı içinde proleter dünya devriminin **iki ana gücünün** varlığı; ve kapitalist ülkelerdeki proleter devrimi ya da bu ülkelerin proletaryası ile, ulusal-devrimci hareketin ya da sömürge ve bağımlı ülkelerin ezilen halklarının **sıkı ittifakının** gerekliliği; ve bunun yanında, proleter dünya devriminin bu ittifakını engelleyen, bu güçleri birleştireceğine birbirine karşı kullanan herşeye karşı mücadele edilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır.

5. Çin KP'nin proleter dünya devriminin seyri ve ulusal kurtuluş hareketlerinin rolü üzerine tasarımı Leninizmle çelişmektedir

Şimdi, Çin KP'nin Avrupa şövenizmine karşı mücadelesini, Lenin ve Stalin tarafından geliştirilip savunulmuş olan proleter dünya devriminin teorisi, programı ve stratejik ana fikirleri çerçevesinde yürütüp yürütmediğine bakalım.

Çin KP'nin "25 maddelik öneri"sinin 8. maddesi ulusal kurtuluş hareketinin rolü üzerine bir bölümle başlıyor:

> "Şimdiki çağın çeşitli çelişmeleri Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın geniş alanlarında yoğunlaşmaktadır, buraları emperyalist hakimiyet zincirinin en zayıf halkaları ve emperyalizme doğrudan darbeler indiren dünya devriminin en önemli fırtına merkezleridir.
>
> Bu bölgelerdeki ulusal-demokratik devrim hareketi ile uluslararası sosyalist devrim hareketi zamanımızın iki muazzam tarihi akımıdır." ("Polemik", s.14)

"Yeni Sömürgeciliğin Savunucuları" adlı yorumun "Bugünkü dünyada çelişmelerin yoğunlaştığı alanlar" bölümünde, yukarıdaki "25 Maddelik Öneri"nin anılan bölümü aktarıldıktan sonra açıklama olarak şunlar söylenmektedir:

> "Asya, Afrika ve Latin Amerika'da şimdi çok elverişli bir devrimci durumun egemen olduğunu kimse yadsıyamaz. Şu anda Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki ulusal kurtuluş devrimleri emperyalizme doğrudan darbeler indiren en önemli güçlerdir. Asya, Afrika ve Latin Amerika, dünyanın çelişmelerinin yoğunlaştığı bölgelerdir.
>
> Dünya çapındaki çelişmelerin merkezi, dünyadaki siyasi mücadelelerin merkezi değişmez değildir; uluslararası mücadeledeki ve devrimci durumdaki değişikliklerle birlikte o da değişir. Proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin ve mücadelenin gelişmesi ile, kapitalizmin beşiği ve emperyalizmin kalbi Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da da birgün büyük mücadele saatinin geleceğine inanıyoruz. O anda Batı Avrupa ve Kuzey Amerika, şüphesiz, dünyadaki siyasi mücadelelerin merkezi, dünya çapındaki çelişmelerin merkezi haline gelecektir." ("Yeni Sömürgeciliğin Savunucuları", "Polemik", s.226-227'den aktarma)

Şimdi bu pasajları inceleyelim.

a) Yeni bir çağ mı?

"25 Maddelik Öneri"nin pasajlarında, çelişmelerin Asya, Afrika ve Latin Amerika'da yoğunlaştığı "şimdiki çağ"dan söz edilmektedir.

Apaçık ki Çin KP, emperyalizmin en önemli çelişmelerinin açımlandığı ve Stalin'in, Rusya'nın bu çelişmelerin "düğüm noktası" haline geldiğini gösterdiği "Leninizmin İlkeleri"nin "Leninizmin tarihsel kökleri" bölümüne dayanarak; "bugün", "şimdiki çağda", çeşitli türden çelişmelerin bir ülkede değil, adı geçen üç kıtada yoğunlaştığını propaganda ediyor.

Bununla birlikte, "şimdiki çağ" ile genelde emperyalizm ve proleter devrimi çağının, Leninizm çağının kastedilmediği açıktır. Daha çok, esaslı çelişmelerin adı geçen üç kıtada yoğunlaşması özelliğine sahip bir "yeni çağ"ın propagandasını yapmak için tehlikeli bir kapı açılmaktadır. (*)

Böylece "bugün" —dünün tersine— bazı yeni tezlerin geçerli olduğunun propagandası yapılabilir. "Yeni çağ" temelinde, kökeni Asya, Afrika ve Latin Amerika'da olan Marksizm-Leninizmin yeni bir aşaması inşa edilebilir. (**)

Çeşitli bağıntılarda daha önceden de eleştirilen "yeni çağ" tezi ilk alarm işaretidir. O halde bundan sonra gelen ifadeleri de inceleyelim.

b) "İki muazzam tarihsel akım"?

Çin KP "25 Maddelik Öneri"de üç kıtadaki "ulusal-demokratik devrimci hareket"ten ve "uluslararası sosyalist devrimci hareket"ten, "zamanımızın iki muazzam tarihi hareketi" olarak bahsetmektedir. Bu formülasyonun belirleyici eksikliği, birbiriyle eşdeğerli olmayan iki akımı eşdeğerli görmesidir. Şu unutulmasın ki Çin KP burada dünya emperyalizminin doğrudan güç alanındaki proleter dünya devriminin iki ana

---

(*) Bkz. Not 3: "Mao Zedung Düşüncesi Çağı Üzerine", s.

(**) Bkz. Not 4: "Çin KP'nin Bazı Hatalarının Olası Kaynakları: Bir yandan kendi pratiğini şematik olarak başka ülkelerin partilerine taşıma, diğer yandan şematik uluslararası "baş çelişme" teorisi", s.

gücünün, yani **kapitalist** ülkelerde proleter devrimi ile **sömürge, yarı-sömürge** ve **yarı-feodal** ülkelerdeki devrimin ilişkisinden **değil, genel olarak** "uluslararası sosyalist hareket"ten sözediyor. Böylece proleter dünya devriminin iki güç parçasını değil, bilakis genel olarak sosyalist hareketi, yani proleter dünya devrimi davasını, ulusal hareketle karşılaştırıyor ve ikisinin aynı önemde olduğunu açıklıyor. Böylece Marksizm-Leninizmin talep ettiği ulusal sorunun sınıfsal soruna tabi kılınması meselesi bir tarafa atılıyor ve ulusal ve sosyalist hareketler eşdeğerde ve aynı önemde görülüyor. **Bu apaçık milliyetçi bir sapmadır.**

"Batı"daki (kapitalist-emperyalist ülkelerdeki) proleter devrim ve "Doğu"nun (sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerin) ulusal-demokratik devrimleri, dünya emperyalizminin doğrudan güç alanı içinde proleter dünya devriminin iki ana gücü olarak **aynı şekilde** vazgeçilmez ve önemlidirler. Ama bu genel olarak sosyalist ve ulusal-demokratik devrimlerin, ulusal ve sınıfsal sorunun eşdeğerli olduğu demek **değildir.**

c) "En önemli güçler" üzerine düşünceler neye yarıyor?

"25 Maddelik Öneri"de bu üç kıtanın, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın "dünya devriminin fırtına merkezleri" oldukları söylenmekte ve Çin KP "yorum"da bu üç kıtadaki ulusal kurtuluş devrimlerinin "şu anda emperyalizme doğrudan derbeler indiren en önemli güçler" olduğunu söylemektedir.

Bütün devrimcilerin gözlerini bir devrime ya da belli bir bölgedeki devrimci mücadelelere yönelttikleri belirli durumlar hiç şüphesiz olabilir. Ama örneğin proleter dünya devriminin **bir** bölümünü diğerinden **daha önemli** olarak gösteren, böylelikle bir **değerlendirme**, bir karşıkarşıya getirme yapan, hangisinin "daha anlamlı" ve "daha önemli" olduğu üzerine bir "rekabet ilişkisi" kuran bir durum tehlikelidir. Her halükârda herbir ülkenin proletaryası kendi ülkesinde proleter dünya devriminin bir parçası olarak devrimi hazırlamak zorunda olduğundan, böyle bir değerlendirmenin hiçbir olumlu yanının olmamasından başka, çok olumsuz yanları da vardır.

Öyle bir anlam çıkmaktadır ki, sanki kapitalist ülkelerin proletaryası ezilen halkların mücadelesini ilkesel nedenlerden değil, bu sonuncunun "en önemli güç" olmasından dolayı desteklemek zorundaymış. Kaçınılmaz olarak kapitalist-emperyalist ülkelerdeki devrimci hareketin ikinci plana itilmesine, onun zaten "o kadar önemli" olmadığı fikrinin ortaya çıkmasına yolaçar. Görüşümüze göre, proleter dünya devriminin güçlerinden birini "en önemli" ya da "belirleyici güç" olarak göstermek her bakımdan yanlıştır.

Leninizm, proleter dünya devriminin üç bölümünden her birinin, proleter dünya devriminin sürmesi için kendi vazgeçilmez, belli bir anlamda "belirleyici katkı"sını yaptığını öğretir:

-- **Sosyalist** ülkelerin proletaryası burjuvaziyi bir sınıf olarak ortadan kaldırarak, kapitalizmi ve onun bütün etkilerini tasfiye ederek, proletarya diktatörlüğüne dayanan sömürüsüz yeni bir dünya inşa ederek, proleter dünya devriminin **üssü** olarak;

-- Emperyalizmin **iç cephesindeki** savaşçılar olarak **kapitalist** ülkelerin proletaryası — böylece emperyalizmin merkezlerindeki her bir zafer ezilen halklar için muazzam bir zafer ve sosyalist ülkeler için de muazzam bir destek anlamına gelir ve onların mücadelesini oldukça hafifletir;

-- emperyalizmin aşırı kârlarının kaynağı olan, onun **geri cephesindeki** proletarya ve ezilen halklar — ki onların mücadelesi dünya emper-

yalizminin tasfiyesinin, onun yedeklerinin tükendiğinin kesin garantisidir, böylelikle onların her bir zaferi kapitalist ülkelerin proletaryasının olduğu gibi sosyalist ülkelerin proletaryasının da mücadelesine muazzam bir yardım anlamına gelir.

Kâh emperyalizmin dışında durarak, kâh onun merkezinde ya da geri cephesinde mücadele ederek, bütün bu güçlerin herbirinin **özel imkânları** vardır. Bununla birlikte, Leninizm buradan, bu güçlerden **birinin** diğerleri aleyhine özellikle vurgulanmasını değil, proleter dünya devriminin tam zaferi için ve dünya komünizminin kurulması için işbirliği yapmak ve mücadele etmek zorunda olan bütün bu güçlerin **ittifakının** yorulmaksızın propaganda edilmesini talep eder.

d) Leninizmin "zincirin en zayıf halkası" ve "esaslı çelişmelerin yoğunlaşması" üzerine öğretileri koskoca kıtalara uygulanabilir mi?

"25 Maddelik Öneri" üç kıta hakkında

"Buraları emperyalizmin egemenlik zincirinin en zayıf halkaları"

olduğunu iddia ediyor ve "yorum" onları

"dünyanın çelişmelerinin yoğunlaştığı bölgeler" (*)

olarak nitelendiriyor.

Çin KP'nin bu tezi, Leninizmle çelişen bir dizi görüşü içermektedir. Yukarıda, emperyalizm çağında eşit olmayan gelişme yasasının, çeşitli emperyalistler tarafından ezilen uluslarda da işlediğini göstermiştik. Bundan başka, uluslar arasında tarihi olarak koşullandırılan ulusal farklılıkların olduğunu, bundan dolayı devrimin uluslararası niteliğinin bir "paralel eylem", yani devrimin aynı anda bütün ülkelerdeki zaferi ile ifade edilmediğini göstermiştik. Bundan, Avrupa'da "Avrupa proletaryasının" bir darbede zafere ulaşamayacağından başka, bütün ezilen halkların da aynı anda (Latin Amerika gibi bir kıtada da aynı anda) zafere ulaşamayacağı sonucu çıkar.

Tabii ki devrimin iki ya da daha çok ülkede aşağı-yukarı aynı anda zafer kazanması ilke olarak dıştalanamaz. Örneğin I. Dünya Savaşının sonunda İtilaf güçlerinin çökmesi böyle bir imkânı düşünülebilir hale getirdi ve II. Dünya Savaşında Stalin'in Sovyetler Birliğinin zaferi onu bazı ülkeler için bir gerçek haline getirdi. Buna rağmen, her iki durumda da bu tüm bir kıtayı değil, sadece birkaç ülkeyi etkiledi; bundan başka, devrim perspektifini, sonucunda bir dizi ülkede devlet iktidarının çöktüğü dünya savaşı perspektifine bağlamak kesinlikle tamamiyle yanlış olur.

Latin Amerika gibi bir kıtanın ülkelerine gelince; her ne kadar bunlar arasında bazı ortak yanlar varsa da, büyük farklılıklar da vardır.

(*) Bu noktada AEP önceleri modern revizyonistlere karşı Çin KP ile aynı tavrın propagandasını yapıyordu:

> "Bir partinin ... devrimci pozisyonlarda durup durmadığına karar vermenin en önemli kıstaslarından biri, bugün dünya nüfusunun mutlak çoğunluğunu oluşturan Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının ulusal kurtuluş hareketlerine ve devrimci hareketlerine karşı tavırdır. Bu ülkeler bugün **emperyalist zincirin en zayıf halkaları**, kapitalist dünyanın çelişkilerinin düğüm noktaları ve anti-emperyalist ve devrimci mücadelenin güçlü ocaklarıdır." ("Kruşçev açıktan bölme ve ihanet bayrağını açıyor", Zeri i Popullit, Ekim 1964, "Modern revizyonizmle mücadele edin! Marksizm-Leninizmi ve Dünya Komünist Hareketinin birliğini savunun"da, Tiran 1964, s. 417-418)

Bu ülkelerdeki emperyalist rekabet tarafından olduğu gibi, mücadeleci proletaryanın ve halk kitlelerinin gücünün farklı gelişmesi tarafından da koşullandırılan ezilen uluslardan birinde zafer elde edilebilirken, diğer ezilen ülkelerde devrimin zaferi pek yakın olmayabilir. Emperyalizmin en zayıf halkalarının şu ya da bu **ülkede** değil, üç **kıtada** olduğundan sözeden Çin KP'nin bu formülasyonlarının ardında, sadece aynı anda olacak kıtasal devrim görüşü değil, aynı zamanda **birkaç** kıtada, genel olarak **bütün** sömürge ve yarı-sömürge dünyada böyle birşey olacağı görüşü yatmaktadır. Bu düşüncenin arka yüzü , devrimin ezilen ülkelerde **olduğu gibi** Avrupa'nın kapitalist devletlerinde, ABD'de ve Japonya'da **da ilkönce** zafere ulaşabilmesi olasılığının çok zararlı ideolojik küçümsenmesidir — ve bize en vahim gözüken de budur.

Tabii ki Avrupa'nın metropollerinde, Japonya'da ve ABD'de proleter devrimine olumsuz etki yapan bir dizi etken vardır. Güçlü bir işçi aristokrasisi vardır ve şehir küçük burjuvazisi de aşırı kârların kendilerine verilen kısmı aracılığıyla ezilen halkların sömürüsünden küçümsenmeyecek ölçüde yararlanmaktadır. Benzer bir durum belirli memur tabakalarında da mevcuttur. vs.

Oportünizmin, sosyal-demokratizmin, revizyonizmin, faşist şövenizmin ve sosyal-şövenizmin reel ekonomik temelleri vardır ve buna uygun olarak güçlü ve yedi canlıdırlar.

Ama Marksizm-Leninizmin öğretilerine uygun olarak şunları propaganda etmek bir o kadar daha önemlidir: Devrim için olumsuz etkenlerin yanında; büyük mücadele geleneği, yenilgilerinden büyük tecrübeler de edinmiş olan sayısal bakımdan çok güçlü bir proletaryanın varolması gibi bir dizi çok önemli **olumlu** etkenlerin yanında, muazzam bir devrimci potansiyelin varlığı; bu ülkelerde de belli şartlarda emperyalizmin çelişmelerinin, bu ülkelerden birinde emperyalizmin zincirinin kopacak, orada proletaryanın kendi partisi önderliğinde zafere ulaşacak şekilde yoğunlaşabileceği.

Teorik olarak bakıldığında Çin KP, zincirin en zayıf halkasının bir **politik güç dengesi** sorunu değil, **ekonomik olarak** saptanan bir sorun olduğunu iddia eden Buharincilerin Stalin tarafından eleştirilen bir hatasını yineliyor: Emperyalizmin zinciri gelecekte nereden kopacaktır? Ekonominin en gelişmiş olduğu yerde,diyordu Troçkistler; onun en az gelişmiş olduğu yerde, diyordu Buharinciler.

Çin KP bu iki anti-Leninist aşırı uçla arasına yalnızca sınır çekmemekle kalmıyor, bilakis, aslında devrimin **önce** bütün sanayi bakımından çok gelişmemiş, ezilen uluslarda, yani Asya, Afrika ve Latin Amerika kıtalarında zafere ulaşması gerektiği propagandasını yapıyordu. Uzun bir zaman için kapitalist-emperyalist ülkelerde devrim ona çok uzakta görünüyordu. Bu kendini aşağıdaki pasajlarda da göstermektedir.

e) "Bir gün Avrupa ve Kuzey Amerika da mı" ?

"Yeni Sömürgeciliğin Savunucuları" yorumundan aktardığımız pasajın son paragrafında Çin KP doğrudan proleter dünya devriminin bir **kıtasal sırası** teorisi geliştiriyor; önce ve yakın gelecekte dünya çapındaki çelişmelerin merkezi adı geçen üç kıtayı kaplayacaktır. Ama — Çin KP'nin açıklaması böyle yorumlanabilir— diğer kıtaların proletaryası ümitsizliğe kapılmasın: "birgün" "büyük mücadele saati gelecek"tir. Burada Çin KP yakın gelecekte kapitalist-emperyalist ülkelerde devrimci bir gelişmeyi pratikte gözönünde bulundurmadığından, onun Avrupa ve ABD hakkında doğrudan devrime teşvik eden perspektiflerden çok, "teselli edici" (perspektifler —ÇN) verdiği açıkça görülmektedir.

B., Lenin ve Stalin'in zincirin en zayıf halkasından kopması olasılığı üzerine öğretilerinin, ve Leninizmin **bütün** ülkelerde devrimin **doğrudan** hazırlanması görevi üzerine öğretilerinin reddedilmesinin kaçınılmaz sonucudur. Leninizmin proleter dünya devrimi üzerine teorisinin paha biçilmez önemi şurada yatmaktadır: O her ülkede işçi sınıfına ve onun partisine gerçekten devrimci bir perspektif verir, kendi hakim sınıfına ve genelde dünya emperyalizmine karşı sınıf savaşında onların **insiyatifini** teşvik eder ve devrimci durumların ortaya çıkacağı üzerine kesin kanaat ve önce "kendi ülkesinde" de devrimin zaferinin olasılığı üzerine güven yaratır ve pekiştirir.

Çin KP bu konuda da Leninizmi modern revizyonizme karşı savunmamıştır. Ulusal kurtuluş hareketlerini tekyanlı vurgulamasıyla ve proleter dünya devriminin kıtasal arka arkaya sıralanması teorisiyle o modern revizyonistlerin demagojisine malzeme vermiş ve Leninizmi **kaba** bir şekilde yaralamıştır.

Bu bölümde emperyalizmin kendi içindeki çelişmeler ve dünya emperyalizmi ile sosyalist ülkeler arasındaki çelişmeler ve proleter dünya devriminin seyri sorununu herşeyden önce proleter dünya devriminin güçleri, uluslararası proletaryanın hegemonyası ve değişik devrimci dünya güçlerinin gerekli ittifakı yönünden ele aldık.

Ama eğer bu yönler arasında karşı-devrimin güçlerini de incelemezsek ve Çin KP'nin emperyalistler arası çelişmeler konusunda modern revizyonizme karşı kanıtlarını gözden geçirmezsek, tahlilimiz eksik olacaktır. Onun için gelecek bölümde bu sorun, özellikle emperyalistler arası savaş sorunu, emperyalistler ile sosyalist ülkeler arasındaki savaş sorunu yanında, uluslararası birleşik cephe sorunu (hangi hedefler uğruna ve kimle) ve son olarak da "uluslararası başdüşman" sorunu incelenecektir.

Not 1: Kapitalist-revizyonist ülkelerdeki proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmeyi dünya çapında "baş çelişme" olarak nitelendirmek yanlıştır

Yukarıda tekrar tekrar emperyalizmin esaslı çelişmelerinden **birinin** hiçbir şekilde bugünkü dünyada baş çelişme olmadığını ve proleter dünya devriminin çeşitli güçlerinden birinin tek başına ana güç olamayacağını açıklamıştık. (Bkz. "Deng Hsioa-ping'in Üç Dünya Şemasının Eleştirisi", Ortak Açıklama, "Akıma Karşı", S.6; "Kızıl Bayrak", S. 165; "Batı Berlinli Komünist", S.3, s.53)

Marksizm-Leninizme dayandıklarını söyleyen ve Üç Dünya şemasına karşı mücadele ettiklerini iddia eden bazı partiler, Avrupa'nın, Amerika'nın, Japonya'nın ve Sovyetler Birliği'nin proletaryası, yani kapitalist ve revizyonist ülkelerin proletaryası hakkında tam da bu yanlış görüşün propagandasını yapıyorlar.

Örneğin İspanyol İKP/ML II. Parti Kongresi belgelerinde, "Lenin'in çok doğru olarak saptadığı:

'Emperyalizm proletaryanın toplumsal devriminin öngünü ...' (Lenin, TE, c.22, s.198)" çağında yaşadığımızı yazıyor ve şöyle devam ediyor:

> "Politik çizgimizde açıklandığı gibi bundan, çağımızın esas çelişmesi çıkmaktadır:
>
> Kapitalist ve revizyonist ülkelerde proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme.
>
> Diğer üç temel çelişme şunlardır: Bir yanda ezilen halklar ve uluslar ile diğer yanda emperyalizm ve sosyal-emperyalizm arasındaki çelişme; emperyalist ve sosyal-emperyalist ülke ve tek tek emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki çelişme; bir yanda sosyalist ülkeler ile diğer yanda emperyalizm ve sosyal-emperyalizm arasındaki çelişme.
>
> 'Üç Dünya Teorisi' ise buna karşılık dünya ülkeleri ile iki süper güç arasındaki çelişmeyi birinci sıraya koymaktadır." ("Batı Berlinli Komünist", Özel Sayı, Ekim 1977, s.1'den aktarma)

İKP/ML'in bu tavrı iki türlü yanlıştır: birinci olarak "Üç Dünya teorisyenleri"nin vurguladığı "dünya ülkeleri ile iki süper güç" arasındaki çelişme, ezilen halklarla emperyalizm arasındaki çelişmeden bambaşka bir şeydir. Bu teşhir edilmeliydi.

Ama herşeyden önce Lenin'in çağımız üzerine tezinden, bütün dünya için baş çelişmenin ileri sanayi ülkelerinde yattığı sonucunu çıkarmak hiç de Marksist-Leninistçe birşey değildir. Lenin böylesi sosyaldemokrat-revizyonist görüşlere **karşı** özellikle detaylı olarak polemik yapmıştır.

Burada şu da tespit edilmelidir ki, Japonya KP (Sol) da

> "proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin, **dört çelişmenin en esaslısı** olduğu" ("Japonya KP (Sol) MK'nin 31. Plenumunun kararı", "Marksizm-Leninizmin Teor ve Pratiği", MLSK, S.3/78, s.3'te)

görüşündedir.

Burada **uluslararası** proletaryadan değil, dört çelişmenin **birinden**, yani **kapitalist** ülkelerin proletaryasından bahsedilmektedir.

Almanya KP/ML, kendisinin tercih ettiği ve kıvırtmalara daha çok yer bırakan bir uslûpla aynı görüşü savunmaktadır. AKP/ML şunları açıklıyor:

"Bugün herşey, **diğer bütün çelişmelere** göre önplana çıkmış olan emek ile sermaye arasındaki **başçelişmenin** ilerdeki yıllarda daha da keskinleşeceğine işaret etmektedir ... Ama sadece proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme değil, bir yanda ezilen halklar ve uluslar ile öte yanda emperyalizm arasındaki çelişme gibi diğer çelişmeler **de** keskinleşmektedir." (E. Aust, IV. Parti Kongresine Rapor, "Teorik Organ", 1/79, s.64-65'te)

Bu bağıntıda, "Humanité Rouge"un yayınlayıcısı J. Jurquet gibi bir "Üç Dünya teorisyeni"nin 21.1.1977'de yaptığı tespit özellikle ilginç tir:

"Üçüncü Dünyaya verdiğimiz önem, hiçbir şekilde kapitalist ülkelerin işçi sınıfının devrimci güçlerinin küçümsenmesini içermemektedir. **Bunlar** gerçekten de dünya devriminin sınıf içeriğinin dayandığı ideolojik ve politik **çekirdek**tirler." (AKP'nin "Kızıl Bayrak", S.14/77, s.12'den aktarma)

İşte **metropol ülkelerin** işçi sınıfını dünya devrimi güçlerinin **ÇEKİRDEĞİ** yapan tipik revizyonist Avrupa şövenizmi. Burada bir ve aynı kişide, Asya, Afrika ve Latin Amerika bölgelerindeki halk savaşının rolünün küçümsenmesi ve bu ülkelerin sözümona "süper güçlere" karşı gelen komprador kliklerinin kendinden geçercesine yağlanıp ballandırılması ile, kapitalist ülkelerin işçi sınıfının **tek başına** proleter dünya devriminin ana gücü ya da hatta ÇEKİRDEĞİ olduğu revizyonist tezinin tamamiyle bağdaştırılabildiği görülmektedir.

Böyle bir revizyonizmin çekirdeği, şövenizmin çeşitli varyasyonlarıdır.

Not 2: "Üç Dünya şeması"nın revizyonist bir "eleştiri"si

Bugün "Üç Dünya teorisi" taraftarları, tıpkı Buharin gibi, "üçüncü dünya ülkeleri"nin emperyalizme karşı "ana güç" olmalarının kanıtı olarak tam da üretici güçlerin gelişme düzeyinin geriliğini göstermektedirler. (Bkz. "Deng Hsiao-ping'in 'Üç Dünya şeması'nın eleştirisi", Bölüm II)

Den Hsiao-ping'in bu hatasına Britanya KP/ML pek nahoş bir "eleştiri" yöneltmiştir. Şöyle yazıyorlar:

"'Üçüncü dünya' tanımı, devrimci potansiyelin ülkenin geriliği ile arttığı teorisine dayanmaktadır. Öküzlerle çift süren bir insan, bu aşamayı aşmış olan birinden daha devrimci, değişim için daha büyük bir güçtür. Buna göre, hiç öküzü olmayan bir insan daha da devrimcidir. Böylece, tekerleği bulmamış ilkel insan, onu bulmuş olandan daha devrimci bir güç olmaktadır. Azgelişmişlerin, imtiyazsızların, daha fazla sömürülenlerin ilerlemeye ve devrime daha fazla eğilimli oldukları, tamamiyle yanlış bir önşarttır." ("Tiran Radyosundan seçme yayınlar", S.22/77, s.35-36)

Britanya KP/ML, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın gelişmemiş ülkelerindeki üretici güçlerin durumunu ve bu gelişmemiş üretici güçleri kullanmak zorunda olan **insanları alay konusu** eder ve onları "ilkel" olarak nitelendiririrken, sadece Çin KP'nin revizyonist çizgisi karşısında taban tabana zıt bir konuma düşmektedir.

Bu aşırı Avrupa şövenizmi, Marksist-Leninist bakış açısından Avrupa proletaryasından maddi bakımdan daha kötü bir durumda olanların mutlaka daha devrimci olmadıklarını, ama bunun tersi olarak, televizyon ve çamaşır makinesine sahip olmanın da Avrupa proletaryasının bir bölümünün mutlaka devrimcileşmesine katkıda bulunmadığını da tamamiyle gözardı ediyor.

Britanya KP/ML'in aktarılan pasajında, bir dizi toplumsal çelişmenin ve siyasi faktörün burada olduğu gibi orada da korkunç bir devrimci potansiyel ürettiğinin izine bile rastlanmamaktadır.

Not 3: "Mao Zedung Düşüncesi çağı" üzerine

Çin KP'nin "büyük polemik"te çağımızın doğru bir şekilde saptanması tartışmasını kesin bir kararlılıkla yürütmemesinin affedilmez ihmali tüm önemini bu sorunda bizzat Çin KP'de en göze batan revizyonizmin ortaya çıkmasıyla açık bir şekilde gösteriyor.

Bu revizyonizmi belirleyen, herşeyden önce Marksizmin bugüne kadar erişilmiş olan "en yüksek aşaması"nın cisimleşmesi olarak "Mao Zedung Düşüncesi" görüşüdür.

Mao Zedung'un böyle anlaşılan düşüncelerinin uluslararası durum ve dünya devrimi tahlili için önemine gelince, ençok, Marksizmin gelişmesinde her biri ayrı tarihsel çağlara tekabül eden üç aşamanın — tekel öncesi kapitalizm çağı için Marksizm, emperyalizm çağı için Leninizm ve "yepyeni bir çağ" (BPKD'nin Belgeleri, s.334) için Mao Zedung Düşüncesi.

Bu tez ilk kez **Çin KP VIII. MK'nin 11. plenum toplantısında** Ağustos 1966'da (bkz. age, s.194-195) formüle edildi. Marksizm-Leninizmin "yepyeni bir basamağı" olarak Mao Zedung Düşüncesi Çin KP IX. Parti Kongresinde Tüzüğe geçirildi ve bu tez özellikle Lin Biao tarafından gittikçe daha fazla önplana çıkarıldı.

Özellikle Lin Biao Ekim Devriminin 50. yıldönümünü anma toplantısı konuşmasında ("BPKD'nin Belgeleri", s.332-350), aşırı bir şekilde Mao Zedung Düşüncesinin bütün dünya halkları için "bağlayıcı" olduğu ve onun Marksizm-Leninizmin "yepyeni bir zirvesi" (s.338) olduğunun propagandasını yapmış ve böylece Leninizmin karşısına koymuştu.

Lin Biao'nun başarısızlığından sonra, X. Parti Kongresi belgelerinde "Mao Zedung yoldaş, halâ emperyalizm ve proleter devrimleri çağında bulunduğumuzdan", Leninizmin eskimediğini ve halâ Çin KP'nin düşüncesine yol gösteren teorik temel olarak kaldığını "her zaman vurgulamıştı" satırları okunabiliyordu. (X. Parti Kongresinin Belgeleri, s.24-25)

Şüphesiz bu, sadece Lin Biao'nun bir hatasına karşı yönelmeyen, aynı zamanda bütün Çin KP'nin suçlu olduğu Marksizm-Leninizmin tahrifatı ile ilgili çok önemli bir düzeltme idi.

X. Parti Kongresinin "yepyeni bir çağ" tezine doğrudan ve dolaysız olarak saldırıp bu sorunun önemini tahlil etmemiş olması ve konunun eleştirici ve özeleştirici bir incelemesinin yapılmamış olması, daha derin kökleri olan açık bir eksikliktir.

Böylelikle, böylesi ağır hataların hiçbir özeleştirisinin yapılmaması, sadece yeni bir belgenin bir yerinde doğrunun propagandasının yapılması, Deng Hsiao-ping ve Hua Go-feng gibilerinin "yepyeni bir çağ olarak Mao Zedung Düşüncesi" tezini şimdi "Üç Dünya teorisi" yeni çağının propagandasına bağlayarak, eski sapmaları yeniden süsleyip ortaya sürmelerini oldukça kolaylaştırmıştır.

Böylelikle, X. Parti Kongresinin tehlikeli yanlış bir tezi adeta "gizlice" doğrusu ile değiştirmesi ve bu arada kendisinin tamamiyle tutarsız olmasından dolayı, 1966'dan beri Çin KP'nin bu yanlış tezinin çok yaygın olduğu ve büyük karışıklığa neden olduğu uluslararası Marksist-Leninist harekete hiçbir gerçek yardımı olmadı.

Böylece Deng-Hua kliğinin emri altında yapılan Çin KP'nın XI. Kongresinde, vaktiyle Lin Biao'nun yaptığı gibi hegemonist bir şekilde, "Mao Zedung Düşüncesi"nin "dünya halklarının devrim bayrağı" olarak propagandasının yapılması kolaylıkla mümkün oldu.

Çin KP'nin XI. Parti Kongresi şunu açıklıyordu:

> "Mao Zedung Düşüncesi'nin bayrağı, dünya halklarının devriminin zafer bayrağıdır." ("Hua Go-feng'in sunduğu Siyasi Rapor", Peking Rundschau, 35/1977, s.24)

Dünya Komünist Hareketinin aşağı-yukarı bütün bölümleri —önemsiz olmayan farklılıklarla da olsa— en azından zaman zaman Mao Zedung'un rolü ve gerçekte Leninizme karşı yönelen "Mao Zedung Düşüncesi" üzerine bir anlayışı propaganda ettiklerinden, çağımızın tanımından çıkan önemin ve sonuçların iyi bilinmesi bir o kadar daha önemlidir. Arnavutluk Emek Partisi bile Mao Zedung'u geçici bir süre yalnızca "Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in davasının onlara yaraşır bir takipçisi" olarak göstermekle kalmadı (29.1.1966 tarihli Zeri i Popullit, "Emperyalist-revizyonist koro neden Çin KP'ne ve Büyük Proleter Kültür Devrimine kızgınca saldırıyor?" broşürü, s.41-42), aynı zamanda Mao Zedung'un fikirlerini "**Marksizm-Leninizm teorisinin bugünkü çağda daha da geliştirilmesi**" olarak propaganda etti.

Örneğin AEP ve Çin KP'nin 1966'daki Ortak Açıklamasında şöyle deniyor:

> "Arnavutluk tarafı, Çin HC'nin sosyalist devrimde ve sosyalizmin inşasında olduğu gibi, emperyalizme, çeşitli ülkelerin gericilerine karşı bütün ezilen halkları ve ulusları destekleme mücadelesindeki bütün muazzam zaferlerinin ve başarılarının kaynağının şanlı Çin KP'nin doğru Marksist-Leninist çizgisi, Marksizm-Leninizmin genel doğrusunun Çin devrimi ve Çin'deki sosyalist inşanın pratiği ile yaratıcı bir şekilde birleştirilmesi olan ve **bugünkü çağda Marksizm-Leninizm teorisinin daha da geliştirilmesi olan Mao Zedung yoldaşın** büyük öğretileri ve **fikirleri** olduğunu vurgular." ("Ebedi Dostluk", Tiran 1966, s.80-81)

Bu, dünya komünist hareketi içinde bu sorunun tartışmasını, kendi hatalarının kapsamının, nedenlerinin ve sonuçlarının özeleştirici bir tahlili ile bağlaması gerekmeyen pratik olarak hiçbir partinin olmadığını gösteren bir başka kanıttır.

Not 4: Çin KP'nin bazı hatalarının olası kökleri: Kendi pratiğini şematik olarak başka ülkelerin partilerine taşıma

Çin KP'nin ve onun bazı önderlerinin —"Polemik" belgeleriyle sınırlı olmayan— 1964'ten sonraki yazılarının incelenmesi, görüşümüzce Çin KP'nin yukarıda tahlil edilen hatalarından bazılarının köklerine dair açık işaretler ortaya çıkarıyor.

Troçki'nin Ekim Devriminin **bir** tecrübesini teori olarak mutlaklaştırdığı bilinmektedir: Proletaryanın ilkönce Rus ulusu içinde muzaffer olması, yani proletaryanın ilkönce şehirleri ele geçirmesi gerçeğini şematik olarak proleter dünya devrimine aktardı ve "yalnızca Avrupa'nın yolu gösterdiğini", yani devrimin ilkönce Avrupa'da zafere ulaşması gerektiğini propaganda etti.

Aynı şekilde, proleter dünya devriminin seyri için belirli değişmez bir sıra saptamak isteyen ve ayrıca önce bir bütün olarak ezilen ulusların zaferinden yola çıkan bir tersine çevrilmiş tezin Çin KP'de olduğunu kanıtlamıştık. Bu anti-Leninist tezin olası bir kökü şüphesiz

Çin Devriminin **bir** tecrübesinin, yani Çin'de devrimin ilkönce ekonomik olarak en az gelişmiş bölgelerde zafere ulaşmasının ve ondan sonra şehirlerin ele geçirilmesinin mutlaklaştırılarak şematik olarak aktarılmasında yatmaktadır.

Çin Devriminin seyri **askeri** açıdan **şehirlerin köylerden kuşatılması**, şehirlerin ele geçirilmesinin önkoşulu olarak kırsal alanlarda üs alanları kurmak için güçlerin uzun bir zaman için herşeyden önce (kırsal bölgelerde —ÇN) yoğunlaştırılmasının gerekmesiyle karakterize ediliyordu.

Lin Biao ve Peng Çen, emperyalist ülkeleri "dünyanın şehirleri" ve ezilen ulusları "dünyanın köyleri" olarak açıklayarak, bunu dünya devrimine taşıdılar:

> "Dünya çapında eğer Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'yı 'dünyanın şehirleri' olarak 'nitelemek' mümkünse, Asya, Afrika ve Latin Amerika'ya dünyanın 'kırları' denebilir. ... Belli bir anlamda şimdiki **dünya devrimi, şehirlerin kırlardan kuşatıldığı** bir durumda bulunmaktadır." ("Yaşasın Halk Savaşının Zaferi", s.53-54)

Peng Çen, Endonezya KP'nin bir temsilcisini aktararak, bunu daha doğrudan söylemektedir:

> "Dünya çapında bakıldığında, Avrupa ve Kuzey Amerika dünyanın şehirleri iken, Asya, Afrika ve Latin Amerika dünyanın köyüdür. Dünya devriminde zafer elde edebilmek için, uluslararası proletarya dikkatini Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki devrimlere çevirmelidir; başka bir yol yoktur." (Peng Çen, Endonezya Alarcham Sosyal Bilimler Akademisinde konuşma, 25.5.1965, s.9)

Bu daha da kaba bir hatadır: yalnızca Çin devriminin niteliği proleter dünya devriminin niteliğinden farklı olduğu için değil, aynı zamanda **bir** ülkedeki devrime uygulanmış olan stratejik ya da hattâ askeri ilkelerin proleter dünya devrimi gibi çok daha karmaşık, çokkatmanlı bir sürece aktarılmasının kesinlikle izin verilemez olmasından da. (Gelecek bölümde "proleter dünya devriminin başdüşmanı" tezini ele aldığımızda da bu hatayla karşılaşacağız.)

Lin Biao 1965'de yine "Yaşasın Halk Savaşının Zaferi"nde görüşümüze göre tamamiyle yanlış olan şunları açıkladı:

> "Bir yanda Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki devrimci halklar ile, diğer yanda başında ABD'nin bulunduğu emperyalistler arasındaki çelişme bugünkü dünyamızın **baş çelişmesi**dir." (age, s.59)

Çin KP'nin o zamanki bir başka temsilcisi olan (tarihin açıkça göstermiş olduğu gibi, başka bir fraksiyona mensup olan) Peng Çen, **tıpkı** Lin Biao gibi, ezilen halklarla emperyalizm arasındaki çelişmeyi "baş çelişme" ilan etti ve bundan şu sonucu çıkardı:

> "Diğer esaslı çelişmelerin **ilerlemesinin ve çözümünün anahtarı** bu çelişmenin (baş çelişmenin —YN) gelişmesinde ve çözülmesinde yatmaktadır." (Peng Çen, age, s.9)

Bu tutum, diğer çelişmelerin çözülmesi için **ilkönce** baş çelişmenin (emperyalizm ile halklar arasındaki çelişmenin) çözülmesi gerektiği anlamına gelir.

Ya da başka bir deyişle, emperyalist ülkelerde proleter devrimin yapılabilmesi için, önce yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde anti-feodal anti-emperyalist devrimin yapılması gerekir.

Dünya çapında baş çelişme tespiti tezini "Leninist" olarak göstermek çabalarından biri, Lenin'in komünistlerin programlarında "ulusların ezen ve ezilen olarak bölünmesinin merkezi noktayı" oluşturması gerek-

tiği tezine (Lenin, TE, c.21, s.416; "Polemik", s.238'den aktarma), hattâ başka bir yerde bu ayrımın "emperyalizmin özünü" oluşturduğunu söylediğine dayanmaktır. Görüşümüze göre şunu yanlış anlamaya meydan vermeyecek bir şekilde açıklamak gereklidir: Lenin burada **ulusal sorun** konusunda merkezi noktanın, **ulusal sorun** konusunda emperyalizmin özünün ne olduğundan bahsetmektedir; proleter dünya devriminin "baş çelişmesi"nin, "kavranacak esas halkası"nın ne olduğundan değil.

Bu, Lenin'in "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" konulu yazılarının kısa bir incelemesinden sonra hemen ortaya çıkmaktadır. Bu sözleri proleter dünya devrimine aktarmak istemek ve böylece ezilen uluslarla emperyalizm arasındaki çelişmeyi "baş çelişme" ilan etmek, yani aslında dünya çapında proleter dünya devrimi sorununu değil, "ulusal sorunu" çağımızın baş sorunu haline getirmek; teorik olarak Marksizmi çarpıtmaktan başka birşey değildir.

Emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişmenin "baş çelişme" ya da açıkçası belirleyici çelişme olarak her mutlaklaştırılması, proleter devrimi, Komünizm için mücadele çağımızı ulusal sorunun çözümü çağı olarak çarpıtmaktır. Bu, ulusal sorunu toplumsal sorunun üstüne çıkarmak demektir.

Ama Stalin'in söylediği gibi, ulusal sorun çağımızın baş sorunu değildir, bilakis:

> "Ulusal sorun, proleter devrimi genel sorununun, proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçasıdır." ("Leninizmin İlkeleri Üzerine", Pekin 1969, s.80; Stalin, Eserler, c.6, s.124)

BÖLÜM V

ULUSLARARASI KARŞI-DEVRİMİN GÜÇLERİ

("Uluslararası Baş Düşman" Konusundaki
Yanlış Teori ve Kökleri Üzerine)

ULUSLARARASI KARŞI-DEVRİMİN GÜÇLERİ
("ULUSLARARASI BAŞ DÜŞMAN" KONUSUNDAKİ YANLIŞ TEORİ VE KÖKLERİ ÜZERİNE)

YAZIKURULUNUN ÖN AÇIKLAMASI

"Büyük polemik" eleştirisinin bu bölümünde, önceki bölümlerden farklı olarak, incelenen konu, günümüze kadar takip edilmektedir. Bu arada, özellikle, önceki bölümlerde olduğundan daha fazla, AEP'nin bu konudaki görüşlerinin eleştirisine de yer verilmektedir.

Tam da burada ele alınan konuda, üç yazı kurulu ile AEP arasında, çok derin ideolojik görüş ayrılıkları bulunduğu için, bu konunun açık ve kapsamlı bir şekilde incelenmesi, üç yazı kurulunca, zorunlu ve giderek ivedileşen bir gerekliliktir.

Mayıs 1980 Kızıl Bayrak
Akıma Karşı
Batı Berlinli Komünist

I. ÇİN KP "POLEMİĞİNİ" YANLIŞ BİR ŞEKİLDE ABD EMPERYALİZMİ ÜZERİNE YOĞUNLAŞTIRIYOR

1. II. Dünya Savaşından sonraki güncel durum

II. Dünya Savaşı, uluslararası durumda bir dizi önemli değişikliklere yolaçtı. Yoldaş Jdanov, yeni kurulmuş bulunan "KOMİNFORM"un Eylül 1947'de yapılan ilk toplantısına sunduğu "Uluslararası Durum Üzerine" adlı raporunda, **uluslararası karşı-devrimin güçleri** hakkında şunları saptıyordu:

> " Kapitalist dünyada da, görünürde önemli değişiklikler olmuştur. Emperyalist büyük güçler denilen altılardan (Almanya, Japonya, İngiltere, ABD, Fransa, İtalya) üçü, askeri yıkımdan dolayı tasfiye olmuşlardır (Almanya, İtalya, Japonya). Keza Fransa da zayıflamış ve büyük güç olarak eski önemini yitirmiştir. Yani böylece sadece iki emperyalist büyük güç arta kalmıştır, Birleşik Devletler ve İngiltere. Fakat bunlardan birinin, İngiltere'nin durumu ağır bir şekilde sarsılmıştır." (A. Jdanov, "Uluslararası Durum Üzerine", Viyana 1947, s.6)

Yoldaş Jdanov, İngiltere'yi zayıflatan etmenleri inceledikten sonra, şunları saptamaktadır:

> " Bütün kapitalist güçlerden sadece biri, yani ABD, savaştan zayıflamadan, bilakis gerek ekonomik, gerekse askeri bakımdan önemli ölçüde güçlenerek çıkmıştır.
>
> ABD'nin baş rakipleri Almanya ve Japonya, dünya pazarından kaybolmuşlar, böylelikle ABD için yeni ve çok büyük olanaklar ortaya çıkmıştır.
>
> Savaş sonrası dönemde, diğer kapitalist devletlerin ekonomik güçlerinin önemli ölçüde zayıflaması, bu dönemde içine düşülen ekonomik güçlüklerden spekülatif bir şekilde yararlanma olanağını doğurdu.

Bu durum, bu ülkelerin Amerikan denetimine tabi olmasını kolaylaştırdı; bunun en açık örneklerinden biri, Büyük Britanya'nın savaş sonrası dönemde içine düştüğü ekonomik zorluklardan yararlanılmasıdır. ABD açıktan fetih heveslisi, yayılmacı, yeni bir rota izleyeceğini ilan etti.

ABD'nin izlediği açık yayılmacı rotanın hedefi, Amerikan emperyalizminin dünya egemenliğini kurmaktır." (age, s.7-8)

Yoldaş Jdanov, ABD emperyalistlerinin güncel siyasal eylemlerini incelemiş; iki büyük cephenin, anti-emperyalist/demokratik cephe ile emperyalist cephenin varlığını anlatmış ve sonra şunu saptamıştır:

"Emperyalist cephenin başını çeken esas güç ABD'dir." (age, s.11)

Jdanov'un gerek raporunun tümü, gerekse burada aktarılan bölümleri, bütün dünyadaki komünist partileri için büyük bir öneme sahipti.

Uluslararası durum üzerine bu rapor g ü n c e l durum bakışaçısından kaleme alınmıştı, ve o zamanlar gerçekten en büyük ve en güçlü emperyalist güç olan ABD emperyalizminin o zamanlar gerçekten var olan önder rolünü doğru bir şekilde anlatıyordu.

Jdanov güncel durumu incelemekle yetinmiş, bunun dışında, kapitalist güçler arasındaki çelişmelerin g e l i ş m e s i n i ve geçici olarak güçten düşmüş olan emperyalist büyük güçlerin, uzun vadede tekrar eski güçlü durumlarına dönme eğilimlerini tahlil etmemiştir.

Jdanov'un kapsamlı açıklamasında, dünyadaki durumun gelişmesinin uzun vadeli bir değerlendirilmesi yer almamaktadır. Rapor, deyim yerinde ise, var olan durumun anlık tesbitidir, ve tek tek ülkelerdeki devrimin ya da proleter dünya devriminin gelişmesi sorunu ile uğraşmamaktadır.

Dünya Komünist Hareketinin 1947'den s o n r a k i gelişimi, bunun, varolan uzun vadeli düşünmeme ve temel perspektifi gözden kaybetme eğilimini güçlendiren bir eksiklik olduğunu göstermiştir.

Bu sıralarda — ABD emperyalistlerinin kapitalist dünya içinde o andaki gerçek gücünden yola çıkarak — çeşitli ülkelerin komünist partileri içinde, az ya da çok açık bir şekilde, şimdi II. Dünya Savaşından sonra, esasen **sadece ABD emperyalizminin geriye kaldığı**, ve bundan dolayı diğer emperyalist güçlerin bağımsız emperyalist eylemlerinin önemli olmadığı görüşü egemendi.

Dünya Komünist Hareketi içinde bu yönde gerçekten yanlış görüşlerin var olduğu, Çin KP başkanı Mao Zedung'un, Jdanov'un konuşmasından üç ay sonra, Aralık 1947'de aşağıdaki açıklamayı yaptığı hatırlanırsa, açıkça anlaşılmaktadır:

"ABD emperyalizmine olan bu bağımlılık, **dünyanın bütün ülkelerindeki** gerici güçlerin, II. Dünya Savaşı bittiğinden bu yana görülen ortak yanıdır. Bu, II. Dünya Savaşının dünya kapitalizmine indirmiş olduğu darbelerin ağırlığının bir ifadesidir; bütün ülkelerin gerici güçlerinin zayıflığını, aşırı korkularını, ve güvenlerini yitirmelerini yansıtmaktadır; ayrıca bütün dünyanın devrimci güçlerinin gücünü yansıtmaktadır.

Bütün bunlar, **bütün** ülkelerin gericilerine, **kendileri için yalnızca ABD emperyalizminin yardımına güvenmekten başka çare kalmadığını hissettirmektedir.**" (Mao Zedung, "Şimdiki Durum ve Görevlerimiz", Aralık 1947, SE, c.IV, s.178-179, Almanca)

Gerçi Jdanov bu sonuca v a r m a m ı ş t ı , yalnızca güncel durumu açıklamakla yetinmiş ve bir bütün olarak emperyalist cepheden söz et-

mişti; bütün ülkelerdeki gericilerin **hangi çıkış yollarına** sahip olduklar ve **hangi çıkış yollarını** arayacakları (*) sorununu ele almamıştı; fakat gene de Jdanov'un açıklamaları, bu tür sonuçlar çıkarılmasına açık kapı bırakmaktaydı. Gerçekten de o zamanlar ABD emperyalistlerinin diğerlerine karşı üstünlüğü o denli büyüktü ki, Dünya Komünist Hareketi içinde ve hattâ SBKP(B) içinde, ABD'nin bir çeşit süper-emperyalizm olarak mutlak egemenliğinden yola çıkan, ve bu egemenlik durumunda bazı değişikliklerin olabileceğini hesaba katmayan teorik tahliller ve siyasal sonuçlar yayılıyordu.

Teorik bakımdan, yeni duruma dayanarak, emperyalistler arası savaşların kaçınılmazlığı gibi emperyalizm çağının yasaları temelden reddediliyordu; siyasal bakımdan, geçici olarak güçten düşmüş emperyalist büyük güçlerin bağımsız emperyalist eylemleri olasılığı, tehlikeli bir biçimde küçümseniyor ya da hattâ yadsınıyordu.

Bu sorunların açıklığa kavuşturulması için ideolojik bir mücadelenin başlatılması gerekiyordu.

2. Stalin'in, Marksizm-Leninizmin öğretilerinin geçerliliği uğrunda ABD emperyalizminin mutlaklaştırılmasına karşı verdiği mücadele

Stalin önderliğindeki SBKP(B) Merkez Komitesi, II. Dünya Savaşından sonra, bir dizi sorun konusunda ideolojik bir mücadele başlatmıştı. Bu mücadelenin yöneldiği esas hedefler şunlardı:

-- Tito revizyonizminin teşhiri
-- Felsefe tarihi üzerine bir ders kitabının hazırlanması sırasında ortaya çıkan revizyonist anlayışların eleştirisi
-- Kültürel alanda revizyonist eğilimlere karşı mücadele
-- Dilbilim alanındaki korkunç durumun, düşüncenin kemikleşmesi, açık tartışmanın yokluğu ve bir bütün olarak anti-Marksist düşünme tehlikesinin belirtisi olarak açığa çıkarılması.

Ekonomi-Politik konusunda bir ders kitabının hazırlanması hakkındaki tartışmada da sözkonusu olan, yalnızca birkaç uzmanın akademik tartışması değildi. Sözkonusu olan, çok önemli revizyonist, anti-Leninist eğilimlerin açığa çıkarılmasıydı.

1952'de Stalin, "SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları" adlı eseri ile doğrudan bu tartışmaya katıldı.

(*) Mao Zedung, bütün ülkelerin gericilerinin g ü n c e l bağımlılığının değerlendirilmesi konusunda, Jdanov'la açıkça uyuşmaktadır. Sonuç konusunda ise, Mao Zedung bir adım daha ileri gitmekte, ve b ü t ü n ülkelerin gericilerinin elinde y a l n ı z c a b i r t e k çare —ABD emperyalizminin yardımına güvenmek— bulunduğunu iddia etmektedir. Çin KP'nin etki alanındaki, yani Çin'deki gericiler konusunda, böyle bir tahlil gerçekçi ve doğru idi, çünkü ABD emperyalizminin yardımları, Çan Kay-şek kliğini ancak iki yıl daha ayakta tutabilmişti.

Mao Zedung'un, gerçekte Çin'in somut koşullarında geçerli olan, fakat b ü t ü n ülkeler için genelleştirdiği bu tezi, gericiler, herşeyden önce de geçici olarak güçten düşmüş bulunan Avrupa'daki emperyalist büyük güçler açısından, geçerliliğini yitirmişti. Çünkü, örneğin Batı Alman, Fransız, vb. emperyalistleri, çıkış yolunu salt ABD'nin yardımında d e ğ i l , aynı zamanda **bizzat kendi bağımsız emperyalist eylemlerini** diğerlerinin yanısıra hattâ ABD emperyalizmine k a r ş ı bile geliştirmekte görüyorlardı.

SBKP(B) XIX. Parti Kongresinden kısa bir süre önce yayınlanan bu eser, hem SSCB'de sosyalizmin inşası koşullarında ortaya çıkan revizyonist eğilimleri eleştiriyor, hem de bunun yanısıra, ayrıca VI. bölümünde, emperyalist dünya sistemi koşullarında ekonomik yasaların etkileri sorunuyla uğraşıyordu.

Bu bölümde Stalin, durumu yalnızca o anda var olan bakışaçısından değil, bunun yanında **uzun vadeli bakışaçısı** perspektifinden de tahlil ediyordu. Sadece gerçekten var olan dış, somut olarak görünen anlık görünümleri saptamakla kalmıyor, bunun yanısıra, şeylerin dış görünüşlerine aldanmaya karşı uyarıda bulunarak, şeylerin temelinde yatan hareket yasalarını inceliyordu.

Stalin'in eserindeki ilgili bölümler çok önemlidir ve en ince noktalarına kadar akılda tutulmalıdır, çünkü, görüşümüze göre, Stalin'in bu talimatları büyük önem ve doğrudan güncelliklerine rağmen, bugünkü Dünya Komünist Hareketi içinde çoğu zaman gözardı edilmektedir. Hatta ateşli bir şekilde sık sık Stalin'e başvuran, sık sık Stalin'den alıntı yapan ve onu öven güçlerin bile, çoğu zaman; Stalin'in, yükselen revizyonizmi hedef alan bu tespitlerinin özel önemini ve asıl amacını en azından kabaca bile anlamadıkları izlenimi doğmaktadır.

Stalin şunları açıklıyordu:

> "Bazı yoldaşlar, II. Dünya Savaşından sonra yeni uluslararası şartların gelişmesinden dolayı, kapitalist ülkeler arasında savaşların artık kaçınılmaz olmadığını iddia ediyorlar. Onlara göre, sosyalizm cephesi ile kapitalizm cephesi arasındaki zıtlıklar, kapitalist ülkelerin kendi aralarındaki zıtlıklardan daha şiddetlidir; Amerika Birleşik Devletleri, öteki kapitalist ülkeleri, kendi aralarında savaş yapmalarına ve karşılıklı birbirlerini zayıflatmalarına izin vermeyecek derecede kendine tabi kılmıştır; kapitalizmin önde gelen kişileri, tüm kapitalist dünyaya ağır zarar vermiş olan iki dünya savaşının deneyimlerinden, kapitalist ülkelerin karşılıklı olarak birbirlerini yeni bir savaşa sürüklemeye izin vermeyecek derecede ders almışlardır — bütün bunlardan dolayı, kapitalist ülkeler arasında savaşlar artık kaçınılmaz değildir.
>
> Bu yoldaşlar yanılıyorlar. Onlar yüzeyde parıldayan dış görüntüleri görüyorlar, ama şimdilik farkına varılmadan işleyen, buna rağmen olayların akışını belirleyecek olan derinden derine etkili olan güçleri görmüyorlar."

Yani Stalin diyalektik materyalizmin taleplerini — şeyleri sadece var olan anda incelemek değil, öncelikle gelişmeleri içinde değerlendirmek; sadece dış görünüşlerini görmek yerine, aynı zamanda özünü, yasalarını da görmek; zıtlıkların sadece geçici ve aslında dış "uyum" ve dış "birlik"ini hesaba katmak yerine, şeylerin temellerine inmek ve zıtların mücadelesinin gelişmesini asıl itici güç olarak görmek— biçiminde ortaya koydu. Stalin tartışmasını şöyle sürdürüyor:

> "Dıştan, herşey "yerli yerinde" gibi gözüküyor. Amerika Birleşik Devletleri, Batı Avrupa'yı, Japonya'yı ve diğer kapitalist ülkeleri karneye bağlamıştır; (Batı) Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya ABD'nin pençesine düşmüştür ve onun emirlerine uysalca uymaktadırlar. Fakat bu "kurulu düzen"in "sonsuza kadar" böyle kalacağını; bu ülkelerin Amerika Birleşik Devletlerinin tahakkümüne ve boyunduruğuna sonsuza dek katlanacaklarını; Amerikan köleliğinden kurtulmayı ve bağımsız gelişme yoluna girmeyi denemeyeceklerine inanmak yanlış olur.
>
> Önce İngiltere ve Fransa'yı gözönüne alalım. Kuşkusuz bunlar emperyalist ülkelerdir. Kuşkusuz bunlar için ucuz hammaddelerin ve güvenilir pazarların son derecede büyük önemi vardır. Amerikalıların

'Marshall Planı' adı altında bir 'yardım'a dayanarak İngiltere'nin ve Fransa'nın ekonomisine zorla girdiği ve onları Amerika Birleşik Devletleri'nin ekonomisinin bir uzantısı haline getirmeye çalıştığı sırada; Amerikan sermayesinin İngiliz-Fransız sömürgelerindeki hammaddeleri ve pazarları gaspettiği ve böylece İngiliz-Fransız kapitalistlerinin yüksek kârlarında bir felâkete neden olduğu sırada; İngiliz-Fransız kapitalistlerinin şimdiki duruma sonsuza dek katlanacakları düşünülebilir mi? Kapitalist İngiltere'nin, ve ardından da kapitalist Fransa'nın, eninde sonunda kendilerini ABD'nin kollarından kurtarmayı ve kendileri için bağımsız bir yer, ve tabii ki yüksek kârlar sağlamak için, onunla çatışmayı göze alacaklarını söylemek daha doğru olmaz mı?

Başlıca yenik ülkelere, (Batı) Almanya ve Japonya'ya geçelim. Bu ülkeler şimdi, Amerikan emperyalizminin çizmesi altında sefil bir yaşam sürüyorlar. Onların sanayii, ticareti, dış ve iç politikası, bütün yaşamları, Amerikan işgal "rejimi" tarafından zincire vurulmuştur. Fakat bu ülkeler daha dün Avrupa ve Asya'da, İngiltere, Fransa ve ABD'nin hegemonyasının temellerini sarsan emperyalist büyük güçlerdiler. Bu ülkelerin tekrar ayakları üzerinde dikilmeyi, ABD'nin (işgal —ÇN) "rejimi"ni yarmayı ve bağımsız gelişme yolunda ilerlemeyi denemeyeceklerini varsaymak, mucizeye inanmak olur."

Sonra Stalin, tarihin inkâr kabul etmez deneyimlerini enerjik bir şekilde hatırlatıyor:

"Tıpkı bugün bazı yoldaşların, Japonya ve Almanya'nın kesinlikle işlerinin bittiğini sandıkları gibi, I. Dünya Savaşı sonrasında da, bazıları, aynı şekilde Almanya'nın kesinlikle işinin bittiğini varsayıyorlardı. O zamanlar da, Amerika Birleşik Devletlerinin Avrupayı karneye bağladığı, Almanya'nın bir daha belini doğrultamayacağı, bu andan itibaren kapitalist ülkeler arasında artık savaşların olamayacağı hakkında konuşuluyor ve yayın organlarında avaz avaz bunlar haykırılıyordu. Ama Almanya buna rağmen, aldığı yenilgiden sonra 15-20 yıl içinde yeniden kendini toparladı ve kölelikten kurtulduktan ve bağımsız gelişme yolunda ilerledikten sonra, büyük güç olarak yeniden ayağa kalktı. Burada karakteristik olan, Almanya'nın ekonomik bakımdan toparlanmasına ve savaş ekonomisinin potansiyelini artırmasına yardım edenlerin, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletlerinden başkası olmamasıdır. Tabii ABD ve İngiltere, Almanya'ya ekonomik bakımdan toparlanmasında yardım ederken, belini doğrulttuktan sonra, Almanya'yı, Sovyetler Birliği'ne karşı yönlendirme, Sosyalizm ülkesine karşı koz olarak kullanma amacını güdüyorlardı. Halbuki Almanya, güçlerini ılk planda İngiliz-Fransız-Amerikan blokuna karşı yöneltti. Ve Hitler Almanyası Sovyetler Birliği'ne savaş ilan ettiğinde, İngiliz-Fransız-Amerikan bloku yalnızca Hitler Almanyasının safında yer almamakla kalmadı, hattâ tam tersine, Hitler Almanyasına karşı Sovyetler Birliği ile koalisyona girmek zorunda kaldı.

O halde, kapitalist ülkelerin pazarlar için mücadelesinin ve rakibini boğmak arzusunun, kapitalizm cephesi ile sosyalizm cephesi arasındaki zıtlıktan daha şiddetli olduğu pratikte görüldü.

Almanya'nın ve Japonya'nın yeniden bellerini doğrultamayacaklarına ve Amerikan köleliğinden kurtulmaya ve bağımsız bir yaşantı sürdürmeye çalışmayacaklarına dair herhangi bir garanti var mıdır? Böyle bir garantinin olmadığı görüşündeyim.

Ancak bundan çıkan sonuç, kapitalist ülkeler arasında savaşların kaçınılmaz olduğudur."

Stalin açık bir şekilde, II. Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan şartlarda da genel olarak emperyalistler arası savaşların ve özel olarak — er ya da geç —, örneğin ABD ile Japonya ya da ABD ile Batı Almanya, ABD ile Fransa, vs. arasında bir savaşın beklendiğini ve beklenmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Stalin'in bu yazısının kaleme alınışından 28 yıl sonra, "Batı"nın çeşitli emperyalist büyük güçlerinin artan rekabetinin gittikçe daha açık bir şekilde görüldüğü ve savaş tehlikelerinden birini oluşturduğu g ü n ü m ü z d e , Stalin'in çıkardığı bu sonucun altı tekrar tekrar çizilmelidir.

Stalin, siyasi pratik bakımından da, teoride kendini bir anla ve dış görünüşle sınırlamanın sonuçlarını gösteriyor. VI. Bölümün son paragrafında, II. Dünya savaşından sonra güçlü bir yangın gibi yayılan barış hareketinin, demokratik barış hareketi olarak ancak "geçici olarak barışı koruyacak" durumda olduğunu, elindeki olanakları ve sınırlarını ortaya koyuyor.

Stalin şöyle devam ediyor:

> "Bu tabii ki iyidir. Hatta çok iyidir. Buna rağmen, kapitalist ülkeler arasındaki savaşların kaçınılmazlığını bir bütün olarak ortadan kaldırmaya yetmez. Yetmez, çünkü barış hareketinin bütün bu başarılarına rağmen, emperyalizm gücünü korumaya, varlığını korumaya devam ediyor; o halde savaşların kaçınılmazlığı da var olmaya devam ediyor.
>
> Savaşların kaçınılmazlığını ortadan kaldırmak için, emperyalizmi yoketmek gerekir." ("SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları", Çin baskısı, s.37-42, Almanca)

Bizi özellikle ilgilendiren noktaları şöyle özetleyebiliriz:

1. Stalin önce açık bir biçimde güncel durumu, yani ABD emperyalizminin gerçekten o anda diğer kapitalist ülkeler üzerinde egemen olduğunu; kısa bir zaman önce çok güçlü olan (diğer —ÇN) emperyalist büyük güçleri "karneye" bağladığını saptıyor.

2. Fakat Stalin aynı zamanda, sadece ABD emperyalizmini görmenin tamamen yanlış olduğunu ortaya koyuyor. Eğer emperyalizm daha önce yok edilmezse, diğer emperyalist güçlerin savaşçı büyük güçler haline geleceklerini, ABD'ye meydan okuyacaklarını, onun boyunduruğunu kıracaklarını, bunun da emperyalistler arası savaşa yolaçacağını vurguluyor.

3. Stalin ayrıca, diğer emperyalist devletlerin ABD karşısında gösterdikleri "direnme"nin, "yüksek kârları" garanti altına alma mücadelesi olduğunu, hiçbir yanlış anlamaya yer bırakmayacak şekilde saptıyor. Böylece, yükselen revizyonist eğilimlerin tersine, bu çelişmelerin sınıf niteliğini açık bir şekilde saptıyor. (*)

(*) "... Ekonomik Sorunları"nın yayınlanmasından hemen s o n r a , daha o zamanlar azılı bir revizyonist olarak ortaya çıkan KPD'nin başkanı Max Reimann şöyle yazıyordu:

> "Alman emperyalistleri ABD tekelci sermayesine **tamamiyle bağımlı** bulunmaktadırlar. Batı Almanya, Bonn ve Paris savaş anlaşmaları şartları altında, ABD'nin himayesi altındadır, ve bundan dolayı h i ç b i r z a m a n **bağımsız** bir **rol** oynayacak durumda değildir." (Max Reimann, "Meclis Seçimlerinin Öğrettikleri", 1953, s.11)

Yani Reimann, Stalin'in tespitlerinin t a m t e r s i n i ilan ediyor. Bu yüzsüz revizyonist, kendi revizyonist mantığına uygun ola-

(Dipnotun devamı bir sonraki sayfada)

4. Son olarak Stalin, emperyalist savaşları **bir** bütün olarak **engellemeye** "yeterli" olamayan o zamanki barış **hareketinin** gerekliliğini, ama sınırlılığını da ortaya koyuyor: Stalin **esas** görevin, **"emperyalizmi yoketmek"** olduğunu hatırlatıyor.

3. SBKP'nin 1952'deki XIX. Parti Kongresi

SBKP'nin XIX. Parti Kongresi, yeterince keskin olmamakla birlikte, öz olarak, Stalin'in yukarıda ortaya konan etraflı açıklamasına dayanmaktaydı.

Bu, Stalin'in katıldığı en son parti kongresiydi ve bütün ülkelerin komünistleri üzerinde büyük etkisi oldu.

SBKP'nin, Kruşçev önderliğinde yapılan XX. Parti Kongresi, diğer şeylerin yanısıra, SBKP'nin XIX. Parti Kongresinin temel tezleriyle de bütün bağlarını koparmak zorundaydı.

XIX. Parti Kongresi tarafından kabul edilen Faaliyet Raporunda, bizi burada ilgilendiren uluslararası karşı-devrimin güçleri konusunda, şunlar etraflıca anlatılıyor:

> "Kapitalist ülkeler, İkinci Dünya Savaşından, bu ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde özünde değişikliklere yolaçan, eşit olmayan sonuçlarla çıktılar. Uzun süren savaşlardan sonra, verilen insan kaybı ve maddi kayıplardan sonra, savaşa katılmış olan bir dizi ülkenin ekonomisi, ağır hasar gördü. Bu, özellikle Almanya, İtalya ve Japonya için geçerlidir. Fransa, Hollanda, Belçika ve birkaç ülke de ağır zarar gördüler. İngiltere hatırı sayılır ölçüde zayıflamıştır.
>
> Amerika Birleşik Devletleri savaştan kârlı çıkmıştır, Amerikan milyarderleri ekonomik durumlarını sağlamlaştırmışlardır." ("SBKP'nin XIX. Parti Kongresine Sunulan Faaliyet Raporu", Moskova 1952, s.14)

Jdanov'un 1947'de yaptığı gibi, 1952'deki XIX. Parti Kongresi de bu anlamda halâ ABD emperyalizmini emperyalist cephenin "zirvesinde duran" güç olarak, kapitalist dünyada gericiliğin "merkezi" olarak nitelendiriyor. (age, s.6)

Acaba Kautsky'nin "ultra-emperyalizm" çağı kehaneti gerçekleşmiş de, ABD emperyalizminin "süper güç" olma çağı mı başlamıştı? XIX. Parti Kongresi Faaliyet Raporu, doğrudan doğruya böyle görüşleri hedef alarak, şöyle devam ediyor:

> "Bununla birlikte, ABD amacına ulaşmayı **başaramamıştır**, Amerikan sermayesinin dünya pazarında hegemonyasını sağlamayı **başaramamıştır**." (age, s.14)

XIX. Parti Kongresi açıkça, o dönemde karneye bağlanmış olan emperyalist güçlerin bağımsız gelişmeleri gerçeğinden yola çıkıyor ve doğru olarak şunu saptıyordu:

> "Bugün emperyalist cepheyi sarsan çelişmeler, bir kapitalist devletin bir diğerine karşı savaş açmasına yolaçabilir." (age, s.39)

(Önceki sayfadaki dipnotun devamı)

rak, ABD'ye karşı yönelen h e r ş e y i n (kızıl mı, yoksa siyah mı olduğuna bakmaksızın) ilerici olduğu sonucunu da çıkarıyor; hattâ aynı broşürde, Almanya'nın yeniden "büyük güç" olmasının, KPD'nin program hedefi olarak formüle edilmesine kadar işi vardırıyor.

Malenkov'un raporunun en önemli eksikliği, o zamanki barış hareketini doğru bir şekilde "sosyalist olmayan bir hareket" (s.34) olarak nitelendirmekle yetinmesi, fakat bir adım daha atıp, Stalin'in çıkardığı "emperyalizm yokedilmelidir" devrimci sonucuna v a r m a m a s ı d ı r . Malenkov, raporunda, barış hareketinin desteklenmesi g ü n c e l görevini, "bütün ilerici ve barışsever insanlığın ana görevi" (age, s.36) olarak saptıyor.

SBKP'nin XIX. Parti Kongresi ve bu parti kongresinden önce yayınlanan Stalin'in "SSCB'nde Sosyalizmin Ekonomik Sorunları" yazısı, bir şeyi her halükârda yanlış anlaşılamayacak şekilde açıklığa kavuşturdu:

Yalnız ABD emperyalizminin "arta" kaldığını varsaymak, tamamiyle yanlıştır! Diğer emperyalist güçler mutlaka yeniden güçleneceklerdir.

Bundan dolayı, eğer emperyalizm yokedilmezse, emperyalistler arası savaşlar kaçınılmazdır (Stalin), ABD emperyalistleri ile diğer emperyalist güçler arasındaki çelişmeler, emperyalist savaşa yol açabilir (Malenkov).

4. Kruşçev revizyonistlerinin emperyalist cephe hakkındaki tavırları

Daha Stalin döneminde görüşlerini ileri süren, ama onun sert bir şekilde mücadele ederek açıkça çürüttüğü modern revizyonistler, SBKP'nin XX. Parti Kongresinde görüşlerini sistemleştirdiler.

Kruşçev revizyonistleri, bir dizi sosyalist devletin varlığının doğurduğu yeni şartlar altında, emperyalizmin —halâ var olduğu kadarıyla— özünün değiştiği ve "barışçıl", "aklı başında", vs. hale geldiği propagandası yaptılar. Ancak "çılgınlar" —bununla sadece devrimciler kastedilmiş olabilir— savaş başlatabilirlerdi ("Genel Çizgi Üzerine Polemik"ten, s.273). Fakat Kruşçev, kendisine önemli (relevant) gözüken tek güçle, ABD ile, bu güçlerin akıllarını başlarına getirmek istiyordu:

> " Biz dünyanın en güçlü devletleriyiz. Eğer biz barış için biraraya gelirsek, hiç savaş çıkmayacaktır." (Kruşçev, "Polemik"te alıntı yapılıyor, s.273)

Kruşçev revizyonistleri durumu genel olarak, sanki emperyalist dünyada ABD'nin egemenliği sayesinde, emperyalistler arası çelişkiler artık emperyalistler arası savaşa yol açacak derecede keskinleşmeyecekmiş gibi ortaya koyuyorlardı. Kruşçev revizyonistleri yalnızca Sovyetler Birliği'ne karşı bir savaş tehlikesi görüyorlardı, ama emperyalistler arası savaşların çıkabileceğini ve kaçınılmazlığını yadsıyorlardı. Kruşçev, Sovyetler Birliği'ne karşı savaş tehlikesini, "barış içinde birarada yaşama genel çizgisi" revizyonist görüşünün ortadan kaldırdığı görüşündeydi.

Kruşçev aynı zamanda XX. Parti Kongresinde şunu propaganda ediyordu:

> "Büyük Britanya, Fransa" gibi ülkeler, "Avrupa'da yeni bir savaş çıkmasına izin vermemekten yana(dır)." ("Kruşçev'in Raporu Üzerine XX. Parti Kongresinin Kararı", s.168; "Batı Berlinli Komünist", "İdeolojik Mücadeleye Katkılar", S.3, s.7)

Hattâ Kruşçev,

> " bütün Avrupa ülkelerinin çıkarlarının, Avrupa'da barışın korunmasından yana" olduğunu iddia ediyordu. (aynı yerde)

Yani Kruşçev, yalnızca ABD emperyalizmini değil, Stalin'in yeniden güçlenecekleri konusunda uyarıda bulunduğu diğer emperyalist güçleri de açıkça zararsız gösteriyordu.

Kruşçev 1958'de Cezayir savaşıyla ilgili olarak utanmazca şunun propagandasını yapıyordu:

> "Biz Fransa'nın zayıflamasını istemiyoruz, biz Fransa'nın gücünün artmasını istiyoruz." ("Polemik"ten alıntı, s.222)

Fransa KP içinde Thorez önderliğindeki sosyal-şövenler, "De Gaulle'ün anti-Amerikan siyasetinin" daha fazla desteklenmesini sağlamak için, elbette ki bu savı coşkuyla benimsediler.

Görüşümüzce, modern revizyonistlerin böylece Lenin ve Stalin'in öğretilerine açıktan açığa saldırdıkları ve tüm cephe boyunca, bütün emperyalistlere karşı proleter sınıf mücadelesine bütünüyle ihanet ettikleri tamamiyle açıktır.

Aynı zamanda Kruşçev, XX. Parti Kongresinde, emperyalizm şartlarında emperyalist güçler arasında savaşların kaçınılmaz olduğu Leninist tezine karşı açıktan mücadele etti. O, şöyle diyordu:

> "Artık savaşların kaderci bir kaçınılmazlığı yoktur." (Bu konuda bkz. "SBKP XX. Parti Kongresinin Temel Görüşleri", İdeolojik Mücadeleye Katkılar 3, s.4/5, "XX. Parti Kongresine Sunulan Faaliyet Raporu", s.43)

Kruşçev, haklı ve haksız savaşları, emperyalizm ile sosyalist ülkeler arasındaki savaşları, ve emperyalist ülkeler arasındaki savaşları ölçüsüz bir şekilde birbirine karıştırıyor, ve emperyalizmin varlığı sırasında "silahsız bir dünya"nın propagandasını yapıyordu.

Kruşçev revizyonistlerinin XX. Parti Kongresinde güçlü bir şekilde ortaya çıkmaları, Stalin'in SBKP içindeki ve dışındaki revizyonizme karşı mücadelesinin ne kadar gerekli olduğunu, ve şimdi, Stalin'in ölümünden sonra, Kruşçev revizyonistlerinin iktidara gelmeleriyle birlikte bütün gücüyle yayılan revizyonist eğilimlerin daha o zamanlar Dünya Komünist Hareketi içinde ne kadar yayılmış olduğunu çok açık bir şekilde göstermiştir.

5. Çin KP'nin, ABD emperyalizminin zararsız gösterilmesine ve Kruşçev revizyonistlerinin onunla uzlaşmasına karşı mücadelesi

SBKP'nin XX. Parti Kongresinde revizyonist çizginin açıkça ilanından sonra, Çin KP, Sovyetler Birliği'nin ABD emperyalizmine teslim olmasına karşı adım adım mücadeleye başladı.

"25 Maddelik Öneri"de, Çin KP, düşman ABD emperyalizminin, hiçbir şekilde dost haline getirilmemesi gerektiğini vurguluyordu.

> "Eğer dost, düşman, ve bizzat kendimiz arasında hiçbir ayrım yapılmazsa, eğer bütün ülkelerin halklarının ve insanlığın geleceği, ABD emperyalizmiyle işbirliğine bağlanırsa, bu, insanları yanıltmaktan başka birşey değildir." ("Öneri", s.4)

Çin KP, burada ve "Polemik"in başka yerlerinde, Kruşçev revizyonistlerinin ABD emperyalizmi ile "çok yönlü" işbirliği karşı-devrimci teorisini ve pratiğini teşhir etti. Çin KP, bu tescilli düşmanı dostmuş gibi göstermeyi suç sayarak teşhir etti.

Bu konuda Çin KP'nin ABD emperyalizmine karşı o zamanki tavrı, şüphesiz

Kruşçev revizyonistlerine indirilen bir darbeydi. Örneğin, "Savaş ve Barış Sorununda İki Çizgi" yorumunda, ABD emperyalistlerinin ister Kennedy ile birlikte, isterse Kennedy'siz,

> "Kruşçev'in vaazlarına ve pohpohlamalarına karşın, cici melekler olmayacakları ..." söylenmektedir. ("Polemik", s.262)

Çin KP'nin, sosyalist ülkelerin çizgisi hakkındaki taleplerine bağlı olarak, aynı zamanda şu talep de bulunmaktadır:

> " b ü t ü n ülkelerin gericilerinin anti-komünist, halk düşmanı ve karşı-devrimci siyasetlerine karşı mücadele etmek." ("Öneri", s.10)

Önerinin üçüncü maddesinde, keza doğru olarak, genel çizginin canalıcı noktalarından biri olarak,

> "başında ABD'nin bulunduğu emperyalizme karşı ve b ü t ü n ülkelerin gericilerine karşı" mücadele edilmesi gerektiği üzerinde ısrarla durulmaktadır. (age, s.6)

Bununla birlikte, Çin KP açık ve tamamiyle doğru olarak, b ü t ü n gericilere ve b i r b ü t ü n o l a r a k emperyalizme saldırırken, tutarlı değildir. Çin KP'nin 25 maddelik önerisi ve dokuz yorumunun dikkatli bir incelemesi, Çin KP'nin çizgisinde tam zıt görüşlerin de bulunduğunu ortaya koyar.

6. Çin KP'nin açık hataları ve "Üç Dünya teorisi"ne açık kapı bırakan formülasyonlar

a) ABD emperyalizminin mutlaklaştırılması

"Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Öneri"nin hemen başlangıcında, üçüncü maddede şöyle denmektedir:

> "Genel çizgi, dünya gerçeklerinin **toplu bir tablosuna, şimdiki çağda** dünyada varolan temel çelişkilerin sınıfsal tahliline dayanmakta ve **ABD emperyalizminin** karşı-devrimci dünya stratejisini hedef almaktadır." ("Öneri", s.6)

Bu bölüm ayrıntılı olarak incelendiğinde, çok önemli bir çelişki görülecektir:

Bir yandan, dünya gerçeklerinin "**toplu bir tablosundan**" ve "şimdiki çağ"dan genel olarak bahsedilmektedir.

Öte yandan, genel çizgi sadece **bir** emperyalizme karşı yönlendirilmektedir, yani gerçekliğin sadece bir **bölümünü** içermektedir.

Görüşümüze göre, yaşadığımız çağda genel çizgi bir bütün olarak **dünya** emperyalizmine karşı yönelmelidir; yanlış bir şekilde —varolan anda bir emperyalizm ne kadar güçlü olursa olsun—, sadece bir emperyalizme indirgenmemelidir.

Çin KP'den yukarıda aktarılan pasaj, sadece ABD emperyalizminin dünya stratejisine karşı önlemler alındığında, bunun, dünya gerçeklerinin "toplu tablosu"na uyduğu görüşünden yola çıkmaktadır.

Gerçeklikte, gerçi ABD emperyalizmi o anda en güçlü emperyalizmdi, fakat genel çizginin hedef alması gereken tek emperyalizm değildi.

Çin KP'nin hatası, Stalin'in ABD emperyalizminin mutlaklaştıırlmasına karşı verdiği önemli mücadele hasıraltı edildiği için, hattâ, işin daha da kötüsü, Stalin'in ABD emperyalizmi yanında, başka emperyalist güçlerin de varolmaya devam ettiğini vurgulaması pratikte reddedildiği için, daha da ağırlaşmaktadır.

Ölümünden kısa bir zaman önce Stalin, yalnızca dış görünüşü görmekle kalmamak gerektiği, bunun yanında —sadece geçici olarak ABD tarafından karneye bağlanmış olan— çeşitli emperyalist büyük güçlerin gelişme yasalarının da dikkate alınması gerektiği konusunda uyarıda bulunmuştu. Onbir yıl sonra, Çin KP bunun tam da tersini yapıyor: Genel çizginin hedef alması gereken "ABD'nin dünya emperyalizmi"nden yola çıkıyor, yani Stalin'in etraflıca anlattığı yasaları görmezlikten geliyor.

Bu, —geçerken söyleyelim— bir o kadar anlaşılamaz bir durumdur, çünkü 1963'te, Fransa'nın ABD'ye karşı muhalefeti gibi dış görünümlere dayanarak da, birbirleriyle rekabet eden **birden fazla** emperyalist gücün varlığını tespit etmek mümkündü.

Peki, "Öneri"nin tekyanlı olarak ABD emperyalizmi üzerinde yoğunlaşması ne gibi siyasi sonuçlar doğurur? Bundan doğan siyasi sonuçlar, özellikle ABD emperyalizminin devlet aracını elinde **tutmadığı** ülkelerin, yani devrimin baş düşmanı olmadığı ülkelerin komünistleri ve işçi sınıfı için, korkunçtur. Genel çizginin t ü m ülkelerin komünist partileri için geçerli olması gerektiği gözönünde bulundurulursa, Çin KP'nin bu tezi; bu ülkeler için, devrimcilerin kendi somut durumlarından bağımsız olarak, devlet aracına gerçekten hakim olan ve ülkede iktidarda olan sınıflara karşı değil; herşeyden önce "ABD emperyalizminin dünya stratejisine" karşı mücadele etmeleri gerektiği anlamına gelir.

Ama tek hata bu değildi. Çin KP'nin çizgisi, baştan itibaren, diğer emperyalist güçlerin ABD ile olan çelişmelerinin —bu çelişkilerin görüldüğü ve kabul edildiği yerlerde bile— yanlış **değerlendirilmesi** büyük tehlikesini içeriyordu.

b) Çin KP'nin diğer emperyalist güçlere tavrı

Çin KP'nin emperyalist Fransa'ya tavrı özel bir önem taşımaktadır. Çünkü 1963'te Fransız emperyalistleri, emperyalist büyük güç olma iddialarını, hem Cezayir halkına karşı (yürüttükleri —ÇN) savaşla, hem de ABD ile olan ciddi çelişkileri ile açıkça ortaya koymuşlardı.

Çin KP'nin bu sorundaki tutumu maalesef hiç de açık değildir.

Çin KP bir yandan "Fransa'nın büyüklüğü"nün desteklenmesini talep eden Kruşçev'i pasajlardan birinde teşhir ediyor ve Kruşçev'in bu tavrını doğru bir biçimde, devrime ihanet olarak nitelendiriyor (Polemik, s. 222);

Genel olarak "emperyalistler arasında insafsız dalaşma" durumuna gelinmesinin kaçınılmaz olduğunu teorik olarak da vurguluyor ve "ABD ile diğer emperyalist güçler arasında hile ve rekabet"in hakim olduğunu tespit ediyor;

Ama bütün bunlara karşın, bu çelişmelerin yanlış değerlendirilmesi, onların siyasi sonuçlarına damgasını vuruyordu. Çin KP'nin, örneğin aşağıdaki savını inceleyelim:

> "Bunun dışında, SBKP yöneticileri ABD'nin **müttefiklerini** k o r k u t u y o r l a r , onların ABD'nin denetimine karşı mücadele etmelerini yasaklıyorlar ve böylece ABD emperyalizminin bu ülkeleri köleleştirmesine ve kendi durumunu sağlamlaştırmasına yardım ediyorlar." ("Polemik", "Savaş ve Barış Sorununda İki Çizgi" adlı yorum, s.285)

SBKP modern revizyonizmine karşı **böylesi** bir polemik, geri tepen bir silaha benzer.

Birinci olarak, Kruşçev revizyonistlerinin ABD'nin müttefiklerini korkuttuğu hiç de doğru değildir. Tam tersine, Kruşçev revizyonistleri, ABD'nin müttefiklerinin emperyalist politikalarını teşvik bile ediyorlardı: Yukarıda aktardığımız, Kruşçev'in "Fransa'nın büyüklüğünün güçlendirilmesi"ni desteklediği örnekte olduğu gibi.

Kruşçev revizyonistleri, Fransa'nın "direnmesi"nin bile olumlu olduğu propagandasını yapıyorlardı. Başka bir yerde Çin KP bunu ihanet olarak teşhir ediyordu. Yukarıda aktarılan bölümde ise herşey birden tersyüz edilmektedir.

Kruşçev revizyonistlerinin yalnız ABD emperyalizmini desteklediklerini varsaymak tamamiyle yanlıştı. Bilakis onlar tüm dünya gericiliği ile, bunlar arasında Fransız emperyalizmi ve hattâ yeniden güçlenen Batı Alman emperyalizmi ile, gittikçe artan bir işbirliğine girişmeye başlamışlardı.

Diğer emperyalistlerin ABD'ye karşı sözümona "direnmesini" şimdi kimin daha fazla desteklediği tartışması, sadece revizyonist görüşler arasında bir tartışma idi. "Direniş"in emperyalistler arası niteliğinin hiç görülmemesi, ya da işin daha da kötüsü, hasıraltı edilmesi, ve böylece bir emperyalizme karşı diğer bir emperyalizmin desteklenmesinin talep edilmesi, bu ikisinin ortak yanını oluşturmaktadır.

Şimdi de Çin KP'nin uluslararası birleşik cephe meselesinde o zamanlar takındığı tavrı inceleyelim.

c) Çin KP'nin "en geniş birleşik cephe" konusundaki görüşleri

"25 Maddelik Öneri"de, uluslararası birleşik cephenin kurulması üzerine şunlar söylenmektedir:

> "ABD emperyalistleri, bütün dünya halklarına karşı muhalefete geçmişlerdir ve onların kuşatması altındadırlar. Uluslararası proletarya, birliğin **mümkün olduğu** bütün güçleri birleştirmelidir ve birleştirebilir. Düşmanların iç çelişmelerinden yararlanmalı ve ABD emperyalistlerine ve onların uşaklarına karşı **en geniş** birleşik cepheyi kurmalıdır." ("Öneri", s.13)

Endişe verici yer, burada en son cümlede bulunmaktadır. Burada, kesin olarak birbirinden ayrı tutulması gereken iki ayrı şey olmalarına karşın, bir nefeste, d ü ş m a n l a r ı n iç çelişkilerinden yararlanılmasından ve "en geniş birleşik cephe"nin kurulmasından bahsedilmektedir.

Böylece tehlikeli bir yola girilmiş oluyor ve devrimin güçlerinin, emperyalistlerin bir bölümü ile birlikte diğer bölümüne, sözümona "merkezi musibet"e karşı bir birleşik cephe içinde birleşmeleri gerektiği revizyonist görüşüne açık kapı bırakılıyordu.— Ve bütün bunlar, "düşmanın iç çelişmelerinden yararlanma" bayrağı altında yapılıyordu. Aslında Çin KP, böylelikle, düşmanların çelişkilerinden yararlanma sorununu aşağıdaki şarta bağımlı kılan Lenin'in temel öğretilerini revizyondan geçiriyordu:

> "Uluslararası yararlanma ... tek tek ulusal malî sermayeye karşı değil, **uluslararası** malî sermayeye karşı yönelmelidir."
> (Lenin, "Yabancı Bayrak Altında", TE, c.21, s.138-139; MLYD'nin tıpkıbasımı ile de karşılaştırınız, s.14-15)

d) Ne amaçla, kime karşı ve kimle birlikte birleşik cephe?

Birleşik cephenin hedefi sorunu ile, birleşik cephenin kime karşı ve kimle birlikte kurulabileceği tesbiti arasında kopmaz bir bağ bulunmaktadır. Uluslararası komünist hareketin **genel çizgisi** ve bu genel çizgiye dayanan birleşik cephe, kendine tali hedefler tayin edemez. Onun hedefi, proleter dünya devriminin dünya emperyalizmine karşı zaferidir. Bundan dolayı, o an ne kadar güçlü görünürse görünsün, sadece belli bir emperyalizmin yıkılmasına yönelemez. Çin KP'nin "Genel Çizgi Hakkında Önerisi", bütün ülkelerdeki proleterlere ve halklara, devrimci müc.delelerinde "esas yönü" göstermek iddiasındaydı. Buna rağmen o, sadece "ABD emperyalizminin karşı-devrimci dünya stratejisine karşı" yöneliyordu. (*)

Bu çelişki, Çin KP'nin, çağımızda Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisi hakkında çok dar ve sınırlı bir görüşe sahip olduğunu göstermektedir. Bu kendini, modern revizyonistlerin ABD emperyalistlerini desteklemelerinden dolayı mahkûm edildikleri, ama yukarıda gösterdiğimiz gibi, diğer emperyalist güçlerin, birleşik cephenin hedeflerini oluşturmadıkları, tam tersine, bunların birleşik cepheye alınıp alınmayacaklarının muğlak bırakıldığı yerlerde, özellikle açık bir şekilde göstermektedir. Modern revizyonizme karşı mücadeleyi, her sorunda ilkesel tavırlardan yola çıkarak sürdürmemenin ne kadar korkunç olduğu, bir kez daha kendini göstermektedir.

Görüşümüze göre,

1. Uluslararası birleşik cephenin, hedefi dünya emperyalizminin yıkılması olan, proleter dünya devriminin güçlerinin birleşik cephesi olduğunun açıklığa kavuşturulması gerekliydi;

2. Stalin tarafından başlatılan, modern revizyonizme karşı mücadeleye geri dönülmeliydi. Stalin, uzak görüşlü bir şekilde ve açıkça, ABD'nin müttefiklerinin sözümona "direnişi"nin, "yüksek kârlar sağlamaya" hizmet ettiğini tespit etmişti. Böylelikle, bu direnişin sanki "olumlu", desteklenebilir, ve hattâ anti-emperyalist niteliği olduğu şeklindeki revizyonist görüş, ayakları havada bırakılıyordu.

Çin KP'nin "25 Maddelik Öneri"de gözüken hatalarını toplu bir şekilde incelersek, proleter dünya devriminin tüm sürecinin hiç de kapsamlı bir şekilde ortaya konmadığı görülmektedir. Lenin'in:

> "çağımızda bu diğer devlet güçleri arasında **hiçbiri** "merkezi musibet" değildir ve olamaz" (Lenin, "Yabancı Bayrak Altında", TE, c. 21, s.130; MLYD tıpkı basımı, s.6)

öğretisi, esasen ayaklar altına alınmıştır. Lenin'in, bir gücün merkezi musibet olamayacağını vurgularken ne kadar haklı olduğu; proleter dünya devriminin homojen, paralel, bütün ülkelerde aynı anda gelişen bir devrim olmamasından bile ortaya çıkmaktadır. İşte tam da bundan dolayı, bütün ülkelerdeki tüm devrimlerin **bir** emperyalist güç üzerinde yoğunlaştırılması fikri, tasfiyeci bir fikirdir; çünkü proleter dünya devriminin, ancak her bir ülkede devrimin zaferi ile, yani **oradaki** devlet iktidarının yıkılması ile gerçekten ilerlediğini reddetmektedir.

Tamamiyle yanlış yöne giden bir başka sonuç ise, Çin KP'nin uluslararası alanda birleşik cephenin aslında nasıl kurulabileceği sorusunu ortaya atmamasında yatmaktadır. Dünya proletaryasının ve ezilen halkların birleşik cephesinin, Avrupa'nın emperyalist ülkelerinde ve Japonya'da, örneğin öncelikle ya da salt ABD emperyalizminin suçlarını teşhir ederek ve salt **ona** karşı birleşerek kurulması imkânsızdır. Leninizm belirtir ki, uluslararası ittifak,

---

( ) Bkz. Not 1: Hangi amaçla birleşik cephe? , s.86

"ezilen halkların kurtuluş hareketlerinin, ezen ulusların proletaryası tarafından, '**anavatan' emperyalizmine karşı** doğrudan ve kararlı desteği olmadan imkânsız(dır), çünkü 'başka halkları ezen bir halk özgür olamaz' (Engels)." (Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s. 85)

"Genel Çizgi Hakkında Öneri"nin tümünde, Leninizmin dünya emperyalizmine karşı devrimci birleşik cephenin "kendi" emperyalizmine karşı mücadele içinde kurulması temel fikrinden hiç bahsedilmemesi, ve ABD emperyalizminin mutlaklaştırılması ve diğer emperyalistlerin zararsız gösterilmesinden dolayı da hiç önemli görülmemesi, önemli bir eksikliktir.

7. Emperyalistler arası savaş olasılığının küçümsenmesi

"Öneri" ve "Savaş ve Barış Sorununda İki Çizgi" adlı yorum, yukarıda aktarıldığı gibi, gerçi emperyalistler arasındaki çelişmelerden teorik olarak bahsetmekte, fakat buna rağmen bu çelişmelerin savaş çıkartacak kadar keskinleşebileceğini görmemektedir. Gerçi Çin KP emperyalist cephe ile sosyalist ülkeler arasında bir savaş olasılığından bahsetmiş, fakat "Öneri"de dünya proletaryasını emperyalist güçler arasında bir savaş olasılığına hiçbir şekilde hazırlamamıştır. Stalin ve SBKP'nin XIX. Parti Kongresi tarafından enerjik bir şekilde vurgulanan, ABD ile, Fransa, Japonya, Batı Almanya ve İngiltere gibi diğer emperyalistler arasında bir savaş olasılığının bu "unutulması", SBKP'nin XX. Parti Kongresinin çizgisi ile çelişmemekte, tersine onunla uyum içinde bulunmaktadır. Orada açık bir şekilde **bütün** Avrupa ülkeleri "barışsever" olarak gösterilmişlerdir.

Geniş ölçüde "ilerici" bir İkinci Dünya teziyle bağıntılı olarak, yeni oluşmakta olan Dünya Komünist Hareketinin saflarına büyük bir güçle giren sosyal-şövenizmin ardında da, işte bu neden yatmaktadır.

Modern revizyonizme karşı mücadelede emperyalistler arası savaş (*) konusunda, emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürme konusunda Lenin'in kesin öğretilerinin de hiç dikkate alınmamış olması, her bakımdan affedilmez birşeydir.

Proletaryanın emperyalist güçler arasındaki bir savaşta nasıl davranması gerektiği sorununu ortaya atan, emperyalist güçler arasındaki çelişmelerin siyasal önemi sorununa, Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisi Marksist-Leninist bir yanıt vermelidir.

"SBKP(B) Tarihi" (Kısa Ders), emperyalist savaşlara karşı Bolşeviklerin çizgisini, Marksist-Leninist çizgiyi kısaca anlatmaktadır:

> "Devrimin Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler tarafından yadsınmasına ve savaş süresince iç barışın korunması hain şiarının karşısına, Bolşevikler, emperyalist savaşı içsavaşa çevirme şiarını koydular. Bu şiar, eğer savaştan kurtulmak ve adil bir barış elde etmek istiyorlarsa, emekçi halkın, bunlar arasında asker üniforması içindeki işçilerin ve köylülerin, silahlarını kendi burjuvalarına karşı çevirmeleri ve onların iktidarını devirmeleri gerektiği anlamına geliyordu.

(*) Bu dikkate almama, emperyalist ülkelerin sosyalist ülkelere karşı bir savaş açması sorunu konusunda da affedilmezdir. Çin KP bu olasılıktan, Lenin'in bu konudaki öğretilerini modern revizyonistlere karşı etraflı bir şekilde savunmaksızın bahsetmektedir.

Burjuva anavatanın savunulmasına ilişkin Menşevik ve Sosyal-Devrimci siyasetin karşısına, Bolşevikler, emperyalist savaşta kendi hükümetlerinin yenilmesi siyasetini koydular.

Bu, savaş kredilerine karşı oy kullanmanın, ordu içinde yasa-dışı devrimci örgütler kurmanın, cephede askerlerin birbirleriyle kardeşleşmelerini desteklemenin ve kendi emperyalist hükümetine karşı **ayaklanmaya** sevketmek için, işçilerin ve köylülerin savaşa karşı devrimci eylemlerinin örgütlenmesi gerektiği anlamına geliyordu." ("SBKP(B) Tarihi", s.202 (209-210), Almanca) (✱)

+++

Görüşümüze göre, ABD emperyalizminin dünya halklarının adeta birincil ya da hattâ tek düşmanı olarak mutlaklaştırılması ile, ABD'nin müttefiklerinin, ABD'ye karşı mücadele ederlerse, "korkutulmaması" talebi arasında sıkı bir bağ vardır. Bu bağ, ABD emperyalizminin ciddiye alınacak tek gerçek düşman olduğu, ve bundan dolayı, ona karşı herşeyle ve herkesle ittifak yapılabileceği görüşünde yatmaktadır. "Öneri"nin bu bağı **henüz** açık bir şekilde kurmadığını kabul ediyoruz.

☆ ☆

☆

II. "PROLETER DÜNYA DEVRİMİNİN BAŞ DÜŞMANI" TEORİSİNİN KÖKENİ VE GELİŞMESİ

Çin KP'nin "25 Maddelik Öneri"sine ve bununla ilgili dokuz yorumun ilgili bölümlerine eleştirinin ne kadar önemli olduğu, ancak daha sonraki gelişmeler de en azından kaba hatlarıyla incelendiği zaman anlaşılır.

Gerçekten de, hemen 1964 sonrasında bile, bir emperyalist ülkenin mutlaklaştırılmasından, yavaş yavaş uluslararası bir "baş düşman teorisi"nin ortaya çıktığı saptanabilir. İlk aşamada bu teori, ABD emperyalizminin mutlaklaştırılması konusunda gittikçe geliştirildi ve mükemmelleştirildi.

Buna bağlı olarak, —Stalin'in önceden söylediği gibi— ABD emperyalizmi ile k e n d i kârları uğruna şiddetle rekabet eden emperyalist dünya sisteminin bu unsurlarını yer yer anti-Amerikan bir birleşik cepheye dahil etme eğilimi açıkça ortaya çıktı.

1968'den sonra —Rus sosyal emperyalistlerinin askerlerinin Çekoslovakya SSC'ni işgal etmesine bağlı olarak—, ABD emperyalizminin yanısıra, Rus sosyal emperyalizmi de mücadelenin hedefleri içine alındı. Böylelikle "baş düşman teorisi"nin özü değiştirilmiş olmadı — şimdi bir yerine iki tane "baş düşman" vardı.

(✱) Modern revizyonistler 1960'ta, devrimci ruhtan "arındırılmış" yeni bir "SBKP Tarihi" yayınladılar. Orada, örneğin yukarıda altı çizilmiş olan pasaj çıkarılmış ve yerine "zararsız" bir pasaj olan "proletaryanın bütün devrimci kitle eylemlerinin desteklenmesi" konmuştur. (Bkz, age, s.237, Almanca)

Bu dönemde iki "süper güç" terimi hem Çin KP hem de AEP tarafından ortaya atıldı ve propaganda edildi. Böylece, pratikte, "Üç Dünya teorisi"nin resmen ilanından yıllarca önce, bir "birinci dünya" inşa ediliyordu. Hem Çin KP, hem de AEP, "iki süper gücü" çeşitli varyasyonlarla halkların baş düşmanı olarak nitelendiriyor ve buna uygun bir çizgi geliştiriyorlardı.

Çin KP'nin bu şekilde daha da geliştirilmiş "Üç Dünya teorisi"nin özellikle öne çıkan b i r belirtisine, yani s a d e c e Sovyet sosyal emperyalizminin mutlaklaştırılmasına karşı mücadelede, AEP kendisini, onun arkasında yatan "birinci dünya teorisi"nden, yani "süper güçler" teorisinden ve öncelikle de "proleter dünya devriminin baş düşmanı teorisi"nden koparmadı. Bilakis, dünyanın bütün halklarının mücadelelerinde "mızrağın sivri ucunu" sözümona baş düşmana, iki "süper güce" yöneltmeleri gerektiği tezi, propaganda alanında daha da güçlendirildi ve Dünya Komünist Hareketinin 1935'ten sonraki belgelerine yanlış bir şekilde dayanılarak geliştirildi.

Biz, daha 1977'de, üç yazı kurulunun "Deng Hsiao-ping'in Üç Dünya Şemasının Eleştirisi" adlı "Ortak Açıklaması"nda, "süper güçlerin halkların baş düşmanı" olduğu tezini reddetmiş ve eleştirmiştik.

Fakat o zamanlar bu teoriye ilk karşı çıktığımızda (*), onun gelişmesini ve çeşitli gerekçelerini tahlil etmemiştik. Sözkonusu "Ortak Açıklama"yı imzalayan bu üç yazı kurulu, Çin KP ve AEP'nin 1963'ten s o n r a yayınlanan belgelerinde yer alan çeşitli yanlış görüşleri bizzat kendileri de uzun bir süre savunmuşlar ve bunlardan büyük ölçüde etkilenmişlerdi. İşte bu yüzden bu üç yazı kuruluna, tüm sorunlar karmaşasının bu belgelere dayanılarak incelenmesi, daha da önemli gözükmektedir. Bundan dolayı, aşağıdaki görüşler, aynı zamanda üç yazı kurulunun kendi belgelerinin özeleştirisel tahlilinin gerekli bir parçasıdır.

1. Çin KP'nin "ABD emperyalizmi baş düşmandır" tezi konusunda 1964 sonrası belgeleri

Dokuz Mayıs 1965'te, Hitler faşizmine karşı zaferin 20. yıldönümü dolayısıyla Pekin'de "Anti-Faşist Savaşın Tarihsel Öğretileri" adlı broşür yayınlandı.

Orada güncel durumun ve görevlerin değerlendirilmesinde şöyle denmektedir:

> "Savaş sonrası dönemde, ABD emperyalizmi **bütün halkların baş düşmanı** haline geldi." (age, s.22)

ABD emperyalizmi

> "kendi müttefikleri üzerindeki denetim ve tahakkümünü" yoğunlaştırmaktadır. "Birleşik Devletler ile müttefikleri arasında uzlaşmaz çelişkiler bulunmaktadır. ABD'nin müttefikleri kendi çıkarlarından dolayı, muhtemelen şu ya da bu zamanda, şu ya da bu fırsatta ABD emperyalizmine karşı çıkacaklardır.
>
> **Bundan dolayı**, bütün dünyanın halklarının ortak görevi, birleşebilecek bütün güçleri **birleştirmek**, mücadelelerini **esasta** ABD emperyalizmini hedef alarak yürütmek, güçleri yoğunlaştırarak bu **baş düşmana** göğüs germektir." (s.23)

(*) (ÇN) Bugün bu teoriye yönelttiğimiz ilk eleştirinin altını yeniden çiziyoruz.

Yani, artık ABD'nin, II. Dünya Savaşından hemen sonra olduğu gibi, tartışma götürmez bir şekilde egemenliğe sahip olmadığı k a b u l edilmektedir. Ama bu kabul edişten, **bütün** güçlerle ABD'ye karşı birleşmek şeklinde ilkesiz bir sonuç çıkarmak çok tipiktir.

Böylelikle bu broşür kendisine temel olarak, Mao Zedung'un 12 Ocak 1964 tarihli, "Panama Halkının ABD Emperyalizmine Karşı Yurtsever Mücadelesini Destekle" çağrısını alıyordu. Bu çağrıda şu propaganda ediliyordu:

> "ABD'nin saldırganlığı, denetimi, müdahalesi ve zorbalığı altında inleyen bütün ülkeler birleşmelidir." (age, s.23; Mao Zedung, "Dünya Halkları, Birleşin ve ABD Saldırganlarını ve Onun Bütün Uşaklarını Yenin" adlı broşür ile de karşılaştırınız, Pekin 1970, s.14)

Gerçekten de Mao Zedung'un 1964-65'teki çağrıları, ABD emperyalizminin ezdiği bütün ülkelerin yalnızca HALKLARINA yapılan bir birleşme çağrısını içermiyordu; bunun yanında, bu ülkelere, yani d e v l e t l e r e ya da hükümetlere de birleşmeleri hedefini gösteriyordu.

Mao Zedung, 27 Ocak 1964 tarihli "Japon Halkının ABD Emperyalizmine Karşı Haklı Yurtsever Mücadelesini Destekle" adlı açıklamasında da şunları söylüyordu:

> "ABD emperyalizmine karşı geniş bir birleşik cephe kurulması için bütün barışsever devletler birleşmelidir, ABD emperyalizminin saldırganlığının, denetiminin, müdahalesinin ve zorbalığının boyunduruğu altında yaşayan bütün ülkeler ve insanlar birleşmelidir." (Mao Zedung, "Dünya Halkları, Birleşin ve ...", Pekin 1970, s.18)

Mao Zedung, 12 Mayıs 1965'te, "ABD Emperyalizminin Silahlı Saldırısına Karşı Dominik Halkının Verdiği Direnişi Destekleme Açıklaması"nı yazdı. Orada şunlar söyleniyor:

> "Bütün barışsever ülkeler birleşiniz. ABD saldırganlığına, denetimine, müdahalesine ve zorbalığına maruz kalan bütün ülkeler, birleşiniz. En geniş birleşik cepheyi kurunuz." (agy, s.26)

Burada da Mao Zedung proleter dünya devriminin "baş düşmanı"ndan bahsetmese bile, "baş düşman teorisi"nin bir SONUCU, yani, bir emperyalizme karşı b ü t ü n güçlerle, hattâ d e v l e t l e r l e de sınıflar-üstü bir ittifak (anlayışı —ÇN) inşa edilmektedir. (*)

Bu çağrıda kaçınılmaz olarak, doğrudan emperyalist devletlerin, bu devletlerin tekelci burjuvazisinin de, halklarla birleşmesi gerektiği dile getirilmektedir. (**)

Çünkü, diğerlerine karşı müdahale, şantaj, denetim ve saldırı yönünde davranan veya davranmaya çalışan her emperyalist gibi, onlar da denetim çabalarına, şantaja, vs. tabi tutulmaktadırlar.

Mao Zedung'un aktarılan çağrısından altı ay sonra, Kasım 1965'te, Pekin'de "SBKP'nin Yeni Yöneticilerinin Sözümona 'Eylem Birliği'nin Çürütülmesi" adlı broşür yayınlandı.

(*) "Hangi Amaçla Birleşik Cephe" adlı Not 1 ile bir kez daha karşılaştırınız. s.86

(**) Bu durum 1970 yılında Mao Zedung'da şöyle göründü: De Gaulle'ün ölümü münasebetiyle Mao bu emperyaliste, "Fransa"nın ulusal bağımsızlığının savunulmasında ... eğilmez savaşçı" olduğu için "içten saygılarını" sundu; oysa De Gaulle gerçekte Cezayir halkının celladı ve Fransız tekelci burjuvazisinin "ulusal çıkarlarının" temsilcisiydi.

Sovyet revizyonistlerinin ABD ile aralarında sözümona h i ç b i r çelişki olmadığı ve onlarla s a l t işbirliği yaptığı yolundaki tamamiyle yanlış değerlendirmeden yola çıkarak, bu broşürde, ilkesel düşüncelerden dolayı değil, güncel bir değerlendirmeden dolayı, Sovyet revizyonizminin "eylem birliğine" dahil edilmesi reddediliyordu. Aynı zamanda, bu mantık çerçevesinde, ABD'ye muhalefet eden emperyalist kesimlerle eylem birliklerinin mümkün olduğu söyleniyordu:

"ABD ile keskin çelişmeleri olan emperyalist ülkelerde, tekelci burjuvazinin Amerikan emperyalistlerine itaat eden bölümünün dışında, ABD'ye karşı az-çok mücadele etmek isteyen bir bölümü de vardır. Halklar, Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede bu sonuncularla bazı sorunlarda ve belli bir dereceye kadar ortak eylemlere girebilirler." (age, s.27-28) (✱)

Burada apaçık propagandası yapılan, ABD emperyalizmi "başdüşmandır" teorisiyle bağlantılı ve her halükârda ABD emperyalizminin mutlaklaştırılmasının doğrudan sonucu olan, uluslararası TEKELCİ BURJUVAZİNİN kesimleri ile ittifak tezinden bağımsız olarak, "proleter dünya devriminin baş düşmanı" teorisi HERBİR ÜLKEDEKİ devrimcilerin ya da halkların, birinci planda ABD emperyalizmine karşı mücadele etmelerini ve böylelikle yerli gericiliğe karşı mücadeleyi ta baştan ikinci plana atmalarını gerektirir. Esasen "Da gong Bao"da Pekin'de yayınlanan 26 Temmuz 1965 tarihli "ABD Emperyalizmine Karşı Tavırda İki Çizgi Mücadelesi" adlı makale, bu sorun konusunda şunları getiriyor:

"Bugünün dünyasında ABD emperyalizmi saldırganlığın ve savaşların ana gücü ve **bütün dünya halklarının baş düşmanıdır. Eğer bir haydut çetesi yakalanmak isteniyorsa, İLKÖNCE ONUN BAŞI yakalanmalıdır;** bütün Marksist-Leninistlerin ve devrimcilerin **birincil görevi,** tüm dünya halklarıyla birleşmek ve mücadelelerinde ABD emperyalizmini esas hedef olarak almaktır."

Bu tutum, "halkların baş düşmanı" teorisinin ikinci korkunç sonucunu, yani b ü t ü n halkların aynı şekilde i l k planda **bir** emperyalizme, bu durumda ABD emperyalizmine karşı mücadele etmeleri gerektiğine ilişkin, her bakımdan mantıksız tezi, kısa ve öz olarak özetlemektedir.

Genel olarak b ü t ü n halklar için bir uluslararası baş düşman tespiti, daha önce vurgulandığı gibi, proleter dünya devriminin paralel bir eylem olduğu, bütün halkların bir vuruşta belli bir emperyalizmi, en büyük emperyalizmi, sonra da ikinci büyüğü, vs. yıkabilecekleri görüşünden yola çıkmaktadır.

Bu, sınırsız bir şematizm, gerçekte sadece proletaryanın ve müttefiklerinin, her bir ülkede kendi özgül düşmanlarını yenmesiyle ilerleyen proleter dünya devriminin gerçek sürecinin açık bir reddidir. Bu süreçte, dünya emperyalizminin zinciri en zayıf olduğu yerde kopar.

Tek tek ülkelerdeki görevler için "ABD uluslararası başdüşmandır" tezi, (ABD dışında) hiçbir ülkede, "kendi emperyalist burjuvazisinin" ya da "kendi" hakim sınıflarının baş düşman olamayacağı anlamına gelir. Devrimin baş düşmanının, herbir ülkede sömürücü **devleti** elinde tutan; yani o ülkede **iktidarda** olan bütün güçlerden oluştuğu konusundaki temel Marksist-Leninist anlayış böylece yürürlükten kaldırılıyor (ya da dünyanın bütün ülkelerinde yalnız ABD emperyalizminin egemen olduğu yönünde yanlış bir durum değerlendirmesi yapılıyor.)

(✱) Biz tekelci burjuvazinin böyle ikiye bölünmesini aşırı şematizm olarak tümüyle reddediyoruz.

1965'te Lin Biao'nun çok anlamlı ve uluslararası alanda geniş bir şekilde yayılan "Yaşasın Halk Savaşının Zaferi" adlı yazısı yayınlandı. Orada şöyle deniyordu:

> "Devrim isteyen hiçbir halk **ya da ülke**, mücadelesinde mızrağın sivri ucunu **ABD emperyalizmine** çevirmemezlik edemez." (age, s.59)

Kanıt olarak Lin Biao, doğrudan Çin devriminin bir baş düşmana, Japon emperyalizmine karşı yöneldiği Anti-Japon Ulusal Kurtuluş Savaşı dönemini göstermektedir. Lin Biao'ya göre, dünya halkları da "aynı şekilde" uluslararası baş düşmana, ABD emperyalizmine karşı mücadele etmeliydiler.

Burada Lin Biao'nun, **bir** ülkedeki strateji ve taktiği, tamamiyle değişik tipte olan, çok daha karmaşık olan ve bütün bir çağı kapsayan **dünya** devrimi sürecine taşıyarak büyük bir hata yaptığı, özellikle açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Lin Biao'nun Çin Devriminin, tam da, dünya çapında kurulan anti-Hitler koalisyona bağlı olarak, Çin'deki çok çeşitli anti-faşist ve anti-Japon güçlerin (komprador burjuvazinin bölümleri de dahil olmak üzere) gerçekten son derece geniş bir ittifakını sağlama olanağının varolduğu aşamasını seçmesi ve tam da **birtek** ülkedeki mücadelenin bu gelişim aşamasının **kendine has özelliklerini**, proleter dünya devriminin genel özellikleri olarak göstermeye çalışması, Lin Biao'nun esasta gerçekten aşırı derecede sağ oportünizme batmış olduğunu göstermektedir.

2. Çin KP'nin iki "süper gücü" mutlaklaştıran 1965 sonrası belgeleri

1965'ten sonra Çin'de Büyük Proleter Kültür Devrimi başladı. Bu dönemdeki uluslararası duruma ilişkin en önemli belgeler, ÇKP VIII. MK'nin 11. ve 12. oturumlarının ortak açıklamalarından sonra, hiç kuşkusuz, 1969 yılında yapılan ÇKP IX. Parti Kongresinin raporudur.

İlk belirtilmesi gereken nokta, raporun hiçbir yerinde "halkların baş düşmanı" teriminin kullanılmamış olmasıdır. Bu durum, dört yıl sonra 1973 yılında yapılan ÇKP X. Parti Kongresinde değişmiştir.

Gerek IX., gerekse X. Parti Kongrelerinde, halkların mücadelesi "emperyalizme, sosyal emperyalizme ve tüm gericilere" yönelik olmalıdır formülasyonlarını görüyoruz. Bu formülasyonlar gerçekten son derece doğru olmalarına karşın, gerçekte bunlara uygun hareket edilmemiştir. Çünkü aynı zamanda görülen odur ki, pratikte mücadele yalnızca ABD ve de Sovyet sosyal emperyalizmine karşı yoğunlaştırılmıştır. (*)

ÇKP IX. Parti Kongresinde:

> "ABD emperyalizminin ve Sovyet revizyonizminin saldırı, denetim, müdahale ve zorbalığına uğrayan tüm **devletler** ve halklar" ("IX. Parti Kongresi Belgeleri", s.112-113, Almanca)

geniş bir birleşik cephe oluşturmalıdırlar denmektedir.

(*) ÇKP'nin IX. ve X. Parti Kongrelerinde iki baş düşmandan, ABD ve Sovyetler Birliği'nden söz edilmemesinin nedenleri arasında, bizce şunlar da sayılabilir: X. Parti Kongresi raporunda, sosyal emperyalistler Hitler'le karşılaştırılmakta ve, bu yolla, sosyal emperyalistler nerdeyse "halkların baş düşmanı" ilan edilmektedirler; gerçekte "dost" saydıkları **Avrupa ve Asya'daki** diğer emperyalist büyük güçleri artık dolaylı olarak "ikinci dereceden düşmanlar" diye adlandırmak istememektedirler. ÇKP yönetiminin ABD emperyalizmi konusunda pek fazla bir taahhüt altına girmeyi istememiş olması da mümkündür.

Böylece Çin KP'nin ABD emperyalizmi karşısında takındığı yanlış tavra bağlı kalınmakla —ona karşı nerdeyse dünyanın bütün diğer devletleri birleşik cepheye dahil edilmektedirler, (zaten ABD emperyalizminin eziyet çektirmediği bir kimse, bir ülke, bir devlet var mıdır ki?)— işte, artık sadece bir tek değil, iki emperyalist güce, yani her iki "süper güce" karşı bile kurulacak olsa, dünya çapındaki birleşik cephenin kapsamı aynı şekilde izin verilemez bir biçimde bu kadar geniş tutulmaktadır.

IX. Parti Kongresinde Mao Zedung'dan bir alıntı vurgulanmaktaydı:

"ABD emperyalizmine ve Sovyet revizyonizmine karşı mücadelede yeni bir tarihsel dönem başlamış bulunmaktadır." ("Peking Rundschau", 24/1969, ya da "Leninizm mi, Sosyal Emperyalizm mi?", Pekin 1969, s.69; "IX. Parti Kongresi Belgeleri", s.117)

Bu alıntının amacı da, açıkça, her iki en büyük emperyalist gücün mutlaklaştırılmasıdır. (*)

ÇKP X. Parti Kongresi raporunda, birleşik cephenin bir bütün olarak emperyalizme karşı yöneldiğinin söylendiği yerde, doğru tavır takınılmış gibi görünmektedir. Fakat aynı zamanda bununla açıkça çelişkili olarak, birleşik cephenin "özellikle" "iki süper gücün hegemonya mücadelesine" karşı yönelmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak başka bir yerde iki "süper gücün" en göze batan biçimde mutlaklaştırılması gerçeği, çok daha ağırlıklıdır:

"ABD ve Sovyetler Birliği'nin hegemonya dalaşması, dünyadaki huzursuzluğun kaynağıdır." ("X. Parti Kongresi Belgeleri", s.28)

Bunu

"giderek daha fazla halkın ve **devletin** görmesi" sözleri ve bu durumun

"Üçüncü Dünya'da şiddetli bir direnmeyle karşılaşması ve Japonya ve Batı Avrupa ülkelerinde hoşnutsuzluk yaratması" (age, s.28-29)

formülasyonu ile, aynı zamanda artık derece derece "dünyanın üçe bölünmesi" inşa edilmekte ve bu bir yıl sonra Deng Hsiao-ping'in Birleşmiş Milletler'de yaptığı konuşmada ayrıntılı olarak ortaya konulmaktadır.

Her iki belgede de bu iki en büyük emperyalist gücün, ABD ve Sovyet sosyal emperyalizminin öne çıkarılması, ve buna bağlı olarak, diğer emperyalist devletleri ve gerici devletleri iki "süper güce" karşı birleşik cepheye katma eğilimi açıkça yeralmaktadır.

(*)Renmin Ribao'nun yeni yıl makalesinde, 1.1.1970 tarihinde, Mao Zedung ilginç bir şekilde, salt bu iki emperyalist gücün bir saldırı savaşının kaynakları olduğu üzerinde yoğunlaşılmasına karşı polemik yaptı. Adı geçen makalede Mao Zedung'dan şu alıntı yapılmaktadır:

"Bütün ülkelerin halkları, birleşin, emperyalizmin —hangisi olursa olsun— ya da sosyal emperyalizmin başlattığı saldırı savaşlarına, özellikle içinde atom bombalarının silah olarak kullanılacağı bir saldırı savaşına karşı mücadele edin. Böyle bir savaş patlarsa, tüm dünya halkları saldırı savaşını devrimci savaşla bertaraf etmelidirler." ("Renmin Ribao", 1.1.1970)

Mao Zedung'un bu tavrı, bir yıl öncekiyle fiiliyatta çelişmektedir. Bu da bize bir kez daha Çin KP'nin propaganda yönteminin, tek tek alıntıları ya da hattâ alıntıcıkları konuşmanın ya da makalenin bağıntısından koparıp alarak, Mao Zedung'un bu konudaki gerçek görüş-

(Dipnotun devamı bir sonraki sayfada)

III. ARNAVUTLUK EMEK PARTİSİ'NİN "DÜNYA HALKLARININ BAŞ DÜŞMANI" TEORİSİ KONUSUNDAKİ BELGELERİ

ÇKP'nin başlıca belgelerinin incelenmesi temelinde, herhangi bir emperyalist gücün halkların "baş düşmanı" olması tezinin Marksizm-Leninizmden iki esaslı sapma oluşturduğunu ya da bunları beraberinde getirdiğini gösterdik:

a) Diğer emperyalist devletlerin, uluslararası "baş düşmana" ya da "baş düşmanlara" karşı bir birleşik cepheye çekilmesi.

b) Bir ülkedeki devrimin, "herşeyden önce", "birinci planda", ya da "mızrağın sivri ucunu yönelterek", vb. "uluslararası baş düşmanı", bir emperyalist gücü ya da en büyük emperyalist güçleri hedef almasını söyleyerek, yanlış yönlendirilmesi ve böylece ülke içindeki egemenlerin ikincil düşman olarak ele alınması. Bu sapmayla el ele olarak, Leninizmin proleter dünya devriminin seyri ve gelişmesinin aynı zamanlı olmayan ve eşit olmayan bir süreç izleyeceği öğretisi de çarpıtılmaktadır.

ÇKP belgelerinde bu iki sapma birden açıkça yeralmakta, kâh biri, kâh diğeri önplana çıkmaktaydı.

AEP belgelerinin incelenmesinde, AEP'nin birinci sapmayı, yani "baş düşman"a, ya da "baş düşmanlar"a karşı diğer emperyalist devletlerle dünya çapında i t t i f a k kurmanın propagandasını **yapmadığı** görülmektedir.

Buna karşılık AEP'de görülen şey, "süper güçler" arasında sayılmayan diğer emperyalist büyük güçlerin bağımsız hareket edebilmelerinin, kendi rollerinin ve olanaklarının, tehlikeliliklerinin esaslı bir biçimde k ü ç ü m s e n m e s i d i r. Özellikle son yıllarda yayınlanan belgelerde bu tavır tamamen açığa çıkmaktadır.

Kanımızca, AEP'nin bu sorun konusunda işlediği hata, ikinci sapmanın, yani bir ülkedeki devrimci mücadelenin, AEP tarafından b a ş düşman tespit edilen düşmana karşı yöneltilmesinin giderek artan şekilde propagandasının yapılması ve inşa edilmesiyle, gittikçe daha da ağırlaşmaktadır.

Arnavutluk Emek Partisinin V. Parti Kongresi

Arnavutluk Emek Partisinin 1 Kasım 1966'da yapılan V. Parti Kongresinde, ABD emperyalizmi baş düşman tespit ediliyordu.

(Önceki sayfadaki dipnotun devamı)

leri hakkında bu alıntılar temelinde bir fikir edinmesini olanaksız hale getirmenin ne kadar saçma olduğunu göstermektedir. Bu örnek aynı zamanda Çin KP içinde uzun bir zamandan beri süregiden, Mao Zedung'un her defasında tek anlamlı bir tavır takınmadığı ya da çelişkili tavır takındığı, değişik çizgilerin mücadelesine bir işarettir.

Burada şunu vurguluyoruz ki, en son alıntı yapılan Mao Zedung'dan pasaj bizim tam onayımızı almaktadır, ama bu pasaj açıkça Çin KP'nin çizgisini, onun merkezi belgelerine ve günlük pratiğine yansıttığı şekliyle, temsil etmemektedir.

"Bu koşullar altında (bütün gericilerin ölümüne mücadelesi koşullarında —YN), halkların, **öncelikle** halkların özgürlüğünün **baş düşmanına —Amerikan emperyalizmine—** karşı geniş bir anti-emperyalist dünya cephesinde toplanması, büyük uluslararası öneme sahip bir görevdir." ("AEP MK'nin Faaliyet Raporu", AEP V. Parti Kongresine sunulmuştur, 1 Kasım 1966, "Naim Frasheri" Yayınevi, s.39 , Almanca)

V. Parti Kongresi, aynı anlamda, emperyalist kurtlar arasındaki çelişkilerden, herhangi bir hayâle kapılmaksızın doğru tarzda yararlanmak talebine bağlı olarak, bu yararlanmanın hedefi olarak şunu ortaya koyuyordu:

"... baş düşmanı, Amerikan emperyalizmini daha da fazla tecrit etmek ve canevinden vurmak." (age, s.16)

Başka bir yerde, Amerikan emperyalizmi hakkında şunlar söylenmektedir:

"Bu düşmana karşı mücadele etmek, günümüzdeki tüm devrimci güçlerin **en önde gelen** enternasyonal görevidir." (age, s.9)

Bu bölümlerden, daha AEP V. Kongresinde, dünyadaki tüm devrimci güçlerin "en önde gelen" görevinin, en büyük emperyaliste, Amerikan emperyalizmine karşı mücadele etmesinin propaganda edildiği, Amerikan emperyalizminin b a ş düşman tespit edildiği açığa çıkmaktadır.

AEP V. Parti Kongresinin daha sonraları daha da büyütülen ve böylece giderek daha da vahimleşen bu hatalarına karşın, V. Parti Kongresi, hiçbir şekilde diğer emperyalistlerle kardeş olmaktan sözetmemektedir. Daha çok, Stalin'in 1952'de yazdığı "SSCB'nde Sosyalizmin Ekonomik Sorunları" yazısına dayanarak, uluslararası durumda, Stalin'in öngörüsü anlamında, eşit olmayan gelişme yasasının işlemesi temelinde önemli bir d e ğ i ş i k l i k ortaya çıktığını; ABD emperyalizminin rakipleri tarafından zayıflatılmakta olduğunu vurgulamaktadır:

"Amerika Birleşik Devletleri, artık diğer kapitalist ülkeler üzerindeki mutlak üstünlüğünü **yitirmiştir, artık** kapitalist güçleri kendi denetimi altında yeniden örgütleyecek durumda değildir." (age, s.13-14)

Fransız emperyalizminin Amerikan emperyalizmine "ciddi ciddi" meydan okuması, doğru bir şekilde, bunun "kapitalist büyük güç olarak (Fransız emperyalizminin —YN) kendi niyetlerine hizmet etmesi" olarak değerlendirilmektedir (s.15). Ek olarak, yeniden güçlenen Batı Alman emperyalizminin savaş tehlikesine yolaçabileceğinden de sözedilmektedir (age, s.16)

Emperyalist kamptaki somut durumun bu doğru değerlendirilmesinden yola çıkılarak, Amerikan emperyalizmine karşı mücadeleyi birazcık olsun gevşetmeksizin ya da Sovyet revizyonistlerinin bu mücadeleye ihanetlerinin teşhirini azaltmak zorunda kalmaksızın, "baş düşman" tezini, o zaman için ABD emperyalizminin "baş düşman" olduğu tezini somut ve ilkesel olarak reddetmek için en elverişli önkoşullar doğmuş durumdaydı. **Fakat bu yapılmamıştır.**

İlerdeki belgelerde ortaya çıkan şey, daha çok, ilkesel açıdan yanlış olan "uluslararası baş düşman" tespiti yüzünden olumlu etkenlerin geri plana itildiği, dünyadaki gerçek gelişmeye ve V. Parti Kongresinde takınılan doğru tavırlara taban tabana zıt olarak, diğer batılı emperyalist güçlerin **giderek daha az** bağımsız emperyalist büyük güçler olarak değerlendirildikleri, ve bunun, "Üç Dünya teorisi"nin yaygınlaşmasını önemli ölçüde kolaylaştıran "süper güçler" teorisinin işine yaradığıdır.

Bu kendini AEP'nin daha VI., ama daha da fazla VII. Parti Kongresinde göstermektedir.

Arnavutluk Emek Partisinin VI. Parti Kongresi

Arnavutluk Emek Partisi'nin 1 Kasım 1971'de yapılan VI. Parti Kongresinde, eskiden de olduğu gibi, hiçbir yanlış anlamaya yer vermeyecek şekilde, ABD emperyalizminin "halkların baş düşmanı" olduğu tespit edilmektedir. Ancak yapılan bu "baş düşman" tespitinin kapsamı, ABD emperyalizmiyle birlikte, öncelikle "süper güçlerin ittifakı" biçiminde hedeflenen Sovyet sosyal emperyalizminin de geniş çapta işin içine alınmasıyla, somut olarak genişletilmiş olmaktadır.

AEP VI. Parti Kongresi raporunda şöyle denmektedir:

"Dünyada vukubulmuş olan ve vukubulmaya devam eden değişikliklere rağmen, Amerikan emperyalizmi halkların başdüşmanı olarak **kalmaya devam etmektedir.**" (AEP MK Faaliyet Raporu", AEP VI. Parti Kongresine sunulmuştur, 1 Kasım 1971, s.20)

Bundan sonra sosyal emperyalizm üzerine, onun

"tıpkı Amerikan emperyalizmi gibi, **onun kadar** tehlikeli, hilekâr ve saldırgan bir düşman" olduğu söylenmektedir. (age, s.24)

Aynı zamanda şunlar propaganda edilmekteydi:

"Halkların bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin önüne dikilen en büyük karşı-devrimci güç, Sovyet-Amerikan ittifakıdır." (s.28)

"Amerikan emperyalizmi ve Sovyet emperyalizmi emperyalist süper güçler olarak kaldıkları ve ortak bir karşı-devrimci stratejiye sahip oldukları sürece, halkların bunlara karşı mücadelesi kesinlikle bir tek kanalda toplanacaktır." (age, s.32)

Şimdilik Amerikan emperyalizminin "uluslararası baş düşman" olduğu tezine bağlı kalınmaktadır.

Aynı zamanda, Sovyet sosyal emperyalistlerinin Çekoslovakya'ya girmesinden sonra, AEP gerçeklerin hesabını vermeye çalışmakta, revizyonist Sovyetler Birliği'nin şövenist ve yeni sömürgeci bir devlet haline geldiğini söylemektedir. AEP bunu, Sovyet sosyal emperyalizmini "baş düşman" kadar "tehlikeli", belirli ölçülerde "aynı zamanda o da baş düşmandır" şeklinde ortaya koyarak, fakat ABD emperyalizminin "baş düşman" olduğu tezinden de vazgeçmeyerek yapmaya çalışmaktadır.

Gerçi "aynı şekilde" kıvırtmacasıyla sorun dil açısından çözülmüş olmaktadır ama, içerik açısından çözülmemektedir.

Görünen odur ki, AEP VI. Parti Kongresinde henüz her iki "süper gücü" de doğrudan doğruya "halkların baş düşmanı" olarak nitelemeye karar verememiştir. (✱)

Böylece, AEP'nin bugüne dek "baş düşman" olarak nitelediği şeyin yerine, somut olarak "Sovyet-Amerikan ittifakı", her iki "emperyalist süper gücün ittifakı" geçirilmiş oluyordu.

(✱) AEP VI. Parti Kongresinde Japon ve Batı Avrupa emperyalistleri, "etki alanlarını genişletmeye" çalışan ve "yeni sömürgeci" bir siyaset güden emperyalist güçler olarak nitelendirilmektedir. Bu emperyalistler kesinlikle halkların müttefiki olarak değerlendirilmemektedirler. (s.22)

Ancak buna karşılık VI. Parti Kongresi, bu emperyalist güçlerin "halihazırda dünya gericiliğini **desteklemek**" için sahneye çıktıklarından

(Dipnotun devamı bir sonraki sayfada)

Böylelikle daha o zamandan, AEP'nin görüşüne göre, bu henüz çok dolaylı ifade edilmesine karşılık, "iki süper gücün" "dünya halklarının baş düşmanı" olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Arnavutluk Emek Partisinin VII. Parti Kongresi

Bir Kasım 1976'da yapılan AEP VII. Parti Kongresinde, artık kesin olarak "iki süper gücün" "baş düşman" olduğu teorisi resmen ilan edilmekte, ve şunlar söylenmektedir:

> "Süper güçler ister tek tek, isterse birarada olsunlar, aynı ölçüde ve aynı anlamda sosyalizmin, halkların özgürlük ve bağımsızlığının baş düşmanıdırlar." ("AEP MK Faaliyet Raporu", AEP VII. Kongresine sunulmuştur, 1 Kasım 1976, Viyana 1977 baskısı, Almanca, s.170)

Başka bir yerde "iki süper güç" hakkında şunlar söylenmektedir:

> "İkisi de aynı derecede tehlikeli oldukları için, iki süper güç en büyüktürler ve halkların baş düşmanıdırlar." (age, s.191)

Görünen odur ki, buradan yola çıkarak hangi emperyalist gücün en büyük olduğunun hangi ölçüte göre tespit edileceği, çok problemli hale gelmiştir. Eğer AEP'nin şimdiye kadarki akıl yürütme tarzı, Amerikan emperyalizmini en büyük (emperyalist güç —ÇN) tespit etmek ve esas olarak bu yüzden uluslararası "baş düşmanı" belirlemek idiyse, o taktirde bu ölçüte neden sadık kalınmadığını ve eskiden yapıldığı gibi **en büyük** emperyalist gücün neden "baş düşman" olarak değerlendirilmediğini anlamak güçtür. Şimdi ölçüt olarak alınan şey, "en büyük iki emperyalist gücün" hangileri olduğudur. Ve böyle olunca da, "baş düşmanlar"ın tespiti işinde "en büyük" emperyalist güçlerden üçünün, dördünün, beşinin ya da altısının neden ölçüt alınamadığı meselesi ortaya çıkmaktadır. VII. Parti Kongresinde, Leninizmin öğretileri ve Stalin'in 1952'de yaptığı uyarılarla çelişen bir biçimde, "iki baş düşman" tespitini haklı çıkarmak için, "süper güçler teorisi"nin bu iki emperyalist ile diğer emperyalist güçler arasında **nitel** bir fark inşa etme doğrultusunda geliştirildiği hissedilmeye başlamaktadır.

Ancak, "süper güçler" kavramının kullanılması da, açmazdan kurtulmaya yardım etmemektedir, tam tersine, bu kavram hiçbir yerde ikna edici bir biçimde tanımlanmadığı için, açmazı daha da derinleştirmektedir (*).

(Önceki sayfadaki dipnotun devamıdır)

sözetmekte, böylece bunların bizzat kendilerinin de dünya gericiliğine dahil oldukları nerdeyse gizlenerek, haklarında zararsızlarmış gibi bir değerlendirme yapılmaktadır.

(*) Bu arada bu tutum, AEP'nin daha sonraları, Çin'den de "süper güç" olarak sözetmeye, ve böylece artık "üç süper güç"ten bahsedilmeye başlanmasıyla onaylanmış olmaktadır. Teorik karmaşa, bu üç "süper gücün" hepsinin birden değil de, yalnızca **ikisinin** "baş düşman" olarak nitelendirilmesiyle daha da artmaktadır. Mehmet Şehu, "Sosyalist Arnavutluk'un 35 Yıldır İzlediği Yolda Kazandığı Zaferlerin Muazzam Bilançosu" adlı, 28.11.1979 tarihli broşürde, "halkların üç süper güce duyduğu nefret"ten sözetmektedir. (age, s.80-81)

AEP'nin burada diğer emperyalist güçlerle ittifak talep etmediğini, tersine, bunu reddettiğini vurguluyoruz. Fakat buna rağmen VII. Parti Kongresi, halkların mücadelesini tekyanlı olarak iki "süper güce" karşı **yoğunlaştırmakla**, diğer emperyalist güçleri düşüncesizce küçümsemiş oluyordu, ki bu tutum, V. Parti Kongresine oranla ciddi bir geri adım anlamına geliyordu.

Gerçi Enver Hoca VII. Kongre Raporunda ABD emperyalizmiyle Batı Avrupalı emperyalist güçler arasındaki "çelişkilerden", "çekişmelerden ve rekabet"ten (s.184) sözetmekte, hattâ Stalin'in 1952'de yazdığı harika pasajdan alıntı bile yaparak, Batı Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya gibi ülkelerin "bağımsız gelişme yolunda olduklarını" söylemektedir (s.184-185). Enver Hoca, "Stalin'in bu tahlili ve öngörüsü tümüyle gerçekleşmektedir" demektedir. (age, s.184)

Fakat Stalin'den alıntı yaptıktan hemen sonra, durumu, sanki 1966'daki V. Parti Kongresinde yapılan tahlilden bu yana, diğer emperyalist güçlerin bağımsızlıkları açısından bir gerileme olmuşçasına ortaya koymakta ve böylelikle, Stalin'in görüşlerine katılmasının somut olarak geçersiz olduğunu açıklamış olmaktadır. Enver Hoca şöyle demektedir:

> "... iki büyükle, özellikle de Amerikan emperyalizmiyle karşılaştırıldığında, onlar (Batı Avrupa ülkeleri —YN) ekonomik, askeri ve siyasi potansiyel bakımından zayıftırlar. Böylece bu Batı Avrupa Devletleri parmaklarını şöyle bir iyice "bal çanağına" daldıramamakta, ve bu durum yalnızca ekonomik alanda ve gelişmekte olan ülkeler bakımından sözkonusu olmakla kalmamakta, aynı zamanda bu devletlerin siyasi görüşlerine de, hadi **hiç gözönüne alınmıyor** demeyelim, çok az dikkat gösterilmektedir. Amerikan emperyalizmi öyle bir statüko kurmuştur ki, yalnızca bu ülkelerin **ekonomik karışma** olanaklarını **ortadan kaldırmakla** kalmamış, aynı zamanda **müttefiklerinin ağızlarını da tıkamıştır.**" (age, s.185-186)

Kanımızca bu değerlendirme Stalin'in görüşlerine taban tabana zıttır ve örneğin Amerikan emperyalistleri ile Batı Alman emperyalistlerinin İran'da, Türkiye'de, Nikaragua'da vb. rekabete giriştikleri gerçeğini tanımazlıktan gelmektedir.

Stalin'in berrak bir şekilde yol göstermesinden yaklaşık çeyrek yüzyıl sonra yapılan böyle bir değerlendirme, AEP burada, bırakalım gizli-kapaklı kalmayı, artık açık olgular olarak günyüzüne çıkan besbelli gerçekleri gözönüne almadığı için daha da anlaşılmaz olmaktadır. Böylelikle, "süper güçler teorisi" ve "baş düşman teorisi"nde ayak diremek suretiyle, diğer büyük emperyalist güçlerin oynadığı bağımsız rolün neden anlaşılmak istenmediği, çarpıtıldığı, iyice açığa çıkmaktadır. Bu teoriyle bütün ilişkiler koparılmadan, gerçi Stalin'den alıntı yapılabilir ama, onun siyasi mantığı gerçekte bir bütün olarak kavranamaz ve bugünkü duruma uygulanamaz.

"Baş düşman teorisi" konusunda AEP'ye yöneltilecek eleştirilerin, bütün halklar öncelikle "iki süper güce" karşı mücadele etmelidirler yanlış anlayışı üzerinde yoğunlaştırılması gerektiği, VII. Parti Kongresinde açıkça ortaya çıktı. Bu (baş düşman teorisi = iki süper güce karşı mücadele esastır —ÇN) aynı kapıya çıkmasaydı, bir ya da iki uluslararası "baş düşman" tespit etmenin hiçbir anlamı olmazdı ve bu tespit yalnızca teorik bir oyun olmaktan öteye gitmezdi. Fakat bu taktirde de, "Üç Dünya teorisi"nin kilometre taşlarından biri olan bir "Birinci Dünya"nın varlığı kabul edilmiş olduğu için, bu, üç dünya teorisine verilmiş bir taviz olurdu.

Aynı zamanda, doğrudan doğruya "süper güçler teorisi" ve "baş düşman teorisi"nden çıkan, diğer emperyalist büyük güçlerin küçümsenmesi meselesine karşı da mücadele edilmelidir.

AEP'nin Haziran 1977'de yayınlanan "Devrimin Teori ve Pratiği" adlı makalesi

AEP merkez yayın organında 1977'de yayınlanan "Devrimin Teori ve Pratiği" adlı makalede, ÇKP'nin bugün artık yalnızca Sovyet sosyal emperyalizmi "baş düşman"dır tezi tartışılırken, bütün ülkelerin halklarının devrimci pratiği için bir ya da iki "baş düşman" tespit etme teorik hatasının sonuçları —VII. Parti Kongresinde olduğundan daha da açık bir biçimde— açığa çıkmaktadır. Bu program niteliğindeki makalenin tayin edici önem taşıyan pasajlarını inceleyelim:

> " Belirli bir anda, uluslararası planda baş düşmanın kim olduğunu tayin etme sorunu, devrimci hareket açısından büyük önem taşımaktadır. Olayların akışını, bugünkü durumun sınıfsal tahlilini dikkate alan Partimiz, ABD emperyalizmi ve Sovyet sosyal emperyalizminin, bu **iki süper gücün** bugün 'halkların en büyük düşmanı ve baş düşmanı' olduklarını ve bu anlamda 'aynı ölçüde tehlikeli olduklarını' vurgular." (Bkz. "Devrimin Teori ve Pratiği", "Kızıl Bayrak", MLPÖ yayın organı, S.164, s.23. Alıntıdaki tek tırnak işaretleri, AEP VII. Parti Kongresinde yapılan formülasyonları içine almaktadır, s.191)

Daha ilerde, bu tezin anlamını vurgular ve bütün eleştirileri daha baştan geriye püskürtür biçimde, şunlar söylenmektedir:

> "Bu büyük gerçeğin inkârı ("iki süper gücün aynı ölçüde ve eşit derecede sosyalizmin, ulusların özgürlük ve bağımsızlığının düşmanı" olduğu gerçeği) ... devrimin ve halkların bağımsızlığının geleceği açısından çok felâketli sonuçlara götürür ve büyük tehlikeler arz eder." (s.24)

Makale, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının mücadelesiyle ilgili olarak, "iki süper güç başdüşmandır" tezinin hangi **pratik sonuçları doğuracağını** göstermektedir.

Herhangi bir kısıtlamaya gidilmeksizin ya da ayrım yapılmaksızın, bu bölgelerin halklarından toptancı bir şekilde şunlar talep edilmektedir:

> "Bu mücadele kaçınılmaz olarak çok sayıda düşmanı, emperyalist baskıcıları ve ö n c e l i k l e ve e n f a z l a , dünyanın b ü t ü n halklarının en tehlikeli düşmanları olarak iki süper gücü hedef almaktadır ve almak zorundadır..." (s.8)

Burada, "süper güçler baş düşmandır" tezine uyulmamasının "felâketli sonuçlar" doğuracağı değil, fakat bu teorinin tamamen şematik olan ve gerçekle ve proleter dünya devriminin yasalarıyla çelişen pratik sonucu, yani kendi özelliklerinden bağımsız olarak h e r ülkede "öncelikle" ve "esas olarak" iki "süper güce" karşı mücadele edilmesi gerektiği sonucu açığa çıkmaktadır. Az sayıda **örnek** bile, bu teorinin ne kadar yanlış olduğunu göstermeye yetmektedir.

Henüz Amerikan emperyalistlerinin yegâne "baş düşman" olduğu propagandası yapılırken ve **Cezayir** daha bir Fransız sömürgesiyken, elbette ki Cezayir halkının baş düşmanı Fransız emperyalizmiydi; henüz Amerikan emperyalizmi işgal etmeden önce, **Vietnam**'da da durum aynıydı.

Devlet cihazını ve ülke içinde egemenliği elinde bulundurduğu için, bizzat kendi egemen sınıfının baş düşman olduğu bir dizi ülkeden hiç sözetmesek bile, bugün, "iki süper gücün" baş düşman tespit edildiği günümüzde, açıktır ki, **Angola**'da baş düşman Portekiz sömürgeciliği, aynı şekilde **Kuzey İrlanda**'da baş düşman İngiliz emperyalizmi, **Dahomey**'de Fransız emperyalizmidir, vb.

"Öncelikle" "iki süper güce" karşı mücadele edilmesi talebi, ABD ya da Rus sosyal emperyalizminin esas emperyalist baskıcı olmadığı ülkelerde, felâketli sonuçlara yol açacaktır. Çünkü bu ülkelerde halklar gerçek emperyalist sömürgeci efendilerini böylece hesaptan çıkaracaklar, bunlara karşı mücadeleyi "tali" ele alarak çıkmaz ayın son Çarşambasına erteleyecekler, yani bunların devrilmesini olanaksız hale getirmiş olacaklardır. Burada, tam da, Cezayir halkının Fransız emperyalizmine karşı mücadele ettiği dönemde, Fransız revizyonistlerinin tavırlarından edinilen deneyimlere bakmak, bu tür kavrayışların pratikte nelere yolaçtığını çok açık olarak göstermektedir. Bilindiği gibi, o dönemde Fransız revizyonistleri, "baş düşman teorisi"nden yola çıkarak, ABD emperyalizminin kollarına düşmektense, Cezayir'in Fransa'ya bağımlı kalmasının daha iyi olacağı tezini kullanıyorlardı.

*****   *****

Necmiye Hoca'nın "AEP'nin İzlediği Sınıf Mücadelesinin Geliştirilmesine İlişkin Devrimci Politikanın Bazı Temel Sorunları" adlı broşürü
==

Arnavutluk merkez yayın organında 1977 Temmuzunda yayınlanan makalede, iki "uluslararası baş düşman" teorisinin pratikteki felâketli sonuçları özellikle açık olarak yeraldığında, hemen hemen aynı tarihlerde, 1977 Haziranında, "AEP MK'ne Bağlı Marksist-Leninist Bilimler Enstitüsü" yöneticisi Necmiye Hoca, buna ek olarak, bu tezi teorik olarak temellendirmeye ve genelleştirmeye çalıştırmıştır.

Necmiye Hoca'nın "AEP'nin İzlediği Şınıf Mücadelesinin Geliştirilmesine İlişkin Devrimci Politikanın Bazı Temel Sorunları" adlı broşürü, "dünya halklarının baş düşmanı" sorununu, o güne kadar AEP'nin bu konuda takındığı tüm tavırlardan daha ayrıntılı şekilde temellendirmeye çalışmaktadır.

Necmiye Hoca'nın broşürü, bizi, "süper güçler" ve "uluslararası planda baş düşman" tespit etmeye ilişkin teoriye getirdiğimiz eleştirileri derli toplu biçimde tekrar ortaya koymaya zorlamaktadır. Bunu yaparken, Dünya Komünist Hareketinin belgelerine ve Lenin ve Stalin'in ana tezlerine tekrar başvurmak ve bazı doğru olmayan tezleri çürütmek zorundayız.

N. Hoca şöyle yazıyor:

> "Doğru devrimci bir **dış politika** izlemek için, belirli bir tarihsel dönemde, uluslararası planda baş düşmanı belirlemek, çok büyük bir önem taşımaktadır.
>
> Partimizin bu sorun konusundaki görüşü **zaten** açıktı. VII. Parti Kongresi bu görüşü **yeniden** açıkladı: Amerikan emperyalizmi **ve** Sovyet sosyal emperyalizmi, iki süper güç, bugün 'halkların en büyük düşmanları ve başdüşmanıdırlar', bu yüzden 'bunlar eşit derecede tehlikelidirler'. ("AEP VII. Parti Kongresi", s.191)
>
> Bu sonuç, uluslararası objektif koşulların, dünya çapındaki temel çelişmelerin, sınıfsal bakış açısından yola çıkarak yapılan Marksist-Leninist bir tahlili temelinde çıkarılmıştır." (age, s.64-65)

Burada ilk göze çarpan şey şudur: N. Hoca, sorunu başta sözde **dış politika** sorunuymuş gibi ele almakta, fakat daha sonra hiç de bu alanda kalmamakta, "baş düşman" sorununun yalnızca Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nin dış politikasını değil, b ü t ü n halkları ilgilendirdiği noktasından yola çıkmaktadır. İşte bu yüzden, belirli dönemlerde belirli baş düşmanlara karşı **bir sosyalist devletin dış politikası**

sorununu, **bütün halklar** için bir "uluslararası baş düşman" inşa etme meselesinden net bir şekilde a y ı r m a k ve bu çok farklı şeylerin birbirine karıştırılmasına hiçbir şekilde izin vermemek gerekecektir.

(Hemen işaret edelim ki, AEP politikasının bizzat kendini sunuş tarzında giderek sıklaşan "zaten" sözcüğü, buraya hiç uygun düşmemektedir, çünkü bir önceki AEP VI. Kongresinde, bilindiği gibi, henüz tek başına ABD emperyalizmi "halkların baş düşmanı" olarak nitelendirilmektedir, ki herkes kolayca açıp bu noktayı yeniden okuyabilir.)

N. Hoca kendi kavrayışını desteklemek için Dünya Komünist Hareketinin belgelerine başvurmakta ve doğrudan doğruya şöyle devam etmektedir:

> "Komintern'in 1935'teki VII. Kongresinde **halkların baş düşmanı** tespiti yapılmıştı; bu o zamanlar nazi Almanyasında, faşist İtalyada ve militarist Japonya'da vücut bulmuş olan faşizmdi. Faşizmin halkların baş düşmanı olduğu, İkinci Dünya Savaşı tarafından açıkça doğrulanmıştı.
>
> İkinci Dünya Savaşından sonra, uluslararası komünist hareketin forumu olan Enformasyon Bürosu, **halkların baş düşmanını** tespit etti— Amerikan emperyalizmi.
>
> Bu tez, Kruşçev revizyonistlerinin bu tespitin kabul edilmesini engellemek için sarfettikleri tüm çabalara karşın, 1957 yılında yapılan ilk ve 1960 yılında yapılan ikinci Moskova Toplantılarında da onaylandı. Sovyetler Birliği sosyalist bir ülkeden kapitalist-revizyonist ve sosyal-emperyalist bir ülke haline dönüşünce, Amerikan emperyalizminden başka, yeni bir baş düşman daha ortaya çıkmış oldu. Böylece, **devrimin, sosyalizmin ve halkların** eşit derecede tehlikeli **iki** baş düşmanı ortaya çıktı." (age, s.65-66)

Burada ilk göze çarpan şey şudur: N. Hoca ele aldığı kısa tarihsel kesitte, bu sorunlar karmaşasını sistemli ele almamakta, yani emperyalizm ve proleter devrimleri çağıyla işe başlamak yerine, İkinci Dünya Savaşının patladığı koşullardan başlamaktadır.

Bu bir r a s l a n t ı d e ğ i l d i r ! Ne N. Hoca, ne de başka bir kimse, Lenin ve Stalin'de bir ya da iki emperyalist gücün, "devrimin, sosyalizmin ve halkların baş düşmanı" olduğu doğrultusunda bir tek ima bile bulamaz.

Tam tersine, Lenin I. Emperyalist Dünya Savaşı döneminde, bu tür tezler ortaya atıldığında, bunlara karşı esaslı bir **mücadele** vermiştir. Bilindiği gibi, I. Dünya Savaşında, savaşan iki taraftan hiçbiri "haklı", "biraz daha iyi", ya da "daha az tehlikeli" değildi. Lenin, emperyalist devletler koalisyonlarından birinin "kötülüklerin merkezi" olduğu, herşeyden önce ve ilk başta bunun işinin bitirilmesi gerektiği anlayışına karşı yorulmak bilmeden mücadele etmiştir. Biz, proleter dünya devriminin tüm güçleri için ortak bir başdüşman tespit etmek anlamına gelen "uluslararası baş düşman" kavramını kararlılıkla reddederken, işte tam da Lenin'in tüm proleter dünya devrimi çağı için geçerli olan sözlerine dayanıyoruz.

Lenin;

> "**çağımızda** bu diğer devlet güçlerinden **hiçbirinin** 'tüm kötülüklerin kaynağı' olmadığını ve o l a m a y a c a ğ ı n ı " ("Yabancı Bayrak Altında", 1915, Lenin, TE, c.21, s.130; aynı zamanda bkz. MLYD s.6) vurguluyordu.

Lenin'in altını çizdiği gibi, "baş düşman" kavramı, ancak eğer bundan tüm büyük emperyalist güçler **sisteminin** **b ü t ü n ü** anlaşılıyorsa uluslararası planda kullanılabilir. Lenin kısa ve bağlayıcı biçimde şöyle diyordu:

> "baş düşmanımız, **emperyalizmdir.**" ("Marksizm ve Ayaklanma", 1917, Lenin, TE, c.26, s.5) (*)

AEP MK'ne bağlı Marksist-Leninist Bilimler Enstitüsü'nün müdürü olan N. Hoca'nın Lenin'in bu açık görüşlerinden haberdar olmadığı düşünülemez. Ne yöntem, ne de içerik bakımından, Lenin'in bu temel görüşlerinin bilmezlikten gelinmesi ve bir kenara atılması tavrını, işte bu yüzden kesinlikle kabul edemeyiz.

Birinci Dünya Savaşı **sonrası** dönemi incelersek, bu zaman dilimi içinde iki noktanın açıkça ortaya çıktığını görürüz:

a) Sosyalist bir ülkenin dış politikası açısından, belirli, genellikle oldukça kısa bir zaman dilimi içinde, gerçekten de bir "baş düşman" varolabilir. Fakat böyle bile olsa, bu bütün ülkelerin değil, yalnızca tek bir ülkenin baş düşmanıdır.

Bu şekilde, Lenin'in ortaya koyduğu gibi, Birinci Dünya Savaşı sonrasında kısa bir dönem için **Alman** emperyalizmi, genç Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti Rusya'nın baş düşmanıydı. Ayrıca, o günkü güçler dengesine göre, Lenin tam da bu baş düşmanla Brest-Litovsk anlaşmasını yapmıştı. Açıktır ki, sosyalist bir ülke, somut bir tahlil temelinde, dış politikasında barış içinde bir arada yaşama alanında, yani resmi diplomatik faaliyetleri çerçevesinde, bir "baş düşman" tespit edebilir (fakat bu baş düşmanın kimliği çok çabuk değişebilir). Fakat bu tespit, h i ç b i r ş e k i l d e **dünya halkları** için geçerli değildir, ve, o halde burada sözkonusu olan şey, "uluslararası baş düşman" adı verilen şeyden tamamen **farklı** birşeydir.

b) Bu dönemde salt Sovyetler Birliği'nin dünyadaki durumunu değil, tüm dünya politika sahnesini ilgilendiren şey şudur: Stalin, Lenin'in ölümünden sonra, Parti Kongresine sunduğu raporlarda, çoğu kere çeşitli emperyalist büyük güçler arasında, gündelik siyaset gereği, farklılıklar gözetmiş, fakat buradan yola çıkarak, tüm halklar için geçerli bir baş düşman b e l i r l e m e m i ş t i r .

O anda e n b ü y ü k emperyalist güç olan gücün aynı zamanda e n t e h l i k e l i savaş kışkırtıcısı, ya da hattâ "uluslararası baş düşman" olması gerektiği varsayımı, hiçbir yerde temele sahip değildir ve tarihsel deneyimlere tümüyle ters düşmektedir.

(*) Lenin bu dönemde, açık bir proleter dünya devrimi teorisi kurmuş bulunuyordu. Lenin ayrıca, emperyalizm koşullarında ülkelerin eşit olmayan gelişmesi yasası nedeniyle, proleter dünya devriminin **bir vuruşta** gerçekleşemeyeceği, **bütün** emperyalistlerin yokedilmesi gerektiği, tek tek ülkelerde "kendi" gerici, egemen sınıflarının ya da iktidarın devrilmesi gerektiği, ve "baş düşmanın kendi ülkesinde bulunduğu" hükümlerine dayanıyordu. Bütün bunlar, geçici, yalnızca belli bir dönem için geçerli tezler olmayıp, ilkesel ve genel tezlerdir. Bütün çağ boyunca geçerlidirler ve "uluslararası baş düşman" tespit etmenin, Leninizmin proleter dünya devriminin gelişmesi ve seyri konusundaki kendi içinde tutarlı teorisini hedef aldığını kanıtlamaktadır. (Üç yazı kurulunun "Proleter Dünya Devriminin Güçleri ve Seyri" adlı IV. Bölümle de karşılaştırınız, s.26 ve devamı)

Stalin, emperyalistlerarası çelişkilerin mümkün olduğunca canlı bir tablosunu sunabilmek, kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişme yasalarını mümkün olduğunca somut ortaya koyabilmek ve uluslararası siyasetin anlaşılması için yol gösterebilmek amacıyla, doğal olarak emperyalist güçler arasında **ayrım yapıyordu**. Fakat bu tür ayrımlardan **değerlendirmeler** çıkarmıyor ve bunları proleter dünya devriminin stratejik meselelerine temel oluştursun diye ileriye sürmüyordu.

Örneğin 1952'de, henüz geçerli durumdaki Versay Antlaşması koşullarında, Stalin şunları tespit etmişti:

> "eskiden ... İngiltere, Fransa, Almanya ve kısmen Amerika esas sömürücüler" iken, "şimdi ... dünyanın mali bakımdan esas sömürücüleri ... Kuzey Amerika ve kısmen de İngiltere"dir. ("SBKP(B) XIV. Parti Kongresi", Stalin, TE, c.7, s.233-234)

Aynı yerde ABD hakkında devamla şu tespitler yapılmaktadır:

> O "her bakımdan gelişmektedir: Gerek üretim, gerek ticaret ve gerekse birikim bakımından." (age, s.231)

İki yıl sonra, 1927'de, Stalin güncel farklılıklar anlamında, ülkeler arasında "hızla gelişen kapitalizm" (ABD ve Japonya) ve "ekonomik bakımdan gerileyen ülkeler" (İngiltere) biçiminde ayırımlar yapmaktadır. (Stalin, "SBKP(B) XV. Parti Kongresi", TE, c.10, s.238)

Gene bir yıl sonra, 1928 yılında, Stalin, —diğer emperyalist zıtlıkların varlığı ortadan kalkmaksızın— gene de

> "Amerikan kapitalizmi ile İngiliz kapitalizmi arasındaki zıtlığın baş zıtlık haline geldiğini" ("SBKP(B) MK Temmuz Toplantısı Sonuçları Üzerine", c.11, s.176) tespit ediyordu.

Oysa Stalin gene de, bu iki emperyalist büyük gücü "süper güçler" ya da "dünya halklarının baş düşmanı" olarak adlandırmayı **düşünmüyordu**. O yalnızca İngiltere ile Amerika arasında o zaman varolan zıtlığın özelliğini, yani İngiltere'nin yıldızının sönmekte ve ABD'nin yıldızının giderek parlamakta olduğunu (age, s.176) gözönüne almakla kalmıyor, aynı zamanda göreceli olarak çok daha güçsüz, fakat "güç kazanmakta olan Almanya"yı da hesaba katıyordu. (Bkz. "SBKP(B) XV. Parti Kongresi", Stalin, TE, c.10, s.238)

1933'te Almanya'da intikam düşüncesinin zaferinden sonra Hitler Almanyasının artan uluslararası önemi sırasında yapılan tahliller bilinmektedir. Fakat bu tahliller de N. Hoca'yı hiçbir şekilde haklı çıkarmamaktadır.

Şimdi de kısaca N. Hoca'nın, 1935'te Komintern'in VII. Dünya Kongresinde, faşist devletlerin "uluslararası baş düşman" tespit edildiği iddiasını ele alalım.

N. Hoca burada açıkça, emperyalist ya da faşist savaş kışkırtıcılarına karşı dünya çapında **demokratik** mücadele sorununu, proleter dünya devrimi, bütün ülkelerin halklarının **devrimi** sorunuyla karıştırmaktadır.

Çünkü ne G. Dimitrov'un VII. Dünya Kongresine sunduğu raporun, ne de ilgili kararların **hiçbir yerinde**, faşist devletlerin "devrimin baş düşmanı", ya da "dünya halklarının baş düşmanı" olduğundan sözedilmemektedir. (*)

(*) Not 1: "Hangi amaçla birleşik cephe?" ile de karşılaştırınız. s. 86

Bilindiği gibi, VII. Dünya Kongresi, dünya devrimi sorununu, halkların kurtuluşu sorununu değil; **dünyada savaş tehlikesi** sorununu ele almıştı. Bununla ilişkili olarak —**yalnızca** bu konuyla ilişkili olarak—:

"**Savaş** yangınının asıl kışkırtıcısı olan Alman faşistleri ..."

"Asıl **savaş** kışkırtıcısı olan Alman faşizmi ... **barışın** baş düşmanı ... Avrupa'da **savaş** yangınının asıl kışkırtıcısı ..."

gibi formülasyonlar kullanmıştı.

Bütün bu formülasyonlar çok açık ve kesin olarak göstermektedir ki, ele alınan sorun halkların devrim sorunu d e ğ i l , ancak o günün özel koşullarına göre, I. Dünya Savaşındakinden farklı olarak, **bir** tarafın sosyalist Sovyetler Birliği'ne saldırı, aynı şekilde Çin ve İspanya devrimine silahlı mücadele yoluyla tam da "esas savaş kışkırtıcısı" olduğunun anlaşılmış bulunduğu, muhtemel bir emperyalist savaşın önlenmesi sorunuydu. (Bunlar, Komintern'in 1935'te yapılan VII. Dünya Kongresinin tutanaklarından okunabilir, c.II, s.998, s.762, s. 765 ve s.770)

N. Hoca belirleyici öneme sahip olan bu ilişkiyi yadsımakta ve anti-emperyalist **barış mücadelesinin** o gün sahip olduğu olanaklar sorununu, proleter **dünya devrimi** sorunuyla aynı kefeye koyarak, bu ikisini karman-çorman etmektedir.

Onun VII. Dünya Kongresine başvurması, hangi açıdan bakılırsa bakılsın geriye tepen bir silahtır, çünkü tam da VII. Dünya Kongresi göstermektedir ki, güncel savaş tehlikesine ve bu tehlikeye karşı mücadelenin gündelik politika anlamında birincil olduğu gerçeğine **karşın, bir nokta** tamamen tartışma dışıdır:

"Darbenin ülke içindeki düşmana, 'kendi' emperyalizmine indirilmesi gerektiği, bir dakika bile unutulmamalıdır." (age, s.770)

Bu, bütün sınıf uzlaşmacı bir siyaset oluşturma denemelerine karşı güçlü bir Leninist cevaptı ve bugün de, hatalı bir şekilde VII. Dünya Kongresine başvurarak "devrimin uluslararası baş düşmanı" teorisini kanıtlama denemelerine karşı güçlü bir cevaptır.

İkinci Dünya Savaşından sonra, gerçi bir emperyalizmin gerçekte emperyalist kampın "esas gücü", "en büyük gücü", "merkezi", "önderi" durumuna geldiği görülüyordu — Amerikan emperyalizmi. Bu ve benzeri terimler, Jdanov ve Kominform Bürosunun uluslararası duruma ilişkin kararlarında kullanılmaktadır. Böylece yeniden, incelememizin çıkış noktasına, yoldaş Jdanov'un raporuna ve Stalin'in 1952'de yaptığı tahlile gelmiş bulunuyoruz. Fakat belgeleri **tümüyle** inceleyen herkes, N. Hoca'nın burada Amerikan emperyalizminin "devrimin, sosyalizmin ve dünya halklarının baş düşmanı" olarak nitelendirildiği iddiasının d o ğ r u   o l m a d ı ğ ı n ı tespit edecektir. (Okuyucularımızı metnin tümünü incelemekten kurtaramıyoruz, çünkü alıntı yapmak yolu ile birşeyin bir yerde y e r a l m a d ı ğ ı kanıtlanamaz.)

Tek kelimeyle: N. Hoca'nın KOMİNFORM belgelerine başvurması da, onun tamamen farklı şeyleri birbirine karıştırdığını göstermektedir: Bir yanda, bir emperyalizmin en büyük ya da esas güç olup olmadığı; öte yanda şu tamamen farklı sorun, onun bu yüzden "tüm halkların baş düşmanı" tespit edilip edilemeyeceği sorunu bulunmaktadır. Çünkü bu, her bir halkın ilk planda bu en büyük güce karşı mücadele etmesi gerektiği anlamına gelir ki, bu tamamen yanlıştır.

Aynı sorun, N. Hoca'nın 1957 ve 1960 Moskova Deklarasyonlarına başvurmasında da ortaya çıkmaktadır — ki kanımızca, bu deklarasyonlar, onun yaptığı gibi, hiçbir şekilde VII. Dünya Kongresinin ve Kominform'un belgeleriyle birarada anılmamalıdır. Çünkü 1935 ve 1948'dekinin tersine, 1957 ve 1960 yıllarında modern revizyonistler önemli sorunlarda söz sahibiydiler.

Fakat gene de 1957 ve 1960 (Deklarasyonlarının —ÇN) **hiçbir** yerinde, ABD emperyalistlerinin "baş düşman" olduğundan sözedilmemektedir. İşte bütün gerçek bundan ibaret. N. Hoca'ya ve bizimle çelişen herkese, ancak, metinleri gerçekten okumalarını öğütleyebiliriz.

Gerçekte bu metinlerde sadece, Amerikan emperyalizminin "saldırganlık ve savaşın esas gücü", "en büyük uluslararası sömürücü", "sömürgeciliğin ve dünya gericiliğinin esas kalesi", "uluslararası jandarma", "tüm dünya halklarının düşmanı" olduğundan sözedilmekte, ancak aynı zamanda **yeniden kuvvet kazanan** Alman, İngiliz, Fransız emperyalizmine de işaret edilmektedir. (Bununla ilgili olarak, AEP'nin V. Parti Kongresine de bakınız. Orada bizzat yukarıdaki pasajlar, 7. ve 8. sayfalarda alıntı yapılmaktadır.)

Amerikan emperyalizmi için yapılan bütün bu nitelendirmeler, onun gücünü, ya da Birinci Dünya Savaşından sonraki saldırı savaşlarının çoğunu körüklediği, tüm halkların "düşmanı" olduğu gibi aynı şekilde su götürmez gerçekleri ifade etmektedir, fakat buralarda yalnızca "düşman"dan sözedilmekte, "baş düşman" lafı edilmemektedir.

Bütün bunları hesaba kattığımızda: N. Hoca'nın yukarıda sözü edilen belgelere başvurması, bizzat kendi kendisini ve savunduğu "uluslararası baş düşman" teorisini çürütmektedir.

Son olarak, N. Hoca'nın bu sorun yumağını aynı şekilde yanlış ele alan, ancak ek olarak elle tutulur biçimde keskinleştiren başka bir pasajını daha inceleyelim:

> "Eğer **ilkesel olarak** ve pratikte, sürekli ve üstelik **her fırsatta**, bugün sosyalizmin ve halkların baş düşmanının her iki süper güç olduğu gözönünde bulundurulmazsa, bu şu ya da bu Marksist-Leninist parti, şu ya da bu ülke ya da halk açısından feci sonuçlara yolaçabilir ...
>
> Ancak bugün sosyalizmin ve halkların baş düşmanının her iki süper güç olduğu, s t r a t e j i k bakışaçısından doğru olarak değerlendirildiği ve derinlemesine anlaşıldığı taktirde, devrimci, Marksist-Leninist bir dış politika izlenebilir.
>
> Ancak şeyler arasındaki gerçek ilişkiye dayanan böyle doğru bir değerlendirme ve böyle doğru bir kavrayış temelinde, sınıf mücadelesi dış cephede doğru olarak yürütülebilir, (sınıf mücadelesinin —ÇN) s i v r i u c u sosyalizmin ve halkların baş düşmanı olarak iki süper güce karşı yöneltilebilir ..." (age, s.67-68)

Burada, N. Hoca'nın bu sorunu nasıl da temel, "ilkesel" sorun, hattâ "stratejik" sorun olarak değerlendirdiği göze çarpmaktadır. Fakat burada şu da açığa çıkmaktadır ki, **her** bir Marksist-Leninist partinin tavrı, sosyalist bir devletin muhtemelen haklı —aslında kuşkusuz yalnızca t a k t i k s e l— olan d ı ş p o l i t i k a bakışaçısı ile korkunç bir şekilde birbirine karıştırılmaktadır.

o Tekrar ediyoruz: "mızrağın sivri ucu süper güçlere yöneltilmelidir" tezi, halkların **kendi somut durumlarında** baş düşmanın kim olduğunu ülkelerinin koşullarına göre **değil**, fakat devrim için tayin edici öneme sahip olan bu sorunu, yalnız bir sosyalist devletin dış politika alanındaki çıkarlarına göre, yalnızca emperyalist büyük güçler arasındaki büyüklük ilişkilerinden yola çıkarak yapılmış, tüm dünya

için geçerli olan bir şemaya göre cevaplandırmaları anlamına gelmektedir. Böylece, "mızrağın sivri ucu uluslararası baş düşmana yöneltilmelidir" tezi, gerek proleter dünya devriminin talepleriyle, gerekse yalnız bir sosyalist devletin anlaşılması kolay çıkarlarıyla, —ki dünya devrimi buna tabidir, bu hiçbir şekilde dünya devrimine değil— kaba bir şekilde çelişen bir şematizmin ifadesidir. Bu tez açıkça, tüm çizgi boyunca, diyalektik materyalizmle, Marksizm-Leninizmin öğretileriyle ve tek tek her ülkedeki devrimin pratik talepleriyle çelişmektedir.

Bu tez, kendi mantığı içinde, enternasyonal alanda diğer emperyalist güçlerin zararsız gösterilmesi, küçümsenmesi ve böylece bunlara karşı mücadelenin ihmal edilmesi noktasına varırken, tek tek ülkelerde oradaki gerçek baş düşmana karşı mücadelenin somut olarak ihmal edilmesi anlamına gelmektedir.

N. Hoca, broşüründe, mücadelenin "enternasyonal baş düşmanlara", "süper güçlere" karşı yoğunlaştırılmasından, diğer emperyalist güçlerin desteklenmesinin **anlaşılmaması** gerektiğini söyleyerek, bu yönde gelen eleştirileri etkisiz bırakmaya çalışıyor:

> "Lenin'in öğretilerine dayanan Partimiz, emperyalistler arası çelişkilerden yararlanmaktan, hiç bir şekilde, bir emperyalist devletin, ya da birine karşı bir diğer emperyalist grubun **desteklenmesini** anlamamaktadır." (age, s.70)

Ancak bu iddia, bizzat başta Enver Hoca olmak üzere, AEP'nin sorumlu önderlerinin gerçekte kapitalist devletlerin d e s t e k l e n m e s i propagandasına başladıkları düşünülürse, hiç de inandırıcı değildir.

Enver Hoca'nın 1978 seçim konuşması
===================================

AEP MK Birinci Sekreteri Enver Hoca 1978'de, uluslararası alanda geniş çapta yayılan bir seçim konuşması yaparak, Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nin küçük emperyalist devletlere karşı ve güçlü emperyalist devletlere karşı tavrını ortaya koydu:

> "Kapitalist ve revizyonist devletler arasındaki ilişkilere egemen olan orman yasalarına göre, 'büyük balık' küçük balığı yutar. İşte bu yüzden, 'küçük balık' varlığı uğruna mücadele etmek zorundadır ve tam da bu çabalar nedeniyle çelişkiler gündeme girmektedir. Cumhuriyetimiz çelişkilerden devrim yararına faydalanmaya çalışmakta ve **'büyük balığa' karşı mücadeleyi,** onu zayıflatmak, işçi sınıfının devrimci hareketine ve halkların özgürlük ve toplumsal ilerleme mücadelesine yardımcı olmak amacıyla **desteklemektedir.**" ("Arnavutluk Korkusuzca ve Emin Adımlarla İlerliyor", "Bugünkü Arnavutluk"tan, 6/78, s.11)

Kapitalist, emperyalist devletlerin küçük ve büyük balıklara benzetilmesi çok ilginç ve anlamlıdır. Bundan ilk çıkan sonuç, Enver Hoca'nın, mevcut büyüklüğünden bağımsız olarak, her halükârda nitelik olarak **ilkesel bakımdan aynı tür**, yani balıklar ya da kapitalist-emperyalist devletlerin sözkonusu olduğunu bal gibi hesaba kattığıdır ki, bu devletler "orman yasalarına göre" birbirleriyle dalaşmakta, birbirlerini yutmaya çalışmaktadırlar. İkinci olarak E. Hoca bu benzetmesiyle, küçük balıkların büyük balıklara, yani **küçük kapitalist-emperyalist haydutların büyüklere, küçük düşmanların büyük düşmanlara karşı desteklenmesini**, izin verilebilir birşey, hattâ "devrimin çıkarları açısından" gerekli gördüğünü açıklamış olmaktadır. Bu, "Üç

Dünya" teorisinin ana fikrinin tekrarlanması ve tamamlanmasıdır, bu ana fikir, düşmanların bir grubuyla diğerlerine karşı ittifaktır. Bu, küçük ve büyük kapitalist-emperyalist güçlerin kendi aralarındaki dalaşmanın esasta, maksimal kârların peşinde, etki alanları uğruna girişilen bir mücadeleden başka birşey olmadığını öğreten Marksizm-Leninizmden tam bir sapmadır. **Balıklar ister küçük, isterse büyük olsun, ganimetin bölüşülmesi sırasında bu balıklardan herhangi birini desteklemek her zaman için yanlıştır.**

E. Hoca'nın bu tavrı, Lenin'in bir sosyalist devletin dış politikası konusundaki talepleriyle taban tabana zıttır ve Marksizm-Leninizmin sınıfsal özlü tavrıyla ortak hiçbir yanı yoktur.

Lenin çok açık vurguluyordu:

> "Politikanın pratik görevi, kapitalistlerin bu düşmanlığından yararlanmak ve onları **birbirine saldırtmaktır ... Bir ülkenin diğerine karşı desteklenmesi, elbette ki Komünizme ihanet olacaktır,** fakat biz komünistler bir ülkeyi diğerine karşı oynamak zorundayız." (RKP(B) Moskova Örgütü Aktifleri Toplantısında Konuşma", 1920, Lenin, TE, c.31, s.439-440; MLYD, s.29-30)

☆ ☆ ☆

Proleter dünya devriminin birleşik cephesinin kurulmasına ilişkin birincil ve yaşamsal öneme sahip görev, ancak emperyalistlerarası çelişkiler bu görevin yerine getirilmesini kolaylaştırdıkları taktirde, bu yönde ve tüm emperyalist sistemin zayıflatılması için kullanıldıkları taktirde, **tüm emperyalistler ve gericilere karşı yerine getirilebilir.** Fakat devrimciler ve halklar bu emperyalistlerarası savaşlarda hiçbir şekilde taraf tutmamalı, şu ya da bu haydutu desteklememelidirler, çünkü bu taktirde bu çelişkiler devrimciler ve halklar yararına **değil,** ancak tersine şu ya da bu emperyalist yararına kullanılabilir. Fakat "süper güçler" ve "devrimin uluslararası baş düşmanı" teorileri tam da buna dayanmaktadırlar ve işte bu yüzden bunlar kararlı bir biçimde eleştirilmeli, bunlara karşı mücadele edilmeli ve reddedilmelidirler.

Not 1: Hangi amaçla birleşik cephe?

Modern revizyonizme karşı mücadelenin canalıcı sorunlarından birisi, dün olduğu gibi bugün de, dünya barışını koruma mücadelesi ile, proleter dünya devriminin adım adım gerçekleştirilmesi mücadelesinin teorik bakımdan birbirine karıştırılmasını reddetmek; ve bunun, gerek öncelikle proleter dünya devrimi açısından, gerekse barışın korunması için verilen demokratik mücadele açısından **pratik tasfiyeci sonuçlarını** açığa çıkarmaktır. Bugün uluslararası Marksist-Leninist hareket içinde varolan bir yığın sorun ancak bu şekilde çözülebilecek ve Marksizm-Leninizmin muzaffer öğretisi savunulabilecektir.

Marksizm-Leninizmin klasikleri ve Komünist Enternasyonal belgeleri incelendiğinde, emperyalizme karşı mücadelenin çok yönlü olduğu, çok farklı, nitelik bakımından da çok farklı cepheleri kapsadığı görülecektir. Bu yüzden bu sorunlar incelenirken, **emperyalizme karşı mücadeleden hangi anlamda** sözedildiğine dikkat etmek gereklidir. Onu pratikte proletarya önderliğinde büyük bir akım **durumuna getirmek**, ancak eğer bu mücadelelerin her biri karakterlerine göre değerlendirilir ve kesinlikle birbirinden **ayrılırsa** mümkündür.

Kapitalist düzen çerçevesinde kalan demokratik mücadeleler, kapitalist düzenin yıkılması yolundaki devrimci mücadelenin işini k o l a y l a ş t ı r a b i l i r l e r. Bunları devrim mücadelesine t a b i kılmak kesinlikle zorunludur.

Örneğin b i r l e ş i k c e p h e sorununu, u l u s l a r a r a s ı birleşik cephe sorununu ele alalım.

Bu, yılan gibi sağa sola dönen revizyonistlerin kendilerini iyi hissettikleri bir alandır ve onlar devrimci güçlerin varolan tereddütlerinden çok sık yararlanmaktadırlar. Revizyonist ve tasfiyeci birlik masallarını yaygınlaştırmak ve halkları kandırmak için, bu meselede, oportünist pratikleri nedeniyle formüle ettikleri geniş bir birleşik cepheyi **reddetmeleri** onların işine yaramaktadır.

"Emperyalizme karşı mücadele" genel sloganının ardına, sözkonusu olanın n a s ı l bir mücadele olduğu ve somut durumda bu mücadelenin h a n g i hedeflere yönelik olduğu düzenli olarak oportünistler ve revizyonistler tarafından gizlenmektedir.

Açıktır ki, insan bu dalaverenin ardında ne olduğunu araştırmazsa, a) **dünya proletaryası ve ezilen halkların devrimci birleşik cephesi** olan ve uluslararası Marksist-Leninist hareket tarafından yönetilen proleter dünya devrimi için birleşik cephe gibi, ve b) Komünistlerin en ön cephede çarpışmaları gereken, fakat elbette ki devrimci değil, **demokratik** bir karakter taşıyan, **dünya barışını korumak için birleşik cephe** gibi temelden farklı şeylerin, el altından birbirine karıştırıldıkları ve birbirinin yerine geçirildikleri açıktır.

Son sözü edilen birleşik cephede, Stalin'in dediği gibi, "geçici bir süre", "v a r o l a n barışın geçici olarak korunması" sözkonusudur ve bu birleşik cephe b i l i n ç l i olarak kendine hemen hemen hiçbir devrimci hedef koymaz.

Burada şeyleri açıkça birbirinden ayırdetmemek ve herşeyi aynı kefeye koymak büyük bir ideolojik karmaşa ortaya koyar ki, bu karmaşa raslantısal oluşmamıştır; her türden revizyonist ve oportünistin amaçladığı üründür. "Birleşik cephe" sözcüğü slogan olarak kullanıldığında ve yalnızca dünya savaşının önlenmesi sorunu gündeme alındığında, oportünistler **proleter dünya devrimi davasını ve bunun için gerekli birleşik cepheyi tasfiyeye** ve hepsini kendi dünya barışını korumak için birleşik cephe çığırtkanlıklarına tabi kılmaya çalışmaktadırlar.

Proletaryanın davasının, kapitalist sistemin tasfiyesini kendine hedef almayan demokratik mücadelelere tabi kılınması, **her türden oportünizmin önemli bir özelliğidir**. Günümüzdeki oportünistlerin modern revizyonistlerin izinden yürüyerek, aynı zamanda demokratik barış mücadelesini de nasıl mahva sürüklediklerini tahlil etmek için, özel bir bölüm açmak gereklidir. Çünkü onlar gerçekte, dünya barışının ayakta tutulması yalnızca ve tek başına uyanıklıkları ve kararlılıklarına bağlı olan halklara göre kendilerini ayarlamamaktadırlar.